ΤΕΥΧΟΣ 34. ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ, ΤΗ 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1875. ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

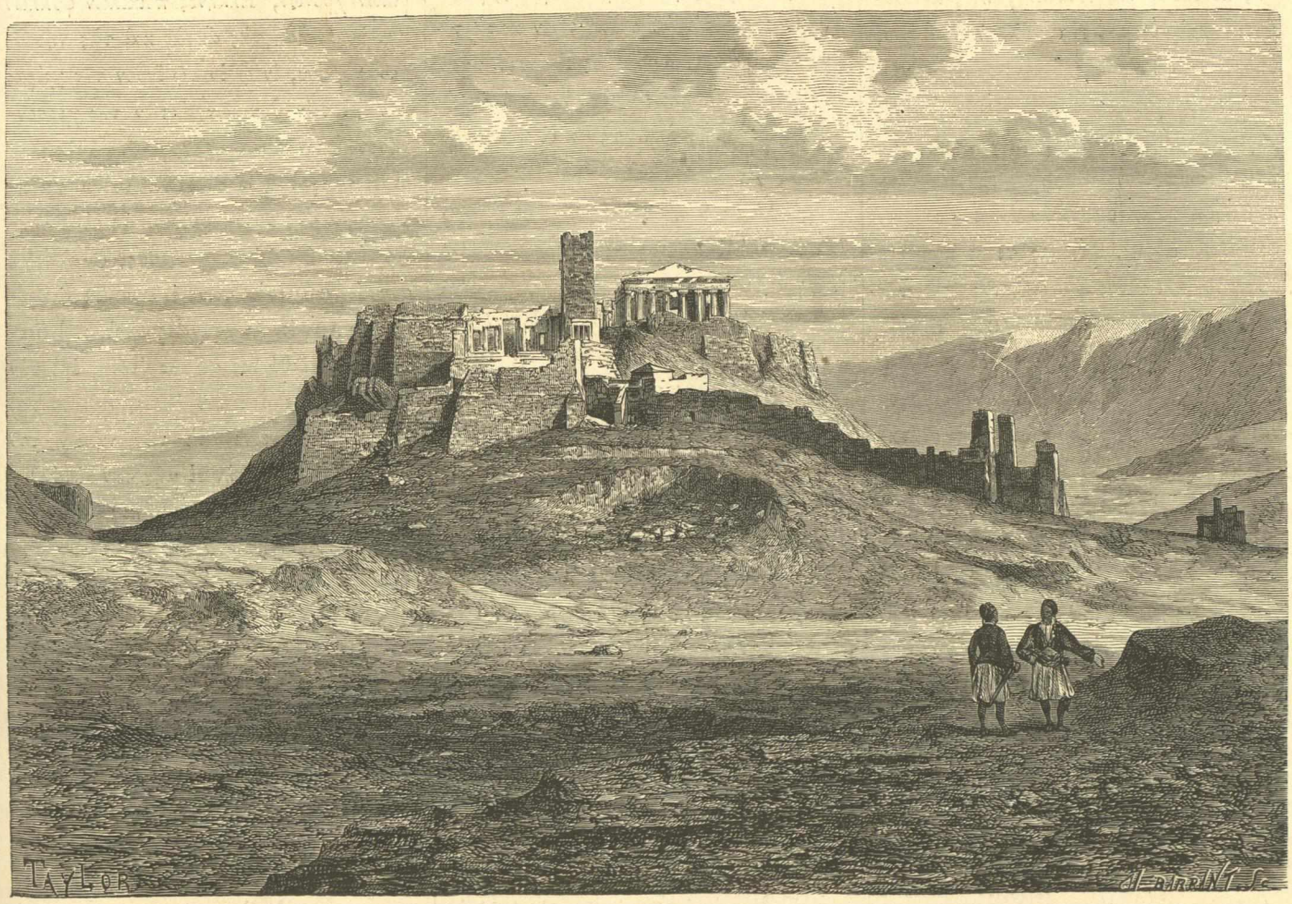

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΟΨΙΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ[1].

Γ'.

Οὐδὲν ἧττον ἀξιοθαύμαστος εἶναι ἡ ποικιλία τοῦ κλίματος τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος. Ἡ ἀντίθεσις τῶν πυκνῶν ὀρέων πρὸς τὰς πεδιάδας, τῶν ὑλωδῶν καὶ συνηρεφῶν κοιλάδων πρὸς τὰς πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς νότον τετραμμένας ἐρήμους αὐτῆς παραλίας, ἀπεργάζεται ἑκασταχοῦ μεγίστην κλιμάτων διαφοράν. Καὶ πρὸς μὲν βορρᾶν τὰ ὄρη τῆς Αἰτωλίας, ὧν αἱ κλιτύες βρίθουσι φηγῶν καὶ βαλάνων, φαίνονται ὅτι ἀνήκουσι μᾶλλον εἰς τὰς εὐκράτους χώρας τῆς μέσης Εὐρώπης, ἐν ᾧ αἱ πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς νότον χερσόννησοι καὶ νῆσοι μετὰ τῶν ἐλαιώνων, τῶν κιτρεώνων καὶ πορτογαλεώνων αὐτῶν ἀναμιμνήσκουσιν ἡμᾶς μᾶλλον τὴν ζώνην τῶν τροπικῶν. Ἀλλὰ καὶ πολλαὶ γειτνιάζουσαι ἀλλήλαις χῶραι τῆς Ἑλλάδος παρέχονται τὴν αὐτὴν κλιματικὴν ποικιλίαν. Οὕτω λ. χ. ἡ λιμναία κοιλὰς τῆς Βοιωτίας, ἐν ᾗ ὁ μὲν χειμὼν εἶναι δριμύτατος, τὸ δὲ θέρος καυστικώτατον, διαφέρει μεγάλως τῆς πεδιάδος τῆς Ἀττικῆς, ἥτις ἀποψύχεται καὶ θερμαίνεται ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τῶν ἐκ θαλάσσης πνεόντων ἀνέμων.

Ἐν σμικροτάτῳ ἄρα χώρῳ ἡ Ἑλλὰς περιέχει μεγίστην κλιμάτων ποικιλίαν, ἥτις βεβαίως συνεβάλετο εἰς τὴν μεγάλην καὶ ποικίλην πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν κατοίκων αὐτῆς. Ἄλλως τε ἡ ποικιλία αὕτη τοῦ κλίματος μετριάζεται ὑπὸ τῆς πνοῆς τῶν θαλασσίων ἀνέμων. Ἐπειδὴ καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ ἔτος αἱ μεγάλαι ἑστίαι τῶν ἀφρικανικῶν ἐρήμων ἐφέλκονται τὰ ἀτμοσφαιρικὰ ρεύματα τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Ἀπὸ τῶν βορείων ἀκτῶν τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ τῆς Μακεδονίας ὁ ἄνεμος ἐπιπνέει τότε σφοδρότατος, ἀπάγων πρὸς νότον τὰ ἐν τῇ μεσογείῳ τυγχάνοντα πλοῖα. Διὸ πολλάκις οἱ προσβόρειοι κατακτηταὶ ὠφελήθησαν ἐκ τῆς φορᾶς ταύτης τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων ὅπως προσβάλωσι τοὺς κατοίκους τῶν νοτιωτέρων χωρῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος. Τὰ ἀτμοσφαιρικὰ ταῦτα ρεύματα, ἅτινα ὀνομάζονται ἐτησίαι ἄνεμοι, καταπαύουσι περὶ τὸ τέλος τοῦ θέρους, ὅταν ὁ ἥλιος φθάσῃ ὑπὲρ τοῦ νοτίου τροπικοῦ κύκλου.. Ἀλλὰ πλὴν τούτου διακόπτονται κατὰ πᾶσαν νύκτα, ὅταν ὁ ψυχρὸς τῆς θαλάσσης ἀὴρ ὁρμᾷ πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν ἡμέραν θερμανθείσας χώρας. Μετὰ δὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ὁ ἄνεμος κοπάζει κατ' ὀλίγον, ἡ ἀτμοσφαῖρα ἠρεμεῖ ἐπί τινας στιγμὰς, ἔπειτα δὲ ἄρχεται πάλιν ἀνεπαισθήτως ἵνα κινῆται πρὸς τἀναντία, ἤτοι πρὸς βορρᾶν. Διὸ καὶ οἱ πρὸς βορρᾶν πλέοντες ἀναπετάννυνται τότε τὰ ἱστία αὐτῶν καὶ πλέουσι πλησίστιοι. Ὁ ἄνεμος οὗτος, ὁ ἴλεως ἐμβάτης, εἶναι τὸ πνεῦμα ὅπερ ἔψαλλον οἱ ἀρχαῖοι, καὶ ὅπερ ἐξεκαρπώθησαν ἐπιτηδειότατα οἱ Ἕλληνες ναύαρχοι Μιαούλης καὶ Κανάρης κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Ἄλλως τε οἱ γενικοὶ ἄνεμοι καὶ αἱ τοπικαὶ αὖραι μεταβάλλουσι διεύθυνσιν πλησίον τῶν ἀκτῶν, ἀναλόγως τοῦ σχήματος τῶν αἰγιαλῶν, τῶν κόλπων καὶ τῶν ὀρέων. Οὕτω λ. χ. ὁ κόλπος τῆς Κορίνθου, ὃν συσφίγγουσιν ἑκατέρωθεν δύο ὑψηλαὶ ὀρέων ὀφρύες, μένει ἀνοικτὸς εἰς τὰ ῥεύματα μόνον κατὰ τὰ δύο αὐτοῦ ἄρκα. Ὁ ἄνεμος εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται ἐπαλλήλως « ὡς, λέγει ὁ Στράβων, κατὰ τὴν ἐκπνοὴν καὶ εἰσπνοὴν τοῦ ζώου. »

Ὡς δὲ οἱ ἄνεμοι, οὕτω καὶ αἱ βροχαὶ παρέχονται μεγίστην ἐν Ἑλλάδι ποικιλίαν. Κατὰ μέσον ὅρον αἱ βροχαὶ εἶναι ἀφθονώτεραι ἐπὶ τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς Ἑλλάδος ἢ ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν. Τοὐντεῦθεν ἡ χαροποιὸς ὄψις τῶν λόφων τῆς Ἤλιδος παραβαλλομένων πρὸς τὰ ἐρημνὰ καὶ ἄγονα ὄρη τῆς Ἀργολίδος καὶ Ἀττικῆς. Αἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἀνέμων τῆς Μεσογείου φερόμεναι καταιγίδες ἐκρήγνυνται μάλιστα περιοδικῶς πρὸς δυσμὰς τῆς χερσοννήσου. Κατὰ δὲ τὸ θέρος, ὅπερ εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀελλώδης ὥρα, ὁ κεραυνὸς κροτεῖ ἐπὶ ὅλας ἑβδομάδας ἐφ' ἁπάσης τῆς Ἤλιδος καὶ Ἀκαρνανίας μετὰ μεσημβρίαν.

Δ'.

Οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῶν Κυκλάδων πιθανὸν δὲ καὶ οἱ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἡμερώθησαν καὶ ἐπαιδεύθησαν πολὺ πρὸ τῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἐν Σαντορίνῃ καὶ Θήρᾳ γενομένων ἐσχάτως ἀνασκαφῶν. Ὅτε αἱ οἰκίαι, ἃς ἤνεγκον εἰς φῶς αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται, ἠφανίσθησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια, οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τούτων ἐξήρχοντο ἤδη τῆς ἐποχῆς τῶν λίθων καὶ μετέβαινον εἰς τὴν τοῦ χαλκοῦ. Ἐγνώριζον δὲ νὰ κατασκευάζωσι θόλους διὰ λίθων καὶ ψαμμωτοῦ, παρεσκεύαζον τὴν τίτανον, καὶ μετεχειρίζοντο πρὸς οἰκοδομίαν ὄγκους συγκειμένους ἐκ τμημάτων λάβας· ἐγνώριζον δὲ καὶ τὴν ὑφαντικὴν, τὴν κεραμοποιΐαν, τὴν τέχνην τοῦ χρωματίζειν τοὺς ἱστοὺς καὶ τὴν τοιχογραφίαν, καὶ ἐκαλλιέργουν τὴν κριθὴν, τὸ πίσον, τὸν ἐρέβινθον, τὸν φακὸν, καὶ ἐμπορεύοντο πρὸς πάσας τὰς χώρας τῆς Μεσογείου.

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἦσαν ἀράγε τῆς αὐτῆς καταγωγῆς, ὡς οἱ Ἕλληνες; Ἀγνοεῖται. Ἀλλὰ γνωρίζομεν βεβαίως ὅτι, ὑποφωσκούσης ἤδη τῆς ἐποχῆς τῶν ἱστορικῶν χρόνων, Ἕλληνες ποικίλων φύλλων κατῴκουν ἤδη τὰς ἀκτὰς καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, ἐν ᾧ ἐν τῷ ἔνδον τῆς χώρας καὶ ἐπὶ τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς χερσονήσου ἔζων φῦλα πελασγικά. Ἄλλως τε οἱ Πελασγοὶ ἢ « οἱ Παλαιοὶ » κατήγοντο ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς, ὡς οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ ὡμίλουν γλώσσας, ὧν ἡ ἀρχὴ συγχέεται μετὰ τῶν ἑλληνικῶν διαλέκτων. Ἀμφότεροι ἦσαν Ἀρυανοὶ, καὶ διεσπάρησαν ἐλθόντες ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα εἴτε διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρᾴκης, εἴτε διὰ τῶν νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους, πλὴν εἰ μὴ ἦσαν αὐτόχθονες. Ἐπειδὴ κατά τινα παράδοσιν οἱ Πελασγοὶ ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ ὄρους Λυκαίου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐνηβρύνοντο ἐπὶ αὐτοχθονίᾳ.

Περὶ αὐτοὺς δὲ ἔζων πολυάριθμα φῦλα τῆς αὐτῆς καταγωγῆς, οἱ Αἰολεῖς καὶ οἱ Λέλεγες, οἷς προσετέθησαν βραδύτερον οἱ Ἴωνες καὶ οἱ Ἀχαιοί. Καὶ οἱ μὲν Ἴωνες, οἵτινες ἔμελλον ὕστερον νὰ ἔχωσι τοσαύτην ῥοπὴν πρὸς τὴν τύχην τοῦ κόσμου, κατέλαβον μόνον τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Εὔβοιαν. Οἱ δὲ Ἀχαιοὶ ὑπερίσχυσαν ἐπὶ μακρὸν καὶ ἔδωκαν τὸ ὄνομα αὐτῶν εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας. Βραδύτερον δὲ, ὅτε οἱ Δωριεῖς, ὑπερβάντες τὸν Ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου, κατέκτησαν τὴν Πελοπόννησον καὶ κατεστάθησαν εἰς αὐτὴν, πάντες οἱ κάτοικοι τῆς χερσοννήσου καὶ τῶν νήσων ἔλαβον παρὰ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ ἐν Θερμοπύλαις Ἀμφικτυόνων τὸ γενικὸν ὄνομα Ἕλληνες, ὅπερ ἦτο τὸ ὄνομα μικρᾶς τινος φυλῆς κατοικούσης κατὰ τὴν μεσημβρινὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Φθιώτιδα.

Οἱ Ἴωνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ οἱ Κᾶρες τῶν Σποράδων, ἀνθάμιλλοι τῶν Φοινίκων, ἔπλεον ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα, ἐμπορευόμενοι μετὰ τῶν ἡμιαγρίων ἔτι τούτων λαῶν, καὶ μετέδιδον αὐτοῖς τὸν πολιτισμὸν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀνατολῆς, ὡς αἱ μέλισσαι, αἵτινες φέρουσι τὴν γῦριν ἐπὶ τῶν ἀνθῶν.

Ἀλλ' οἱ ἔμποροι Φοίνικες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κατακτηταὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀλλοιώσωσι τὰ στοιχεῖα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Μόνον δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεγάλης μεταναστεύσεως τῶν ἐθνῶν οἱ βαρβάροι εἰσέβαλον ἀθρόοι καὶ κατέκλυσαν τὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ δύο ὅλους αἰῶνας οἱ Αὔαροι κατέσχον τὴν Πελοπόννησον· μετ' αὐτοὺς δὲ ἦλθον οἱ Σλάβοι, ἐξ ὧν ἡ Ἑλλὰς ὠνομάσθη τότε Σλαβία, καὶ πολλαὶ αὐτῆς πόλεις ἔσχον ὀνόματα σλαβικά. Διὸ καὶ ὁ Φαλμεραΐερ καὶ πολλοὶ τῶν μισελλήνων διισχυρίζονται ὅτι οἱ νεώτεροι Ἕλληνες εἴμεθα Σλάβοι.

Ἀλλ' ὡς οἱ ποταμοὶ ἀποῤῥοφῶσι τοὺς ῥύακας, ἡ δὲ θάλασσα τοὺς ποταμοὺς, οὕτω τὰ διάφορα ταῦτα ξένα στοιχεῖα συνεχωνεύθησαν καὶ ἠφανίσθησαν ἐν τῷ ἑλληνικῷ, ὅπερ ὑπερίσχυσε τέλος τοσοῦτον, ὥστε ἀδύνατον ἵν' ἀνεύρῃ τις ἐν τῷ παρόντι τὰ ἴχνη τῶν νόθων καὶ ξένων ἐκείνων προσθηκῶν. Πιθανὸν ὅμως ὅτι τὸ καθαρώτατον ἑλληνικὸν αἷμα ἔχουσιν οἱ κάτοικοι τῶν νήσων καὶ οἱ Μανιᾶται τῆς τοῦ Ταινάρου χερσοννήσου, οἵτινες καὶ ἀποκαλοῦσιν ἑαυτοὺς ἀπογόνους ἀμέσους τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ δεικνύουσιν ἔτι καὶ νῦν μεταξὺ τῶν φρουρίων αὐτῶν τὸ φρούριον τοῦ κὺρ Λυκούργου. Ἕκαστος Μανιάτης ὤμνυεν ἵν' ἀγαπᾷ μέχρι θανάτου τὸ ἄριστον τῶν ἀγαθῶν, τὴν ἐλευθερίαν, κληρονομίαν τῶν ἀρχαίων Σπαρτιατῶν. Διὸ καὶ οἱ Τοῦρκοι οὐδέποτε ἠδυνήθησαν νὰ κατακτήσωσι τὴν Μάνην καὶ ἔλεγον ὅτι ἔλαβον ὡς φόρον αὐτῆς πλείονας βολὰς ἢ γρόσια.

Ἀλλ' ὅπως ποτ' ἂν ἔχωσι τὰ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Σλαβικῶν φύλων εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τῶν φλυαριῶν τῶν μισελλήνων, βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐξυπνίσθη ἐσχάτως φέρουσα τὰ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων αὐτῆς γνωρισμάτων. Καὶ πρῶτον διεφύλαξε τὸ τιμαλφέστατον αὐτῆς ὡράϊσμα, τὴν γλῶσσαν, ἥτις ἥκιστα διαφέρει τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς. Διὸ οὐδὲν ἄπορον ἂν ἐντὸς ὀλίγου χρόνου οἱ Ἕλληνες ἠδυνήθημεν ἵνα καθάρωμεν κατ' ὀλίγον αὐτὴν τῶν βαρβαρισμῶν καὶ τῶν ξενισμῶν καὶ ἀγάγωμεν τὴν πάτριον φωνὴν πλησιέστατα τῆς γλώσσης τοῦ Θουκυδίδου.

« Ἀλλ' οὐδὲ φυσικῶς ἠλλοιώθη ἡ ἑλληνικὴ φυλή. Ἐπειδὴ ἐν πλείσταις τῆς Ἑλλάδος χώραις διακρίνει τις τοὺς ὡραίους τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων τύπους. Ὁ Βοιωτὸς διετήρησε μέχρι τοῦ νῦν τὸ ἄβρὸν βάδισμα, οὗ ἕνεκα ἐσκώπτετο ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Ὁ νέος Ἀθηναῖος ἔχει τὴν εὐστροφίαν, τὴν χάριν καὶ τὸ ἄτρομον σχῆμα καὶ βάδισμα, ὅπερ θαυμάζομεν ἐν τῇ ἀναγεγλυμμένῃ παναθηναϊκῇ πομπῇ τοῦ ζωοφόρου τοῦ Παρθενῶνος. Ἡ Σπαρτιάτις διετήρησε τὴν ἀῤῥενωπὸν αὐτῆς καλλονὴν, ἣν οἱ ποιηταὶ ὕμνουν ἄλλοτε παρὰ ταῖς δωρικαῖς παρθένοις. Ἀλλὰ καὶ ἠθικῶς οἱ νέοι Ἕλληνες φαίνονται ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν. Ὡς οἱ προπάτορες αὐτῶν, οἱ νῦν Ἕλληνες εἶναι φιλοπάτριδες, φιλελεύθεροι ἄστατοι, εὐμετάβολοι, πολυπράγμονες. Δυστυχῶς ἡ παροιμιώδης φιλαλήθεια τοῦ Ἀκαρνᾶνος καὶ ἡ πίστις τοῦ Μανιάτου, « ὅστις βραδέως μὲν ὑπόσχεται, ἐκτελεῖ δὲ πάντοτε τὸ ὑποσχεθὲν, » δὲν εἶναι ἔτι ὁ καθολικὸς χαρακτὴρ τῶν κατοίκων τῆς Πελοποννήσου. Ὁ Ἕλλην ἀγνοεῖ τὴν μελαγχολίαν. Ἀγαπᾷ τὴν ζωὴν καὶ θέλει ν' ἀπολαύῃ αὐτῆς. Ἀλλὰ δίδει αὐτὴν ἑκουσίως ἔν τινι μάχῃ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος. Ἡ αὐτοκτονία εἶναι σπανιωτάτη παρὰ τοῖς Ἕλλησιν. Ἡ δὲ παραφροσύνη οὐχ ἧττον σπανία ἐν Ἑλλάδι. »

Ε'.

Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, εἰ καὶ ἀνεμίχθη μετὰ πολλῶν ξένων στοιχείων, ἀπαρτίζει ἤδη ὁμογενές τι σύνολον. Οἱ Τοῦρκοι, οἵτινες ἄλλοτε κατῴκουν πολυπληθεῖς ἐν Πελοποννήσῳ, ἐν Εὐβοίᾳ καὶ Βοιωτίᾳ ἔφυγον πάντες ἐκ τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἡ παρουσία αὐτῶν ἀνεμίμνησκε τὰς πενθίμους τῆς δουλείας ἡμέρας. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι δὲν τολμῶσι νὰ φανῶσιν ἐν Ἑλλάδι· μόλις δὲ βλέπει τις αὐτοὺς ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις, ὅπου παρεισέφρησαν ἐπὶ τῆς βρεταννικῆς προστασίας.

Ἐν δὲ τῷ ἀρχιπελάγει ζῶσιν ὁμοίως, ἀλλ' ἀποκεχωρισμένοι τῶν γνησίων Ἑλλήνων, οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Βενετῶν καὶ Γενουησίων ἀποίκων, καί τινες ἄλλοι ἄποικοι ἐλθόντες πανταχόθεν τῆς Ἰταλίας. Ἐν Νάξῳ διασώζονται ἔτι πολλαὶ γαλλικαὶ καὶ ἰταλικαὶ οἰκογένειαι.

Ὁ ὁμογενὴς πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐπιτρέπει ἄρα τὴν διαίρεσιν αὐτῆς εἰς ἐθνολογικὰς ἐπαρχίας, ἀλλὰ διαγράφει γεωγραφικῶς τέσσαρα διακεκριμμένα τμήματα, Τὴν ἠπειρωτικὴν Ἑλλάδα, (γνωστὴν ὑπὸ ὄνομα Ῥούμελην ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας εἰς ἀνάμνησιν τῆς ῥωμαϊκῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας)· τὴν ἀρχαίαν Πελοπόννησον ἢ Μωρέαν· τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, Σποράδας καὶ Κυκλάδας καὶ τὰς Ἰονίους νήσους.

Κατοικοῦνται δὲ τὰ τέσσαρα ταῦτα τμήματα ὑφ' ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ὡς ἔγγιστα ἑκατομμυρίου ἀνθρώπων, ὡς δεικνύει τὸ ἑξῆς διάγραμμα·

	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ.	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ κατὰ τὸ 1870.	ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΙΚΟΣ πληθυσμός.
Ἀνατολικὴ Ἑλλὰς	19,575	341,038	17
Πελοπόννησος.	21,466	645,380	30
Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου.	6,475	205,846	32
Ἰόνιοι νῆσοι	2,607	218,879	84
Τὸ ὅλον.	50,123	1,411,143	163

(1,458,000 μετὰ τῶν ναυτῶν).

Α. Μ.

1. Συνέχεια ἀπὸ σελ. 196.

Η ΠΟΙΚΙΛΗ.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ Ο ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ.

Εὐγένιος ὁ Βούλγαρης ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τῇ 11 Αὐγούστου τοῦ 1716 ἔτους, ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου, καθ' ἣν συνέπεσεν ἕνα διαλυθῇ καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιορκία τῆς νήσου ταύτης. Ἐσπούδασε δὲ ἐν Ἰωαννίνοις ἐπὶ τοῦ τότε αὐτόθι σχολαρχοῦντος σοφοῦ Βαλλάνου τοῦ Βασιλοπούλου καὶ προεχειρίσθη ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εἰς ἱεροδιάκονον. Ἀναλώμασι δὲ τῶν Ἰωαννιτῶν ἐστάλη εἰς τὸ ἐν Παταβίῳ πανεπιστήμιον, ὅπου, ἐγκρατὴς γενόμενος τῆς τε Λατινικῆς καὶ τῆς Ἰταλικῆς, τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης, ἠκροάσατο τῶν τότε ἐπὶ φιλοσοφικῇ καὶ θεολογικῇ δεινότητι φημιζομένων ἐξόχων καθηγητῶν τῆς Ἰταλίας. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπανῆλθεν εἰς Ἰωάννινα, ὅπου διέμεινε, διδάσκων ὡς καθηγητὴς καὶ ὡς ἱεροκήρυξ.

Ἀπὸ τοῦ 1750 διηύθυνε τὸ ἐν Κοζάνῃ γυμνάσιον μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας, ὥστε ὁ Πατριάρχης Κύριλλος ὁ ἕκτος προσκαλέσας ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν ἐπιστασίαν τῆς περιωνύμου Ἀθωνιάδος σχολῆς, ἥτις, οὖσα τέως κέντρον τοῦ ἀσκητικοῦ βίου, ἀπεδείχθη καὶ ἑστία τῆς παιδείας καὶ τῶν καλῶν μαθημάτων. Ἐνταῦθα ὁ σοφὸς Εὐγένιος ἐκοπία νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ ἐμόχθει διαχέων γραφῇ τε καὶ λόγῳ τὸ φῶς τῆς θύραθεν καὶ τῆς ἱερᾶς σοφίας ἀπανταχόσε τῆς Ἀνατολῆς. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἰδὼν, ὡς μὴ ὤφειλε, παραγνωριζόμενον τὸν ἀκάματον ζῆλον καὶ τὴν φιλοπονίαν αὐτοῦ, κατέλιπεν ἀθυμῶν τὴν ἀχάριστον γῆν, ἣν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιμελῶς ἐκαλλιέργησε, φυτεύσας τὸν λόγον τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑγιοῦς διδασκαλίας, καὶ κατέφυγεν εἰς Θεσσαλονίκην παρὰ τῷ ἐξαδέλφῳ αὐτοῦ Γεωργίῳ Βαλσάμῳ. Ἐντεῦθεν δὲ προσκληθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ τοῦ Πατριαρχείου Σχολῇ. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ παρητήθη, βλέπων ἐγειρομένην κατ' αὐτοῦ τὴν πολυκέφαλον τῆς ζηλοτυπίας ὕδραν, καὶ ἀπεδήμησεν εἰς Εὐρώπην, φοβούμενος μὴ πάθῃ ὅ, τι ἔπαθεν ἐν Ἀθωνι.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ Ο ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ.

Διέπρεψε δὲ ἐν Λειψίᾳ ὁ Εὐγένιος ὡς ἄξιος ἀντιπρόσωπος τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ἐφ' ᾧ καὶ ἐτιμήθη οὐ μόνον ὑπὸ τῆς σοφῆς χορείας τῶν αὐτόθι καθηγητῶν καὶ τῶν ἄλλων λογίων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου καὶ Αἰκατερίνης τῆς δευτέρας. Ἐν Λειψίᾳ ἐξέδωκε τὰ πλεῖστα τῶν ἐμβριθῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων καὶ τὰς μεταφράσεις, δι' ὧν ἐπετάχυνε τὴν διανοητικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν τοῦ ἔθνους παλιγγενεσίαν, καὶ ἐπλούτισεν εἴπερ τις καὶ ἄλλος τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος τὴν φιλολογίαν. Μεθερμηνεύσας δὲ ἑλληνιστὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης εἰς τοὺς Νέους Κώδικας τῆς Ῥωσσίας, προσεκλήθη, διατρίβων ἔτι ἐν Βερολίνῳ, ὑπὸ τῆς μεγαλόφρονος καὶ φιλομούσου αὐτοκρατείρας εἰς Πετρούπολιν καὶ κατεστάθη ἔφορος τῆς αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης. Ἀξιούμενος δὲ συνεχῶν τεκμηρίων φιλοφροσύνης καὶ εὐνοίας τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς, τιμώμενος ὑπὸ μεγιστάνων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ἐχειροτονήθη, ἄκων, ἀλλ' ἐγκειμένης τῆς αὐτοκρατορίσσης, ἐν ἔτει 1775 ἐν Πουλτάβῃ ἀρχιεπίσκοπος Σλαβινίου καὶ Χερσῶνος ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτῆς τῆς μεγαλοφυοῦς Αἰκατερίνης τῆς δευτέρας. Διευθύνας δὲ τοὺς οἴακας τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ ἀρχιεπισκοπῆς μετ' αὐστηρᾶς αὐταπαρνήσεως, παρητήθη μετ' ὀλίγα ἔτη τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον ὑπὲρ τοῦ ἐφαμίλλου τὸ κλέος Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκη, καὶ κατεστάθη ἐν Πετρουπόλει, κατοικήσας ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νεύσκη, ὅπου καὶ ἀπεβίωσε τῇ 10ῃ Ἰουνίου τοῦ 1806 ἔτους ἐννενηκοντούτης[1].

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς διανοητικῆς τῶν Ἑλλήνων παλιγγενεσίας καταλαμβάνει μίαν τῶν διαπρεπεστάτων θέσεων ὁ Εὐγένιος, πρὸς ὃν πλεῖστα ὅσα ὀφείλει ἥ τε ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ θεολογία καὶ φιλολογία. Μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχερείας ἡρμήνευεν ὁ σοφὸς Εὐγένιος τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλην, τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Οὐϊργίλιον καὶ ἅπαντα τὰ πονήματα τῶν συγχρόνων αὐτῷ ἀλλοθρόων σοφῶν. Διὰ δὲ τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ συγγραμμάτων ὁ Εὐγένιος ἐνεχάραξεν ἀνεξιτήλοις γράμμασι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ παντὸς Ἕλληνος.

1. Περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν σοφῶν συγγραμμάτων τοῦ περιπύστου Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως ἐγράψησαν πλεῖστα ὅσα ὑπὸ πολλῶν, ἐξ ὧν τὰ ἀξιολογώτατα εἶναι·

Α'. Κούμα ἐν « Ἱστορίᾳ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων. »

Β'. Ἀλεξάνδρου Στούρζα « Ἀναμνήσεις καὶ Εἰκόνες. Εὐγένιος ὁ Βούλγαρης καὶ Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης, » μεταφρασθεῖσαι ὑπὸ Κ. Σούτσου.

Γ'. Αἰνιάν. « Συλλογὴ ἀνεκδότων συγγραμμάτων τοῦ ἀοιδίμου Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως. »

Δ'. Νικολάου Κατραμῆ ἱερέως (νῦν δὲ ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου), « Ἱστορικαὶ διασαφήσεις περὶ τῆς πατρίδος Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως. »

Ε'. Κωνσταντίνου Σάθα, ἐν « Νεοελληνικῇ φιλολογίᾳ. » Ἀθήναις, 1868.

Η ΕΛΛΑΣ

ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

Διὰ τοῦ πρὸ μικροῦ ἐκδοθέντος τρίτου τόμου τῆς « Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ῥωμαίων » ὑπὸ τοῦ ἐν Χάλλῃ καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας Κ. Γουστάβου Φρειδερίκου Χέρτσβεργ ἀπετελέσθη πλείστου λόγου ἄξιον ἱστορικὸν ἔργον, εἰς ὃ κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ

ΘΕΑ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ.

ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν λογίων Ἑλλήνων. Ὁ πρῶτος τόμος, ἐκδοθεὶς τῷ 1866, περιέχει τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ Φλαμινίου μέχρι τοῦ Αὐγούστου, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 194 π. Χ. μέχρι τοῦ 14 μ. Χ. Ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ τόμῳ πραγματεύεται ὁ φιλόπονος συγγραφεὺς τοὺς μακεδονικοὺς πολέμους, τὴν πτῶσιν τῆς ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, τὰ κατὰ τὸν πρῶτον μιθριδατικὸν πόλεμον, τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Ὀκταβίου καὶ τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν μάχην παρὰ τὸ Ἄκτιον. Ὁ δεύτερος τόμος περιλαμβάνει τὸ ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου μέχρι τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου χρονικὸν διάλειμμα, ἀπὸ τοῦ 14 μέχρι τοῦ 211 μ. Χ. Ἐν αὐτῷ ἱστοροῦνται αἱ πολιτικαί, κοινωνικαὶ καὶ φιλολογικαὶ περιπέτειαι τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ Τιβερίου, Καλιγούλα, Κλαυδίου, Οὐεσπασιανοῦ, Δομιτιανοῦ, Τραϊανοῦ, Ἀδριανοῦ, Ἀντωνίνου, Μάρκου Αὐρηλίου καὶ Σεπτιμίου Σεβήρου, ἐν ἐκτάσει ἐξεταζομένων τῶν ἀλλοιώσεων ὅσας τὸ χριστιανικὸν θρήσκευμα ἐπήνεγκεν εἰς τὸν ἑλληνισμόν. Ὁ τρίτος καὶ τελευταῖος τόμος, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Καρακάλλα (211 μ. Χ.) ἀπολήγει εἰς τὸν Ἰουστινιανὸν (565 μ. Χ.).

Ὁ Κ. Χέρτσβεργ εἶναι γνωστὸς πρὸς τοὺς φιλολογοῦντας καὶ δι' ἄλλων πλείστου λόγου ἀξίων συγγραφῶν, ἐξ ὧν μνημονεύομεν τὸν βίον τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τὰς εἰς τὴν Ἀσίαν στρατείας Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου ἐν δυσὶ τόμοις. Δὲν εἶναι βεβαίως ἐκ τῶν ἱστορικῶν ἐκείνων, οἵτινες τέμνουσι νέας ὁδοὺς, καὶ καταπλήττουσι τὸν φιλολογικὸν κόσμον ἐπαγόμενοι νέας θεωρίας καὶ νέας ἐκτιμήσεις μεγάλων ἱστορικῶν συμβάντων. Ἀδύνατον νὰ γράψῃ τις τὴν ἱστορίαν τῆς δούλης Ἑλλάδος ὅπως ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ὁ Γεώργιος Γρότε ἢ ὁ Ἐρνέστος Κούρτιος. Τὸ θέαμα λαοῦ ὑποδεδουλωμένου δὲν παρέχει τὰ θέλγητρα λαοῦ ἐλευθέρου καὶ μεγαλουργοῦντος. Ὁ κάλαμος τοῦ συγγραφέως δὲν ἔχει νὰ διηγηθῇ μεγάλους πολιτικοὺς ἢ πνευματικοὺς ἀγῶνας, καὶ ὀνομαστὰ πολιτικὰ συμβάντα. Ὁ πολιτικὸς βίος τῆς δούλης Ἑλλάδος εἶναι ἴσως σχεδὸν τῷ μηδενί· ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ ἔθνος μαραίνεται καὶ ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους γίνεται ἀφανὲς ἢ τὸ πολὺ γίνεται ἄσημος δορυφόρος, παρακολουθῶν εἰς τὸ λύδιον ἅρμα ξένων καὶ μεγαλωνύμων κατακτητῶν. Ἰδίως ἀπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ὁμοιάζει πρὸς λήϊον διακεκαυμένον. Ὁ ἐθνικὸς βίος τῶν Ἑλλήνων δὲν ἀπόλλυται, μεθ' ὅλας τὰς καταστρεπτικὰς προσβολάς· ἀλλὰ βίος ἱστορικὸς,

βίος πολιτικὸς, σχεδὸν εἰπεῖν, δὲν ὑπάρχει. Ὁ μακαρίτης Χὸπφ ἔγραψεν « ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς Φραγκοκρατίας » ἀλλ' ἡ ἱστορία αὕτη οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἱστορία τῶν Φράγκων ἐν Ἑλλάδι, ἐπὶ τὸ γενεαλογικώτερον μάλιστα ἐκτεθειμένη.

Ἐκ τῶν ξένων κυριαρχιῶν εἰς ὅσας ὑπέκυψεν ἡ Ἑλλὰς, ἡ ρωμαϊκὴ ὑπῆρξεν ἡ μακροτάτη, ἐπειδὴ διήρκεσεν ὑπὲρ τοὺς πέντε ἢ ἓξ αἰῶνας, ἴσως καὶ πλειότερον. Ἀδυνατοῦμεν νὰ ὁρίσωμεν ἀκριβῶς οὔτε τὴν ἀρχὴν οὔτε τὸ τέλος τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας· — διότι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔγινεν ἐπαρχία ρωμαϊκὴ ἅμα τῷ θριάμβῳ τῶν ρωμαϊκῶν ὅπλων· ἀλλὰ καὶ τὸ τέλος τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας εἶναι δυσδιόριστον, διότι οἱ ἱστορικοὶ διαφωνοῦσι περὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν λήγει ἡ ρωμαϊκὴ καὶ ἄρχεται ἡ βυζαντινὴ περίοδος τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους. Μήπως δὲν διαφωνοῦσιν ἐπ' ἴσης καὶ περὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἄρχονται οἱ μεσαιωνικοὶ χρόνοι;

« Ὦ Ἑλλάς μου (ἔλεγεν ὁ ποιητὴς Γάϊβελ) τίνα χείλη δύνανται νὰ εἴπωσι πόσα ὑπέφερεν ἡ καρδία σου, ἀφ' ὅτου τὸ δρέπανον τοῦ ξένου ἔκοψε τὸ κρίνον τῆς ἐλευθερίας; » Τοὺς στίχους τοῦ Γάϊβελ ἔθηκεν ὁ σοφὸς καθηγητὴς τοῦ ἐν Χάλλῃ πανεπιστημίου ἐν τῇ προμετωπίδι τοῦ τρίτου τόμου. Οἱ στίχοι οὗτοι περιέχουσιν ἐν ὀλίγαις λέξεσι τὸ μαρτυρολόγιον τῆς πολυπαθοῦς καὶ πολυτλήμονος Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἡ ρωμαϊκὴ κυριαρχία οὐδαμῶς ἢ πολὺ ὀλίγον ἠλλοίωσε τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων· ἡ Ἑλλὰς εἶχε διαφθαρῆ πρὶν ὑποκύψῃ εἰς τὸν ζυγὸν τῶν Ῥωμαίων· κατώρθωσαν δὲ οἱ Ἕλληνες πολὺ εὐκολώτερον νὰ ἐξελληνίσωσι τοὺς Ῥωμαίους ἢ ὅσον οἱ Ῥωμαῖοι νὰ ἐκρωμαΐσωσι τὴν Ἑλλάδα. Τὸ Λάτιον ὑπέπεσεν εἰς τὸν πνευματικὸν ζυγὸν τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ θὰ ἦτο ἄντικρυς ἱστορικὴ βλασφημία τὸ λέγειν ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἐξηχρειώθησαν ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, ἵνα μηδὲν εἴπωμεν περὶ τοῦ ἐκλατινισμοῦ τῶν ἑλληνικῶν πολιτευμάτων.

Ἡ βίβλος τοῦ Κ. Χέρτσβεργ εἶναι καὶ κατὰ τοῦτο πολύτιμος, ὅτι δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τὴν ξηρὰν ἀφήγησιν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν συμβάντων, ὧν οὕτως ἢ ἄλλως ἐν ἀσήμῳ πάντοτε μοίρᾳ γίνεται κοινωνὸς καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς, ἀλλ' ἐνδιατρίβει διὰ μακρῶν περὶ τὸν κοινωνικὸν, ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν βίον τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἐξιστόρησις τῆς πολυθρυλήτου σχολῆς ἤτοι τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν εἶναι ἴσως τὸ ἀξιαναγνωστότατον καὶ σπουδαιότατον τμῆμα τοῦ τρίτου τόμου. Ἡ σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν, ἦτο κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ὡς παρατηρεῖ προσφυῶς ὁ Κ. Χέρτσβεργ, ὁ ἀδάμας τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ ἡ ἀκρόπολις τοῦ ἑλληνισμοῦ. Μὴ ὑπολάβῃ δέ τις ὅτι τὸ κατὰ τὸν τέταρτον ἰδίως μ. Χ. αἰῶνα δοξασθὲν Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν ἦτο παραπλήσιον πρὸς τὸ νῦν Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον. Οὔτε πρύτανιν εἶχεν, οὔτε πανεπιστημιακὰς σχολὰς, οὔτε συγκλήτους. Οἱ τότε καθηγηταὶ ἦσαν ὀλιγώτερον ἢ οἱ νῦν πολυμαθεῖς· ἠπίσταντο ὀλίγα γράμματα, ἀλλ' ἠπίσταντο αὐτὰ κατὰ βάθος· ἐπιστῆμαι τότε δὲν ἐδιδάσκοντο, οὐδὲ ἦτο δυνατὸν τὰ διδαχθῶσι κατὰ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν· οἱ καθηγηταὶ τῆς σοφιστικῆς ἦσαν τότε οἱ κορυφαῖοι τῶν σοφῶν, καὶ ἐλάμβανον ἀδροτάτους μισθοὺς ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου τῶν Ῥωμαίων Αὐτοκρατόρων, ἀπέλαυον δὲ καὶ πολλῶν ἀτελειῶν. Ἐπειδὴ ἡ σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν τετάρτην ἰδίως ἑκατονταετηρίδα ἦτο οὐ μόνον ἡ πνευματικὴ ἑστία τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ κυρία πηγὴ τῆς ὑλικῆς ὑπάρξεως τῶν Ἀθηνῶν, οἱ σχολάρχαι ἦσαν φυσικῷ τῷ λόγῳ οἱ ἄριστοι τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἐκλογὴ καθηγητοῦ τῆς σοφιστικῆς ἦτο προϊὸν μεγάλων ἀκαδημαϊκῶν ἀγώνων, εἰς οὓς ἀνεμιγνύετο ἐμπαθῶς ἅπασα ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, καθ' ὅσον ἡ ἐλευθερία τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς οὐδένα ἦτο ὑποβεβλημένη περιορισμόν.

Τὸ τελευταῖον κεφάλαιον, ἐν ᾧ ὁ Κ. Χέρτσβεργ πραγματεύεται τὰς τελευταίας τύχας τῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν εἶναι τῆς ὅλης συγγραφῆς ἡ κορωνίς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν εἶχεν ἐλαττωθῆ προϊόντος τοῦ χρόνου, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ σχολὴ βαρύτατα ὑπέστη τραύματα ἐκ τῆς φοβερᾶς τοῦ Ἀλαρίχου ἐπιδρομῆς. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν διέσωσεν οὐδὲν ἧττον τὴν παλαιὰν αὐτοῦ εὔκλειαν καὶ ἡ εἰς τὴν σχολὴν φοίτησις ἦτο εἰσέτι πάσης παιδεύσεως προκαταρκτικὸς ὅρος.

Ὁ ἐπὶ τοῦ Ἀρκαδίου ἀκμάσας φιλόσοφος Συνέσιος (ἐπίσκοπος Κυρήνης) διηγεῖται ὅτι ὁ μὴ διατρίψας εἰς Ἀθήνας ἦτο ἀποκεκλεισμένος ἐκ τῆς χορείας τῶν λογίων, στηλιτεύει δὲ λίαν εὐτραπέλως τὴν ἔπαρσιν τῶν ἐν Ἀθήναις περὶ τὰ γράμματα σπουδασάντων, οἵτινες ὑπελάμβανον ἑαυτοὺς ὡς ἡμιθέους ἐν μέσῳ ὑποζυγίων. Ἀλλὰ καὶ ὁ Συνέσιος δὲν ἦτο ὀλιγώτερον ἰδιότροπος τῶν ὑπ' αὐτοῦ διασυρθέντων λογίων· διότι πορευθεὶς ὕστερον εἰς Ἀθήνας, εὗρε τὸ μέλι ἡδύτερον τῆς παιδείας, παρέβαλε δὲ τὴν λιπαρὰν πόλιν πρὸς ἐκλελεπισμένην δορὰν καταβεβρωμένου σφαγίου.

Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν ἔλαβε διὰ τῶν κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα Νεοπλατωνικῶν (τοῦ Πρόκλου ἰδίως) νέαν λαμπηδόνα, ἀλλ' ἡ σοφιστικὴ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν προτέραν ἀκμήν. Ἡ φιλοσοφία κατέλαβε κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα, ἣν θέσιν κατεῖχε κατὰ τὸν τέταρτον ἡ σοφιστικὴ, προσέρχονται δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ εἰς τὸν κύκλον τὸν φοιτητῶν καὶ νεάνιδες, ὡς συμβαίνει νῦν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ζυρίχης καὶ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Ἡ περιώνυμος Ἀθηναΐς, ἡ ὕστερον αὐτοκράτειρα Εὐδοξία, ἦτο παίδευμα τοῦ πατρός της Λεοντίου ὅστις ἦτο καθηγητὴς τῆς ῥητορικῆς ἐν τῇ σχολῇ. Ἡ σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν κατεστράφη ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, οἱ δὲ διδάσκαλοι αὐτῆς ἀπεδήμησαν πρὸς τὴν αὐλὴν τῶν Σασσανιδῶν, ἔνθα ἔτυχον φιλόφρονος ὑποδοχῆς· ἀλλὰ μὴ δυνηθέντες νὰ ἐξοικειωθῶσι πρὸς τὸν βάρβαρον περσικὸν βίον, ἐπανῆλθον ὕστερον εἰς τὰ ἴδια.

Ἀλλ' ἀρκοῦσι τὰ ὀλίγα ταῦτα· ἠθελήσαμεν μόνον νὰ ὑποδείξωμεν ὁπόσον σπουδαία, περίεργος καὶ διδακτικὴ εἶναι ἡ βίβλος τοῦ σεβασμίου καθηγητοῦ τοῦ ἐν Χάλλῃ Πανεπιστημίου, παρ' οὗ προσδοκῶμεν πεποιθότως τὴν ἔκδοσιν ὅλης τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τῶν παναρχαίων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἣν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀσχολεῖται συγγράφων καὶ μετὰ ζήλου ἐπεξεργαζόμενος.

Κ.

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ.

Περὶ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφῶν ἔγραφον ἐκ Βερολίνου τῇ 7 Ἰουλίου εἰς τὴν Γενικὴν Ἐφημερίδα. « Οἱ φόβοι, μήπως τὸ νέον ὑπουργεῖον ἐν Ἀθήναις κηρύξῃ ἄκυρον καὶ τὴν περὶ Ὀλυμπίας σύμβασιν, δὲν ἠλήθευσαν. Ἡ συνθήκη, ἡ οὐδὲν κοινὸν ἔχουσα πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Τρικούπη ἀκυρωθέντα προϋπολογισμὸν, ἐκυρώθη πρὸ πολλοῦ καὶ ἔλαβεν ἰσχὺν καὶ κῦρος νόμου διεθνοῦς. Αἱ ἐργασίαι ἄρχονται περὶ τὰ τέλη αὐγούστου ἢ τὰς ἀρχὰς σεπτεμβρίου· τὰ πάντα εἰσὶν ἄλλως ἕτοιμα. Ὑπεράνω τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀλφειοῦ, ἐν τῇ κώμῃ Δρούβᾳ, ἠγόρασεν ἡ κυβέρνησις οἰκόπεδον καὶ ἔκτισεν οἰκίαν χάριν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς. Ὡσαύτως ἐζεύχθη διὰ γεφύρας δευτερεύων τις βραχίων τοῦ Ἀλφειοῦ. Τὰς ἀνασκαφὰς θὰ διευθύνῃ μηχανικὸς ἀξιώτατος, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ἡ κυβέρνησις οὐδενὸς μέσου ἠμέλησεν ὅπως προεξασφαλίσῃ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου ἐπιχειρήματος. Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ Γερμανοὶ θὰ φανῶσιν εὐτυχέστεροι τῶν Γάλλων, οἵτινες πρὸ πολλοῦ διέκοψαν τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐργασίας αὐτῶν ὡς πάντη περιττὰς καὶ ἀγόνους. »

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ BRUNET DE PRESLE.

Ἡ Ἑλλὰς ἀπώλεσεν ἕνα τῶν ἀρίστων αὐτῆς φίλων. Αἱ ἐφημερίδες τῶν Παρισίων ἀγγέλλουσι τὸν θάνατον τοῦ Βρουνὲτ δὲ Πρὲσλ, μέλους τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμμάτων. Ὁ Βρουνὲτ δὲ Πρὲσλ ἦτο ἐκ τῶν πολυμαθεστάτων καὶ εὐφυεστάτων ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας καὶ μάλιστα φιλέλλην. Ἐν ἔτει 1828 ἐξέδωκεν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τῶν Ἀρχῶν τοῦ Λαροσεφουκὼ, καὶ κατέστη γνωστὸς μάλιστα ἔκ τινος ὑπομνήματος περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ἑλληνικῶν ἀποικιῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λετρωνίου ἀνετέθη αὐτῷ ἡ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ σοφοῦ καὶ ἀρίστου καὶ τούτου τῆς Ἑλλάδος φίλου Κυρίου Ἐγγέρου ἀποτέλεσις τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἑλληνικῶν παπύρων τῆς Αἰγύπτου, ἣν προητοίμασεν ἤδη ὁ περίφημος ἐκεῖνος σοφός. Κατὰ τὸ ἔτος 1852 ὁ Brunet de Presle ἐξελέχθη μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου, καὶ ἐγένετο εἷς τῶν ἱδρυτῶν τοῦ πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Παρισίοις συσταθέντος ἀπὸ πολλοῦ συλλόγου. Ἐγεννήθη δὲ τῷ 1809.

ΝΕΟΙ ΠΙΘΗΚΕΣ ΥΛΟΒΑΤΑΙ ΕΝ ΤΩ ΖΩΟΛΟΓΙΚΩ ΚΗΠΩ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.

Ο ΓΟΡΙΛΛΟΣ.

(Simia Gorilla.)

Ἐν τῇ τάξει τῶν Τετραχείρων λεγομένων μαστοφόρων ζώων ἐξαίρονται τρία εἴδη πιθήκων, οὕτως ὑπερτεροῦντα τῶν λοιπῶν κατὰ τὸ μέγεθος, καὶ τοιαύτην ἔχοντα πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁμοιότητα, ὥστε οἱ πλεῖστοι τῶν ζωολόγων κατέλεξαν αὐτὰ εἰς ἰδίαν τινὰ οἰκογένειαν, τὴν τῶν Ἀνθρωπομόρφων Πιθήκων. Οἱ Μαλαῖοι ὀνομάζουσιν ἐν τῶν εἰδῶν τούτων οὐρἀγγ-οὐτἀγγ, ἤτοι ἄνθρωπον τῶν δασῶν. Τὰ τέσσαρα ταῦτα εἴδη εἶναι ὁ Χιμπαζὴς ἢ Τρωγλοδύτης, ὁ Οὐραγγουτάγγος, ὁ Γίβων (ἢ Ὑλοβάτης) καὶ ὁ Γορίλλος (Simia Gorilla), περὶ οὗ προτιθέμεθα νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ ἐνταῦθα.

Τὸ παράδοξον τοῦτο ζῶον εὑρέθη ἐσχάτως τὸ πρῶτον ἐπὶ τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς. Ὠνομάσθη δὲ οὕτω ἐκ τοῦ ὀνόματος, ὅπερ οἱ Καρχηδόνιοι, περιπλέοντες τὴν Ἀφρικὴν ὑπὸ τὸν Ἄννωνα, (500 π. Χ.) ὠνόμασαν μεγίστους τινὰς πίθηκας, οὓς ἐξέλαβον ὡς ἀγρίας γυναῖκας, ὧν ἔπεμψαν τὰς δορὰς εἰς Καρχηδόνα. Ἐγένετο δὲ γνωστὸν ἐν Εὐρώπῃ μόνον ἀπὸ τοῦ 1852, ἀφ' ὅτου δηλαδὴ ἐστάλησαν εἰς τὸ Ζωολογικὸν Μουσεῖον τῶν Παρισίων δύο αὐτοῦ σκελετοί.

Ὁ Γορίλλος εἶναι τὸ μέγιστον τῶν γνωστῶν τετραχείρων, φθάνων εἰς ὕψος πέντε ποδῶν καὶ ἐνίοτε μέχρι δύο μέτρων. Εἶναι δὲ καὶ ὁ ἀγριώτατος καὶ φοβερώτατος τῶν πιθήκων. Τὰ ὑπὸ τῶν ἀγρίων τῆς Ἀφρικῆς περὶ αὐτοῦ λεγόμενα ἐνομίζοντο πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μυθώδη. Ἀλλ' ἤδη γνωρίζομεν ὅτι ὁ πίθηξ οὗτος εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν λοχμῶν καὶ δρυμώνων τῆς κατὰ τοὺς τροπικοὺς Ἀφρικῆς. Τὸ σῶμα αὐτοῦ εἶναι συνήθως ἰσομέγεθες πρὸς ὑψηλὸν ἄνθρωπον, ἡ δὲ τῶν μυώνων δύναμις εἶναι τοιαύτη, ὥστε δὲν φοβεῖται οὔτε τὸν λέοντα, οὔτε τὰ λοιπὰ θηρία τῶν τροπικῶν, πρὸς ἃ μάχεται θαῤῥαλέως διὰ τῶν ῥωμαλεωτάτων αὐτοῦ βραχιόνων.

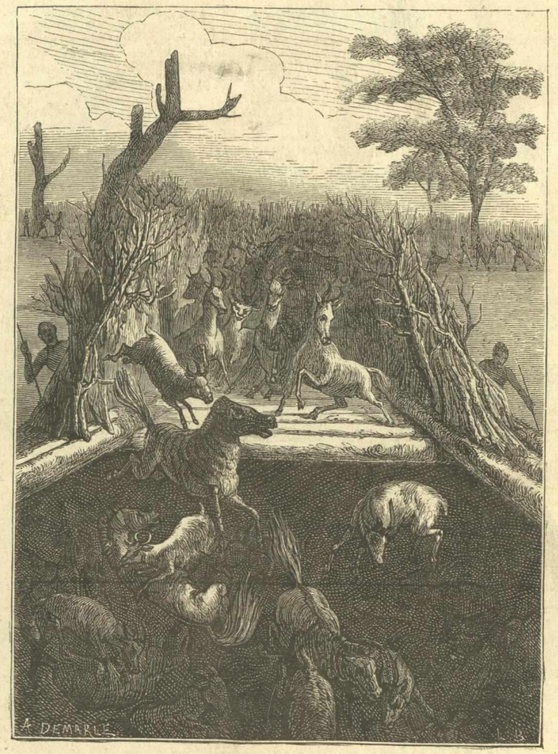

ΘΗΡΑ ΠΑΝΤΟΙΩΝ ΖΩΩΝ ΕΝ ΤΗ ΜΕΣΗ ΑΦΡΙΚΗ.

Πάντες ὅσοι ἠδυνήθησαν νὰ ἴδωσι τὸν Γορίλλον ζῶντα κατεπλάγησαν τὴν πρὸς τὸν ἄνθρωπον, μάλιστα δὲ πρός τινας φυλὰς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὁμοιότητα αὐτοῦ. Διὸ καὶ τῶν αἰθιόπων οἱ μὲν νομίζουσιν ὅτι οἱ πίθηκες οὗτοι ἦσαν προπάτορες αὐτῶν, ἀλλὰ, λέγουσι, προπάτορος πονηρότατοι, ἐπειδὴ δὲν λαλοῦσιν ἵνα μὴ ἐργάζωνται· οἱ δὲ νομίζουσιν αὐτοὺς ἀνθρώπους οἵτινες, κακοὶ γενόμενοι ἐν τῷ βίῳ, μετέστησαν μετὰ θάνατον εἰς σῶμα πίθηκος.

Ἀλλ' οὐ μόνον οἱ Αἰθίοπες, ἀλλὰ καὶ ὅσοι τῶν Εὐρωπαίων εἶδον ζῶντα τὸν Γορίλλον δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀπαλλαχθῶσι τῆς ἰδέας ταύτης. Ὁ περίφημος περιηγητὴς Λίβιγκστων, οὗτινος ἀποθανόντος, τὸ σῶμα μετηνέχθη ἐσχάτως ἐκ τῆς μέσης Ἀφρικῆς καὶ ἐνεταφιάσθη μεγαλοπρεπῶς ἐν τῷ Winster Abbey τοῦ Λονδίνου, εἶδε τὸ πρῶτον τὸν Γορίλλον ἔν τινι τῶν βαθέων τάφρων, εἰς οὓς, ἐκφοβιζόμεναι καὶ ἐκδιωκόμεναι ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν, ἀγέλαι παντοίων θηρίων κατακρημνίζονται καὶ μένουσιν ἐν αὐταῖς μέχρις οὗ καταβροχθισθῶσιν ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν, οἵτινες φείδονται μόνον τοῦ Γορίλλου. Ἐξεπλάγη δὲ καὶ οὗτος τὸ μέγεθος, τὴν δύναμιν καὶ τὴν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁμοιότητα τοῦ θηρίου. Μάλιστα δὲ κατέπληξεν αὐτὸν ἡ φιλοστοργία τῆς θηλείας πρὸς τὰ τέκνα αὐτῆς, ἡ λύπη καὶ οἱ θρῆνοι τῶν νεογνῶν βλεπόντων τὴν μητέρα πεπληγωμένην ἢ ἀποθανοῦσαν. Τέλος δὲ ὁ φονεύων τὸν Γορίλλον αἰσθάνεται αἴσθημά τι, ὅπερ ὁ φόνος τῶν ἄλλων ζώων οὐδέποτε ἐμποιεῖ τῷ ἀνθρώπῳ. Οὐ μόνον δὲ οἱ αἰθίοπες, ἀλλ' οὐδὲ οἱ Εὐρωπαῖοι ἠδυνήθησαν ἢ ἠθέλησαν νὰ φάγωσι τὴν σάρκα τοῦ ζώου τούτου, νομίζοντες ταύτην σχεδὸν ἀνθρώπινον.

« Ὁ βλέπων τὸν Γορίλλον, λέγει ὁ καθηγητὴς Paul Gervais, καταπλήττεται τὴν πρὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτοῦ ὁμοιότητα. Ὁ δὲ φονεύσας αὐτὸν καταλαμβάνεται ὑπὸ μυστηριώδους τινος τρόμου, ὡς εἰ ἐδολοφόνησεν ἄνθρωπον, ἐν ᾧ τοὐναντίον ὁ φόνος τῶν λοιπῶν θηρίων ἐμβάλλει εἰς χαρὰν καὶ ὑπερηφανίαν τὸν κυνηγόν. »

Ὁ Γορίλλος μεταχειρίζεται τοὺς τρομεροὺς αὐτοῦ ὀδόντας μόνον ὁσάκις μάχεται πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτῷ ὑπὲρ τῆς θηλείας. Ὧν δὲ καρποφάγος οὐδέποτε προσβάλλει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ ζῶα πρὸς τροφήν· τοὐναντίον, προσβαλλόμενος ἢ ἀμυνόμενος ὑπὲρ τῆς θηλείας, καθιστᾶται ἐπικινδυνωδέστατος, μὴ πτοούμενος πρὸς μηδένα κίνδυνον. Οἱ ἰθαγενεῖς οὐδέποτε θηρεύουσιν αὐτὸν, καὶ σπανίως Ἀφρικανὸς φονεύει ἀναιτίως τὸν Γορίλλον.

« Ἡμέραν τινὰ, λέγει ὁ περιηγητὴς Δουσελλοὺ, ἐξερχόμενος πυκνοῦ τινος δάσους, ἤκουσα μακρόθεν ὡς κρότον κεραυνοῦ, καὶ ἔσπευσα νὰ καταφύγω ὑπό τι σύμπλεγμα δένδρων, μέχρις οὗ παρέλθῃ ἡ καταιγίς. »

« Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνενόησα ὅτι ὁ κρότος οὗτος ἦτο τὸ βρύχημα ἄῤῥενος

Γορίλλου, ὅστις προσεκάλει βρυχώμενος τὴν θήλειαν, ἀνταποκρινομένην διὰ τῶν αὐτῶν βρυχημάτων. Τὸ δάσος ἔτρεμεν ὑπὸ τῶν φοβερῶν κραυγῶν τῶν δύο τούτων θηρίων· αἱ δὲ ἠχὼ παρέτεινον καὶ ἀντέπεμπον αὐτὰς ἀπὸ ὄρους εἰς ὄρος, κατακλυζούσας πᾶσαν τὴν κοιλάδα. »

Ὁ Κ. Δουσελλοὺ διηυθύνθη τότε πρὸς τὴν λόχμην, ἔνθεν ἐξήρχοντο αἱ κραυγαὶ, καὶ πλησιάζων πρὸς τὰ θηρία ἤκουε τὸν ψόφον, ὃν παράγει τὸ ἄῤῥεν πλῆττον τὸ στῆθος διὰ τῶν πελωρίων αὐτοῦ χειρῶν.

« Ἡ λόχμη, λέγει, ἦτο οὕτω πυκνὴ, ὥστε, ἀκολουθούντων κατόπιν τῶν δύο αἰθιόπων ὑπηρετῶν μου, κατηνάλωσα ὑπὲρ τὰ τρία τέταρτα τῆς ὥρας ὅπως διανύσω τὰ τρία μίλια τὰ χωρίζοντά με ἀπὸ τῶν θηρίων. »

« Μετ' ὀλίγον ἤκουσα θραυομένους τοὺς κλάδους, καὶ εἶδον ἀνὰ μέσον τῶν πυκνῶν φυλλωμάτων πολλὰ νεαρὰ δένδρα σειόμενα σφοδρῶς καὶ καταπίπτοντα τεθραυσμένα, τὸν δὲ Γορίλλον καταβροχθίζοντα τοὺς καρποὺς αὐτῶν. Ἐν ᾧ δὲ διετέλουν ἀτενίζων πρὸς τὸν Γορίλλον, οὗτος προαισθανσθεὶς ἴσως τὸν κίνδυνον, ἐσιώπησε, καὶ ὅτε, ἔχοντες διὰ χειρὸς δίκροτα τυφέκια, διήλθομεν διὰ τῶν κλάδων, ὁ δὲ Γορίλλος ἠφανίσθη. »

« Τὸ μέρος τοῦ δάσους, ἐν ᾧ τὰ δύο θηρία ἠρίστευσαν καὶ ἔπαιζαν ἦτο ἐκπεπορθημένον. Τὰ πλεῖστα τῶν μικρῶν δένδρων ἦσαν ὀδοντόβρωτα, κατατεθραυσμένα καὶ ἔκειντο χαμαί· τὰ δὲ μεγαλείτερα ἦσαν κατεσπαραγμένα μέχρι τοῦ μυελοῦ ὑπὸ τῶν ὀδόντων τοῦ πίθηκος, ὅστις ἀφεῖλεν ὅσον ἠδυνήθη μυελόν. »

Ο ΦΟΝΟΣ ΤΟΥ ΓΟΡΙΛΛΟΥ.

« Αἴφνης, περιστραφεὶς σύμπλεγμά τι δένδρων, διορῶ ἀνὰ μέσον τοῦ φυλλώματος τὴν κεφαλὴν τοῦ φοβεροῦ θηρίου, ὅπερ ἐπανήρχετο ἀψοφητὶ ὅπως παρατηρήσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς κυνηγούς. Τότε προχωρήσας ἐπυροβόλησα τὸ θηρίον ἐξ ἀποστάσεως δέκα βημάτων. Ἀλλὰ δυστυχῶς, ἕνεκα τῆς πυκνῆς φυτείας καὶ τοῦ σκότους τοῦ μέρους τούτου τοῦ δάσους, δὲν ἠδυνήθην νὰ φονεύσω αὐτὸν διὰ μιᾶς. Ὁ πίθηξ, πληγωθεὶς καιρίως κατὰ τὸν λαγόνα, περιῆλθεν εἰς ἀπερίγραπτον λύσσαν, καὶ πλήττων τὸ στῆθος διὰ τῶν συνεσφιγμένων αὐτοῦ χειρῶν ὥρμησεν ἐφ' ἡμᾶς δεινῶς βρυχώμενος. »

Εἷς τῶν ἀράβων ἰθαγενῶν, μὴ πτοηθεὶς μηδὲ χρονοτριβήσας, ἐστοχάζετο ἤδη διὰ τοῦ τυφεκίου τὸν ἐφορμῶντα ἐχθρόν. Ἀλλ' οὗτος, προφθάσας, κατέβαλε μὲν τὸν βραχίονα, ἀφήρπασε δὲ καὶ ἐτίναξε μακρὰν τὸ ὅπλον, ὅπερ καταπεσὸν ἐξερράγη, καὶ διὰ μιᾶς πληγῆς τῆς ῥωμαλεωτάτης αὐτοῦ χειρὸς ἐξεντέρισε τὸν αἰθίοπα κυλισθέντα νεκρὸν μακράν. Τοῦτο ἰδὼν ὁ ἕτερος αἰθίοψ ἐπυροβόλησεν ἀσκόπως εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἔφυγεν ὅλῳ ποδί. »

« Ἐνόμισα ὅτι τὸ θηρίον, φονεῦσαν τὸν ὁδηγόν μου, ἔμελλε νὰ ὁρμήσῃ εὐθὺς ἐπ' ἐμὲ, καὶ σπάσας κυνηγετικήν τινα μάχαιραν ἡτοιμαζόμην εἰς ἔσχατον ἀγῶνα. Ἀλλ' ὁ Γορίλλος, ἀντὶ νὰ ὁρμήσῃ ἐπ' ἐμὲ, ἀνέλαβε τὸ τυφέκιον τοῦ φονευθέντος αἰθίοπος, ἔκαμψεν αὐτὸ ὡς λεπτὸν κάλαμον, ἔπειτα δὲ, δακὼν διέστρεψεν αὐτὸ ὡς σύρμα μολύβδου, καὶ ἔῤῥιψε μακρὰν ὡς δεύτερον τινὰ καταβληθέντα ἐχθρόν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ προφθάσας ἠδυνήθην νὰ πληρώσω ἐκ νέου τὸ δίκροτον τυφέκιόν μου. Ὁ Γορίλλος ἐτράπη πρὸς ἐμὲ δεινῶς μορφάζων καὶ βρυχώμενος οὕτως, ὥστε τὸ δάσος ἔφριττεν ἐκ τῶν κραυγῶν αὐτοῦ, ἀτενίζοντός με καὶ πλήττοντος διὰ τῶν αἱματοφύρτων χειρῶν τὸ στῆθος. Ἦτο ἤδη ἄντικρύ μου. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν τὸ θηρίον ἤνοιξε τὸ στόμα πρὸς νέον βρυχηθμὸν, ἐπλήγωσα αὐτὸ δὶς διὰ δύο βολῶν κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ ἔπεσε νεκρὸν ἄνευ σπασμῶν, ἄφθονον ἐξεμοῦν καὶ ἀφρόεν αἷμα. Ἐὰν ἀπετύγχανον, ἢ ἐὰν ἐτρεπόμην εἰς φυγὴν βεβαίως ἔμελλον νὰ πάθω ὅ, τι καὶ ὁ ταλαίπωρος ὁδηγός μου. »

Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΠΠΩΝ[1].

ΑΓΙΟΣ ΚΛΗΜΗΣ ΠΡΩΤΟΣ

[ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Δομιτιανοῦ, Νέρβα, καὶ Τραϊανοῦ αὐτοκρατόρων.]

Ὁ Κλήμης ἦτο υἱὸς τοῦ Ῥωμαίου Φαυστίνου, καὶ κατά τινας συγγραφεῖς, συγγενὴς τοῦ Καίσαρος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκάλει ἑαυτὸν τέκνον τοῦ Ἰακὼβ, εἶναι πιθανώτερον ὅτι ἦτο μᾶλλον Ἰουδαῖος ἢ ἐθνικός.

Τὰ ὀλίγιστα ταῦτα ὅσα γνωρίζομεν περὶ τοῦ βίου τοῦ Κλήμεντος ἐρανιζόμεθα ἐκ τῶν ἀποστολικῶν συνταγῶν, αἵτινες, εἰ καὶ περιέχουσιν ἀληθείας τινὰς πηγαζούσας ἐκ τῶν παραδόσεων τῶν πρώτων αἰώνων, νομίζονται παρὰ τῶν πλείστων μὴ αὐθεντικαί.

Ἐκυβέρνησε δὲ οὗτος τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης μέχρι τοῦ τρίτου ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ Τραϊανοῦ, ἤτοι μέχρι τοῦ 100 ἔτους ἀπὸ Χριστοῦ, καθ' ὃ ἀπέθανε κατά τινας μὲν μαρτυρήσας, κατὰ δὲ τὸν Εὐσέβιον καὶ Ἱερώνυμον θάνατον φυσικόν.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΤΑ ΧΡΙΣΤΟΝ ΑΙΩΝΟΣ.

Α

Ὁ πρῶτος τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης Αὔγουστος (C. Julius Cæsar Octavianus Augustus) ὠνομάζετο πρὸ τῆς ἀναγορεύσεως αὐτοῦ μόνον Ὀκτάβιος. Ὁ Ὀκτάβιος ἦτο υἱὸς τοῦ γερουσιαστοῦ Ὀκταβίου καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Καίσαρος. Ἐγεννήθη δὲ ἐν Ῥώμῃ τῷ 63ῳ ἔτει π. Χ., ἔμεινεν ὀρφανὸς πατρὸς νέος ὤν, καὶ υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ θείου αὐτοῦ, τοῦ μεγάλου στρατηγοῦ Καίσαρος. Ἦτο δὲ μόνον δεκαοκτὼ ἐτῶν, ὅτε ὁ Καῖσαρ ἐδολοφονήθη, καὶ ἐπαιδεύετο ἐν Ἑλλάδι, ὅθεν ἔδραμεν εὐθὺς εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπως παραλάβῃ τὴν κληρονομίαν τοῦ θετοῦ αὐτοῦ πατρός.

Εἰ καὶ νεώτατος, ἠνάγκασε τὸν Ἀντώνιον ἵν' ἀποδώσῃ αὐτῷ μέρος τῆς κληρονομίας καὶ ἐξεστράτευσεν ἐπ' αὐτὸν εἰς Μοδένην μετὰ τῶν ὑπάτων Ἵρσίου καὶ Πάνσα. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐννοήσας ὅτι ἐχθροὶ ἀμφοτέρων ἐβουλεύοντο ἵνα ἐξολοθρεύσωσιν αὐτοὺς δι' ἀλλήλων, ὁ Ὀκτάβιος μεταβουλευσάμενος διηλλάχθη πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ἔδωκεν αὐτῷ εἰς γάμον τὴν ἀδελφὴν Ὀκταβίαν, καὶ ἀμφότεροι ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Λεπίδου συνέστησαν τὴν περίφημον τριανδρίαν, ἤτοι ἀρχὴν συνισταμένην ἐκ τριῶν ἀνδρῶν, τῷ 43ῳ ἔτει π. Χ.

Καὶ πρῶτον ἤρξαντο νὰ καταδιώκωσι καὶ προγράφωσιν ἅπαντας αὐτῶν τοὺς ἐχθρούς· ἔπειτα δ' ἐξεστράτευσαν ἐπὶ τὰ λείψανα τῆς δημοκρατικῆς μερίδος, καὶ ἐνίκησαν περὶ Φιλίππους τοὺς φονεῖς τοῦ Καίσαρος καὶ ἀρχηγοὺς τῶν δημοκρατικῶν Βροῦτον καὶ Κάσσιον. Κύριοι τῆς ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς γενόμενοι μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὁ Ὀκτάβιος καὶ ὁ Ἀντώνιος, ἀπέστησαν τὸν ἀσθενῆ Λέπιδον καὶ διεμερίσαντο τὴν ἡγεμονίαν. Καὶ ὁ μὲν Ὀκτάβιος ἔλαβε πάσας τὰς κατὰ τὴν δύσιν χώρας, ὁ δὲ Ἀντώνιος τὰς πρὸς ἀνατολάς. Μετὰ πολλὰς φιλονικείας, διαλύσεις φιλίας καὶ ἐφημέρους διαλλαγάς, οἱ δύο ἀντίπαλοι ἀπεκήρυξαν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον, καθ' ὃν ὁ Ὀκτάβιος ἐνίκησε τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ἐκστρατεύουσαν βασίλισσαν τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτραν κατὰ τὴν περὶ τὸ Ἄκτιον ναυμαχίαν (31 π. Χ.). Ἐκεῖθεν δὲ κατεδίωξε μέχρι τῆς Αἰγύπτου τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν Κλεοπάτραν, οἵτινες ἐκλείσθησαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ὁ Ὀκτάβιος κυριεύσας τῆς Ἀλεξανδρείας, ἠνάγκασε τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν Κλεοπάτραν ἵνα γένωνται αὐτόχειρες, καὶ μετέβαλε τὴν Αἴγυπτον εἰς ἐπαρχίαν ῥωμαϊκήν. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν Ῥώμην (28 π. Χ.) ἔλαβεν ὄνομα αὐτοκράτωρ (imperator) καὶ Αὔγουστος, καὶ κατέστησεν ἐπ' ἄλλῳ ὀνόματι τὴν μοναρχίαν. Πλὴν μετεχειρίσθη τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς δημιουργίαν νόμων σοφῶν καὶ εἰρήνευσιν πάσης τῆς ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας. Λέγεται δὲ ὅτι ἀηδισθεὶς τὴν ἀρχὴν ἔκρινε πρὸς ὥραν ἵν' ἀποθῇ αὐτήν· ἀλλ' ἀπετράπη ὑπὸ τοῦ Μυκήνα. Ἀπέθανε δὲ ἐν Νόλαις τῷ 14ῳ ἔτει π. Χ. ἑβδομήκοντα ἓξ ἐτῶν ὤν. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐγένετο ὡμὸς ἐφ' ὅσον αἱ περιστάσεις ἀπήτουν τοῦτο, παρέσχε δ' ἑαυτὸν πρᾶον καὶ ἐπιεικῆ ἅμ' ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον. Ἐπεμελήθη δὲ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων, καὶ προσεκάλεσε παρ' ἑαυτὸν τοὺς ποιητὰς Βιργίλιον Ὡράτιον, καὶ τὸν ἱστορικὸν Τίτον Λίβιον, καὶ παρέλαβε φίλον τὸν ποιητὴν Ὀβίδιον (ὅστις ὅμως τὸ τελευταῖον ἐξέπεσε τῆς εὐνοίας αὐτοῦ). Διὸ καὶ ἡ μὲν ἐποχὴ αὐτοῦ, ὀνομαζομένη αἰὼν τοῦ Αὐγούστου, κατελέχθη εἰς τὰς μεγάλας ἐποχὰς τῆς ἱστορίας, αὐτὸς δὲ κατελέχθη εἰς τοὺς θεούς. Ἀλλὰ πρὸς τῇ ὠμότητι οἱ ἐπικριταὶ καταμέμφονται αὐτοῦ καὶ δειλίαν, καὶ ἀνικανότητα, ἐπιτυχόντος δῆθεν τῶν πάντων οὐχὶ διὰ τῆς ἰδίας ἱκανότητος καὶ ἀνδρείας, ἀλλὰ διὰ τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ, μάλιστα δὲ τοῦ Ἀγρίππα.

Β

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσταυρώθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τιβερίου. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος, μαθὼν τὰ κατὰ τὴν δίκην τοῦ Ἰησοῦ, προὔτεινε τῇ γερουσίᾳ ἵνα παραδεχθῇ τὴν θείαν αὐτοῦ φύσιν καὶ κατατάξῃ αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἄλλων θεῶν. Ἀλλ' ἡ γερουσία, νομίσασα τὸν χριστιανισμὸν αἵρεσίν τινα τοῦ ἰουδαϊσμοῦ, ἀπέκρουσατο τὴν πρότασιν ταύτην. Ὁ Τιβέριος ἐνυμφεύθη τὴν Ἰουλίαν, θυγατέρα τοῦ πρώτου αὐτοκράτορος Αὐγούστου, ὅστις υἱοθετήσας ἀνεκήρυξεν αὐτὸν ἔτι ζῶν διάδοχον αὐτοῦ. (13 μ. Χ.) Ἐκυβέρνησε δὲ οὗτος κατὰ τὸ φανερὸν δικαίως καὶ νουνεχῶς, ἀλλὰ πράγματι τυραννικῶς, δολοφονήσας καὶ τὸν εἰσποίητον αὐτοῦ υἱὸν καὶ διάδοχον Γερμανικὸν, φθονήσας τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης τοῦ στρατοῦ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 37 ἔτει μ. Χ, ἀποστραγγαλισθεὶς ἀσθενῶν ὑπὸ τοῦ δημάρχου Μάκρονος ἐν Καπρέρᾳ, ὅθεν ἐκυβέρνα τὴν οἰκουμένην, φεύγων τὴν πρὸς αὐτὸν δυσμένειαν τῶν Ῥωμαίων.

Τὸν Τιβέριον διεδέχθη ὁ υἱὸς τοῦ Γερμανικοῦ καὶ τῆς Ἀγριππίνης Καλιγούλας, 25 ἐτῶν ὤν. Κατὰ τοὺς πρώτους τῆς βασιλείας αὐτοῦ μῆνας ὁ νέος αὐτοκράτωρ ἐκυβέρνησε φρονίμως· ἀλλ' ὕστερον, ἀποκραιπαλήσας καὶ παραφρονήσας, παρεξετράπη εἰς ἄμετρον ἀσέλγειαν, ὠμότητα καὶ ἀλαζονείαν. Ἐπειδὴ ἤθελεν ἵνα λατρεύηται ὡς θεὸς, καὶ πρὸς τοῦτο ἔκτισε ναὸν, ὃν ἀφιέρωσε πανδήμως εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἐν ᾧ ἐθυσίαζε ταῶνας, ὄρνιθας τῆς Νουμιδίας καὶ παντοῖα σπάνια πτηνά. Ἐβίασε δὲ τὴν γερουσίαν ἵν' ἀπονείμῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπάτου εἰς τινα προσφιλῆ αὐτῷ ἵππον· ἠράσθη δὲ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ἐδολοφόνησε τοὺς ἀξιολογωτάτους καὶ πλουσιωτάτους τῶν πολιτῶν ὅπως σφετερίσηται τὸν πλοῦτον αὐτῶν. Ἐν δὲ τῷ παροξυσμῷ τῆς μανίας αὐτοῦ ἤθελε ἵνα ὁ ῥωμαϊκὸς λαὸς ἔχῃ μίαν κεφαλήν, ὅπως δυνηθῇ νὰ ἀποτάμῃ αὐτὴν διὰ μιᾶς πληγῆς. Ἀπέθανε δὲ φονευθεὶς κατά τινα συνωμοσίαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν πραιτωριανῶν φυλάκων τῷ 41 μ. Χ. Τὴν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου τοῦ τυράννου τούτου ἐώρτασαν οἱ Ῥωμαῖοι διὰ παντοίων ἑορτῶν καὶ εὐθυμιῶν.

Τοῦτον διεδέχθη (41 μ. Χ.) ὁ Κλαύδιος, ὁ ἐπιλεγόμενος Γερμανικὸς καὶ Βρεταννικὸς, υἱὸς τοῦ Δρούσου, καὶ θεῖος τοῦ Καλιγούλα, γεννηθεὶς ἐν Λουγδούνῳ τῆς Γαλατίας. Ἐκυβέρνησε δὲ καὶ οὗτος τὸ κατ' ἀρχὰς φρονίμως, ἀλλ' ὢν φύσει ἀναποφάσιστος, εὔπιστος, δειλὸς καὶ ὠκὺς, ἐδυναστεύθη ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Μασσαλίνης, ὑφ' ἧς ἤγετο καὶ ἐφέρετο, καὶ ὑπὸ τῶν ἀπελευθέρων, οἵτινες διεπράξαντο ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ μέγιστα παρανομήματα. Ὑπομείνας ἐπὶ μακρὸν τὴν κραιπαλώδη καὶ ἀσελγεστάτην διαγωγὴν τῆς Μεσσαλίνης, ἧς τὸ ὄνομα κατέστη παροιμιακὸν καὶ συνώνυμον ἐσχάτης ἀσελγείας καὶ διαφθορᾶς, ἐφόνευσε τέλος αὐτήν (48 μ. Χ.). Μετ' ὀλίγον ἐνυμφεύθη τὴν ἀνεψιὰν αὐτοῦ Ἀγριππίναν, θυγατέρα τοῦ Γερμανικοῦ, ἥτις ἐδέσποσεν ἔτι μᾶλλον αὐτοῦ, καὶ κατέπεισεν αὐτὸν ἵνα υἱοθετήσῃ μὲν τὸν Νέρωνα, υἱὸν, ὃν ἔσχεν ἐκ τοῦ πρώτου αὐτῆς ἀνδρὸς Δομιτίου Αἰνοβάρβου, διακηρύξῃ δὲ αὐτὸν διάδοχον τοῦ θρόνου ἀντὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Βρεταννικοῦ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 55 ἔτος μ. Χ., δηλητηριασθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀγριππίνης.

Ὁ διάδοχος τοῦ Κλαυδίου Νέρων ἔσχε παιδαγωγὸν καὶ διδάσκαλον τὸν Σενέκαν, καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Ὀκταβίαν, θυγατέρα τοῦ Κλαυδίου. Ἀνηγορεύθη δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλαυδίου αὐτοκράτωρ (55 μ. Χ.) τῶν ῥαδιουργιῶν χάριν τῆς Ἀγριππίνης. Καὶ πρῶτον μὲν προσεποιήθη μεγίστην πραότητα καὶ καλοκἀγαθίαν, ἀφίνων τὴν μητέρα ἵνα κυβερνᾷ κατὰ τὸ δοκοῦν. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ κατέστη ὠμὸς καὶ κραιπαλώδης, συνήθροισε περὶ αὐτὸν τὰς διαβεβοημένας ἑταίρας τῆς Ῥώμης, ἀπεμάκρυνε τῆς αὐλῆς τὴν Ἀγριππίναν, καὶ ἐδηλητηρίασε τὸν Βρεταννικὸν, ὃν ἡ μήτηρ ἠπείλει ἵνα καταστήσῃ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ πατρός. Μετ' οὐ πολὺ ἐπειράθη νὰ πνίξῃ αὐτὴν κατά τινα θαλασσίαν ἐκδρομὴν, ἀλλ' ἀποτυχὼν τοῦ σκοποῦ, ἔπεμψε πρὸς αὐτὴν δορυφόρους τινὰς, οἵτινες ἐφόνευσαν αὐτήν. Ἔκτοτε, ἀπελευθερωθεὶς παντελῶς τῶν μητρικῶν δεσμῶν, συνήθροισε περὶ αὐτὸν παντοίους ὑποκριτὰς, παντομίμους καὶ γελωτοποιοὺς καὶ ἐκραιπαλοκώμει νυχθήμερον μεθ' ἑταιρῶν. Ἐδιφρηλάτει δ' ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, ἐχόρευε καὶ ᾖδε ἐν πλήρει θεάτρῳ καὶ διεπράξατο δημοσίᾳ ὅσα οὐδὲ ἐν τῷ κρυπτῷ ἐπιτρέπονται. Μετ' ὀλίγον ἀποπέμπει καὶ θανατοῖ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ὀκταβίαν, ἀνθ' ἧς νυμφεύεται τὴν Ποππαίαν, γυναῖκα τοῦ κόλακος Ὄθωνος, ἥτις ἀποθνήσκει μετ' ὀλίγον λακτισθεῖσα κατὰ τὴν κοιλίαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος.

Ἀδύνατον ἵν' ἀναγνώσῃ τις τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπομόρφου τούτου θηρίου μὴ φρίττων. Ἀσελγέστατος καὶ ὠμότατος, ἐνυμφεύθη δημοσίᾳ ἄνδρα, καὶ δὲν ἠσχύνθη νὰ πράξῃ ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ ἐνώπιον πάντων τῶν αὐλικῶν ὅ, τι τὸ σκότος τῆς νυκτὸς καλύπτει ἐν τοῖς νομίμοις γάμοις, λέγει ὁ Τάκιτος. Θέλων δὲ νὰ ἀπολαύσῃ τοῦ θεάματος τῆς πυρπολήσεως τοῦ Ἰλίου, ἀφῆκεν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ῥώμης στίφη δούλων δαυλοφόρων, καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἵνα καταπυρεύσωσιν ἁπάσας τὰς συνοικίας. Κατὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην πυρκαϊὰν ὁ Νέρων ἀνθοστόλιστος, περικεκυκλωμένος ὑφ' ἑταιρῶν καὶ γελωτοποιῶν ἔψαλλε πρὸς τὴν λύραν αὐτοῦ τοὺς στίχους τῆς πυρπολήσεως τῆς Τροίας τοῦ Βιργιλλίου!!! Αἱ φλόγες κατελυμήναντο ἁπάσας τὰς συνοικίας τῆς πρωτευούσης τοῦ κόσμου, καὶ ἀφῆκαν μόνον ἐν τοῖς προαστείοις ὀρθὰς ἡμικαύστους τινὰς οἰκίας. Συνέβη δὲ ἡ πυρκαϊὰ αὕτη τῇ 19 Ἰουλίου τοῦ 64 ἔτους μ. Χ. Ἐκκαρπούμενος δὲ τὴν περίστασιν, καὶ θέλων νὰ καταδιώξῃ τοὺς χριστιανοὺς, ὁ Νέρων ἀναθέτει τὴν αἰτίαν τῆς συμφορᾶς εἰς τοὺς χριστιανοὺς, οὓς καταδιώκει καὶ καταδικάζει εἰς τὰς φρικωδεστάτας βασάνους. Ἐν ἔτει 65 συνεκροτήθη κατ' αὐτοῦ ἡ συνωμοσία τοῦ Πίσωνος, ἀλλ' ἀνακαλύψας αὐτὴν ὁ Νέρων ἐφόνευσε δεινῶς βασανίσας οὐ μόνον τὸν Πίσωνα, ἀλλὰ καὶ τὸν φιλόσοφον Σενέκαν, τὸν ποιητὴν Λουκανὸν καὶ πολλοὺς ἄλλους διασήμους Ῥωμαίους. Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα (66 μ. Χ.) θέλων ἵνα δείξῃ τοῖς Ἕλλησι τὴν μουσικὴν καὶ ποιητικὴν αὐτοῦ εὐφυΐαν, καὶ, ὦ τῆς ἀθλιότητος τῶν καιρῶν! ἔλαβε 1800 στεφάνους παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ ὁ Vindex ἐπανεστάτησεν ἐν Γαλατίᾳ (67), ἀλλ' ἐνικήθη. Ἀλλ' ὁ Γάλβας ἐγένετο εὐτυχέστερος ἐν Ἱσπανίᾳ (68), ὅπου οἱ πραιτωριανοὶ ἀνεκήρυξαν αὐτὸν αὐτοκράτορα. Τότε ἡ γερουσία τῆς Ῥώμης ἐκήρυξε τὸν Νέρωνα ἐχθρὸν τῆς πατρίδος — ὁ δὲ λαὸς ὥρμησεν εἰς τὰ βασίλεια ζητῶν τὴν κεφαλὴν τοῦ τυράννου, ὅστις, προγεγραμμένος καὶ τρέμων, καταφεύγει εἰς σπήλαιόν τι καὶ πειρᾶται νὰ φονεύσῃ ἑαυτὸν διὰ ξίφους. Ἀλλ' ἀποδειλιάσας δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποτελέσῃ τὴν αὐτοκτονίαν, καὶ ἐδέησεν ἵνα ὁ γραμματεὺς Ἐπαφρόδιτος ὠθήσῃ τὴν ξιφοφόρον αὐτοῦ χεῖρα. Μετὰ τοῦ τέρατος τούτου ἐτελεύτησε καὶ ὁ οἶκος τῶν Καισάρων.

Τὸν Νέρωνα διεδέχθη ὁ Γάλβας, ὅστις, διοικῶν τὴν Ἱσπανίαν, καὶ μαθὼν τὴν πρὸς αὐτὸν ζηλοτυπίαν καὶ δυσμένειαν τοῦ τυράννου, ἀπεστάτησε, καὶ ἀνεκυρήχθη, ὡς εἴδομεν, αὐτοκράτωρ πρῶτον μὲν ἐν Ἱσπανίᾳ, μετ' οὐ πολὺ δὲ καθ' ἅπασαν τὴν αὐτοκρατορίαν. (68 μ. Χ.) Ὁ Γάλβας ἐγεννήθη τῷ 4ῳ ἔτει πρὸ Χριστοῦ. Ἦτο ἄρα γέρων ἑβδομηκοντούτης ὅτε ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ. Ἦτο ἐνάρετος. Ἀλλὰ τὸ αὐστηρὸν αὐτοῦ ἦθος καὶ ἡ φιλαργυρία ἀπήρεσκον εἰς τὸν λαὸν τῆς Ῥώμης καὶ κατέστη μισητὸς, μέχρις οὗ ὁ Ὄθων, ὅστις μάτην ἐπειράθη νὰ ἀνακηρυχθῇ διάδοχος παρὰ τοῦ Γάλβα, ἐξεκαρπώθη τὴν πρὸς αὐτὸν δυσμένειαν τοῦ πλήθους, ὅπερ ἐκολάκευε διὰ παντοίων δωροδοκιῶν, ὅπως δολοφονήσῃ αὐτὸν καὶ τὸν παρὰ τοῦ Γάλβα υἱοθετηθέντα Πίσωνα, καὶ ἀνηγορεύθη ἀντ' αὐτοῦ αὐτοκράτωρ. Ὁ Γάλβας ἐβασίλευσε μόνον ὀκτὼ μῆνας. Ἐλέχθη δὲ περὶ αὐτοῦ ὅτι ἔπρεπε νὰ νομίζηται ἄξιος τῆς βασιλείας, ἐὰν μὴ ἐβασίλευεν.

Ὁ Ὄθων ἀνεδείχθη ἀνθάμιλλος τοῦ Νέρωνος, ᾧ ἐγένετο εἷς τῶν κεχαρισμένων. Ἦτο δὲ πρῶτος ἀνὴρ τῆς περιφήμου Ποππαίας, ἣν ἔδωκεν εἰς τὸν Νέρωνα, ἐρασθέντα αὐτῆς μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ὀκταβίας. Ἀλλ' ὁ Ὄθων δὲν ἀπήλαυσεν ἐπὶ μακρὸν τῆς βασιλείας· διότι αἱ λεγεῶνες τῆς Γερμανίας ἀνεκήρυξαν ταὐτοχρόνως αὐτοκράτορα τὸν Βιτέλιον, ὅστις ἠωρεῖτο ἤδη φοβερὸς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν. Ὁ Ὄθων ἐπολέμησε πρὸς αὐτὸν ἀνδρείως, ἀλλὰ θελήσας νὰ καταστρατηγήσῃ τὸν ἀντίπαλον ἐν Βεδριάκῳ ἡττήθη καὶ ἀπελπίσας ηὐτοχειριάσθη τῇ 15 ἀπριλίου τοῦ 69 ἔτους.

Τὸν Βιτέλιον, ἀρχαῖον κόλακα τοῦ Κλαυδίου καὶ Τιβερίου, ὑπεδέχθησαν ὡς λυτρωτὴν οἱ Ῥωμαῖοι. Ἀλλ' ἅμα ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου, αἱ λεγεῶνες τῆς ἀνατολῆς ἀνηγόρευσαν αὐτοκράτορα τὸν Οὐεσπεσιανὸν, ὃν ὁ Νέρων ἔπεμψεν εἰς Παλαιστίνην πρὸς καταστολὴν τῆς ἀποστασίας τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες, νικηθέντες πανταχοῦ, κατέφυγον ὡς εἰς ἔσχατον ἔρυμα καὶ ἐκλείσθησαν ἐν Ἱερουσαλήμ. Ὁ στρατηγὸς τοῦ νέου αὐτοκράτορος Ἀντώνιος Πρίμος εἰσήλασεν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ συνέλαβε τὸν Βιτέλιον, ὃν ὁ λαὸς τῆς Ῥώμης κατεκρεούργησεν (70).

Ὁ Βιτέλιος ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἐννέα μῆνας καί τινας ἡμέρας. Διέπρεψε δὲ μόνον ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων ἐπὶ λαιμαργίᾳ, κραιπάλαις καὶ ὠμότητι.

Ὁ Οὐσπεσιανὸς εἰσῆλθεν ἀμαχητὶ εἰς τὴν Ῥώμην, εἰρήνευσε τὴν ὑπὸ τοῦ Civilis, ἀρχηγοῦ τῶν Βαταυῶν ταραχθεῖσαν Γαλατίαν, ἔπεμψεν εἰς τὴν Βρεταννίαν τὸν Ἀγρικόλαν, ὅστις καθυπέταξε σχεδὸν πᾶσαν τὴν νῆσον (78), ἀποκατέστησε τὴν εἰρήνην καὶ ἠσφάλισε τὰ οἰκονομικὰ τῆς αὐτοκρατορίας. Ἀπέθανε δὲ μετὰ βασιλείαν ἔνδοξον 10 ἐτῶν (79), καταλιπὼν αὐτὴν εὐτυχοῦσαν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τῖτον.

Ὁ Τῖτος ἐγεννήθη τῷ 40 ἔτει μ. Χ., καὶ ἦτο πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Οὐσπεσιανοῦ. Ἐστρατήγησε δ' ἐν Γερμανίᾳ καὶ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ, ὕστερον δὲ διέπρεψεν ὡς ταμίας ἐν Ῥώμῃ. Ἐν ἔτει 66ῳ ὁ πατὴρ παρέλαβεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ἐκστρατείαν, καθ' ἣν εὐδοκίμησε, λαβὼν πολλὸς αὐτῆς πόλεις, καὶ κατελήφθη ἐν Ἰουδαίᾳ ὑπὸ τοῦ Οὐεσπεσιανοῦ, ὅτε οὗτος, ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τῶν στρατευμάτων αὐτοκράτωρ, μετέβη εἰς Ἰταλίαν (69 μ. Χ.). Ἔκτοτε ὁ Τῖτος διετέλεσε πολεμῶν βιαιότερον πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, οἵτινες ἐκλείσθησαν ἐν Ἱερουσαλήμ, ἥτις ἐλήφθη, ὡς εἴδομεν, τῇ 8 σεπτεμβρίου τοῦ 70 ἔτους μ. Χ. Ἀνηγορεύθη δὲ αὐτοκράτωρ τῷ 79ῳ ἔτει, καὶ ἐκυβέρνησεν οὕτω συνετῶς καὶ πράως ἐπὶ δύο ἔτη καὶ τρεῖς μῆνας, ὥστε ἐπωνομάσθη τρυφὴ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐπειδὴ ἐὰν κατά τινα ἡμέραν μὴ ἠδύνατο νὰ πράξῃ ἀγαθόν τι, ἀνέκραζε πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν· « Φίλοι, ἀπέβαλον μίαν ἡμέραν! »

Τὸν Τῖτον διεδέξατο ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δομιτιανὸς, ὅστις ἐκληρονόμησε μὲν τὸν θρόνον ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰς ἀρετὰς ἐκείνου. Ἐπειδὴ ἡ Πρόνοια δίδει τοῖς ἀνθρώποις σπανίως ἀγαθοὺς βασιλεῖς, δεικνύουσα τοῖς λαοῖς ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναθέτωσιν εἰς ἕνα μόνον ἄνθρωπον τὴν ὑψίστην ἀρχήν. Ὁ Δομιτιανὸς ἦτο κενόδοξος, ματαιόφρων, φιλάργυρος καὶ ἄσωτος ἅμα καὶ ὠμός. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οἱ χριστιανοὶ κατεδιώχθησαν παντοιοτρόπως, οἱ μὲν αὐτῶν κατασφαγέντες ἢ γενόμενοι βορὰ τῶν θηρίων, οἱ δὲ

1. Συνέχ. ἀπὸ σελ. 137.

ἐξορισθέντες εἰς Πάτμον. Ἐξώρισε δὲ τοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς γραμματικοὺς καὶ τοὺς ἱστορικούς, ὧν ἐφοβεῖτο τοὺς ψόγους.. Ταὐτοχρόνως παρέδιδεν ἑαυτὸν εἰς ἀκατονόμαστον κραιπάλην. Διέφθειρε τὴν ἀνεψιὰν αὐτοῦ Ἰουλίαν καὶ ἔστησε βωμοὺς καὶ ναούς, ἐν οἷς ἐλατρεύετο ὡς θεός. Μεγίστην δὲ ἡσθάνετο ἡδονὴν βλέπων ἀνθρώπους τρωγομένους ὑπὸ κυνῶν. Καθ' ἑκάστην ἐφόνευε γερουσιαστάς τινας, καὶ ἀπέκοπτε τὰς χεῖρας ἐκείνων, ὅσοι δὲν ἤθελον νὰ ἀναγορεύσωσιν αὐτὸν αὐτοκράτορα κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους. Τέλος ὑπέκυψε φονευθεὶς κατά τινα συνωμοσίαν συγκροτηθεῖσαν ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Λογγίνης, ἥτις ἤρξατο νὰ φοβῆται περὶ τῆς ἰδίας ζωῆς. (96 μ. Χ.)

Ἡμέραν τινὰ ὁ Δομιτιανὸς ἐκάλεσεν εἰς συμπόσιον τοὺς μεγίστους τῶν γερουσιαστῶν καὶ ὑπεδέχθη αὐτοὺς ἐντὸς εὐρείας αἰθούσης, ἧς οἱ τοῖχοι ἦσαν κεκαλυμμένοι ὑπὸ μεγάλων μελάνων παραπετασμάτων, καὶ ἐν ᾗ ἦσαν ἡτοιμασμένα ἰσάριθμα νεκροδοχεῖα. Οἱ γερουσιασταὶ ἐδείπνησαν τρέμοντες καὶ ἀγωνιῶντες περὶ τῆς ἰδίας ζωῆς. Ἀλλ' ὁ τύραννος μετὰ τὸ τέλος τοῦ δείπνου ἀφῆκεν αὐτοὺς ἐλευθέρους, ἀφ' οὗ ἐψυχαγώγησεν ἑαυτὸν, βλέπων τὸν τρόμον αὐτῶν καθ' ὅλον τὸ δεῖπνον. Ἄλλοτε δὲ συνήθροισε τὴν γερουσίαν ὅπως μάθῃ παρ' αὐτῆς ἐν τίνι ἀγγείῳ ἔπρεπε νὰ μαγειρεύσῃ ἕνα ῥόμβον. Ὁ Δομιτιανὸς ἦτο λίαν φαλακρός· διὸ καὶ ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Ἰουβενάλη Calvus Nero, Νέρων φαλακρός.

Οἱ δύο φονεῖς τοῦ Δομιτιανοῦ Πετρώνιος Σεκοῦνδος καὶ Παρθένιος, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν νεοσυλλέκτων, ἀνηγόρευσαν ἀντ' αὐτοῦ αὐτοκράτορα τὸν Μάρκον Κοκκήϊον Νέρβαν, ὅστις ἐγένετο ἡγεμὼν πρᾶος, μετριόφρων καὶ μεγαλόδωρος. Ὁ Μαρτιάλης ὀνομάζει αὐτὸν πρᾴοτατον τῶν ἡγεμόνων. Ἐβασίλευσε δὲ οὗτος ἀπὸ τοῦ 96-98 ἔτους μ. Χ. Ἀλλ' αἰσθανόμενος ἑαυτὸν λίαν ἀσθενῆ πρὸς τὸ ὑφίστασθαι τὸ βάρος τῆς αὐτοκρατορίας υἱοθέτησε, καὶ παρέλαβε κοινωνὸν καὶ συναντιλήπτορα τὸν Τραϊανὸν, ὅστις διεδέξατο αὐτόν.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΙΩΝ.

ΑΝΑΚΛΗΤΟΣ.

[ΠΕΜΠΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ.]

Πολλοὶ συγγραφεῖς ὑποθέτουσιν, ὡς εἴδομεν προηγουμένως, ὅτι ὁ ἅγιος Κλῆτος καὶ ὁ ἅγιος Ἀνάκλητος ἦσαν δύο διάφοροι πάπται, οἵτινες κατηριθμήθησαν μεταξὺ τῶν μαρτύρων· ἄλλοι δὲ παραδέχονται ὅτι ὁ Κλῆτος καὶ ὁ Ἀνάκλητος ἦτο εἷς καὶ ὁ αὐτὸς πάπτας.

Ὁ Ἀνάκλητος ἦτο Ἕλλην τὸ γένος καὶ ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὠνομάζετο Ἀντίοχος. Ἀγνοεῖται πότε ἦλθεν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ πότε κατεστάθη ἐπίσκοπος. Ὁ πάπτας οὗτος ἀπηγόρευσε τοῖς ἱερεῦσι τὸ πωγωνοτροφεῖν καὶ τὸ κομοτροφεῖν. Ἐκυβέρνησε δὲ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης κατὰ τοὺς Λατίνους ἐπὶ ἐννέα ἔτη καὶ ἐμαρτύρησε τῇ 13ῃ Ἰουλίου τοῦ 112ου ἔτους μ. Χ.

ΑΓΙΟΣ ΕΥΑΡΙΣΤΟΣ,

[ΕΚΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Τραϊανοῦ καὶ Ἀδριανοῦ αὐτοκρατόρων.]

Κατὰ τοὺς Λατίνους ὁ ἅγιος Εὐάριστος ἦτο Ἕλλην τὸ γένος. Ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὀνομαζόμενος Ἰούδας κατήγετο ἐκ Βηθλεέμ. Ὁ βίος καὶ τοῦ ἐπισκόπου τούτου εἶναι ἀσαφέστατος καὶ πλήρης ἀναχρονισμῶν. Κατά τινας ἀπέθανε θάνατον φυσικὸν τῷ 116ῳ ἔτει μ. Χ., καὶ οὐχὶ μαρτυρήσας, κυβερνήσας τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ἐπὶ τρία ἔτη καὶ τρεῖς μῆνας. Ἀλλὰ τὸ χρονικὸν τοῦ Εὐσεβίου ἀποδίδει αὐτῷ ἐννέα ἐτῶν ἐπισκοπήν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΡΩΤΟΣ,

[ΕΒΔΟΜΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Ἀδριανοῦ αὐτοκράτορος.]

Κατὰ τὸν καρδινάλιον Βαρώνιον ὁ Ῥωμαῖος Ἀλέξανδρος ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς ἕδρας τοῦ Ἁγίου Πέτρου κατὰ τὸ 121ον ἔτος μ. Χ., καὶ τὸ δεύτερον τῆς βασιλείας τοῦ Ἀδριανοῦ.

Καὶ τοῦ ἐπισκόπου τούτου ὁ βίος ἀποθανόντος ἴσως τῷ 132ῳ ἔτει εἶναι ἀσαφέστατος. Ἡ λατινικὴ ἐκκλησία καταλέγει καὶ τοῦτον μεταξὺ τῶν μαρτύρων. Ἐπὶ τῆς ἱεραρχίας αὐτοῦ κατεστράφη ἡ Ἰουδαία. Πεντήκοντα φρούρια κατηδαφίσθησαν, χίλιαι περίπου κῶμαι ἀπετεφρώθησαν, καὶ πολλὰ ἑκατομμύρια Ἰουδαίων ἐσφάγησαν ἢ ἀπήχθησαν εἰς αἰχμαλωσίαν. Ὁ Ἀδριανὸς, ὅστις ἐμίσει τοὺς χριστιανοὺς ὡς τοὺς Ἰουδαίους, ἔστησεν ἐπὶ τοῦ τόπου ὅπου ἐξέπνευσεν ὁ Ἰησοῦς τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης Καλλιπύγου, καὶ μετεσχημάτισε τὸ σπήλαιον ὅπου ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς εἰς ναὸν τοῦ Ἀδώνιδος.

ΣΙΞΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ,

[ΟΓΔΟΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Ἀδριανοῦ καὶ Ἀντωνίνου αὐτοκρατόρων.]

Οὐδὲ περὶ τοῦ ἐπισκόπου τούτου γνωρίζομέν τι ἀσφαλές. Κατά τινας ἦτο Ῥωμαῖος, καὶ ἐκυβέρνησε τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ δέκα, κατ' ἄλλους δὲ μόνον ἐπὶ πέντε ἔτη. Κατετάχθη δὲ καὶ οὗτος ἄδηλον διὰ τί μεταξὺ τῶν μαρτύρων.

ΑΓΙΟΣ ΤΕΛΕΣΦΟΡΟΣ,

[ΕΝΝΑΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος.]

Τοῦτο μόνον γνωρίζομεν περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἦτο Ἕλλην τὸ γένος. Λέγεται ὅτι ἐμαρτύρησε τῷ 154ῳ ἔτει.

ΑΓΙΟΣ ΥΓΙΝΟΣ,

[ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος.]

Ὁ Ὑγῖνος ἦτο Ἀθηναῖος, καὶ υἱὸς φιλοσόφου. Ὁ καρδινάλιος Βαρώνιος λέγει ὅτι ἀπέθανε τῷ 158ῳ ἔτει μ. Χ.

ΑΓΙΟΣ ΠΙΟΣ ΠΡΩΤΟΣ,

[ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς, Μάρκου Αὐρηλίου καὶ Αἰλίου Οὐήρου αὐτοκρατόρων.]

Οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας δὲν ὁμοφρονοῦσιν οὐδὲ περὶ τῆς τάξεως τῆς διαδοχῆς τοῦ Πίου πρώτου. Διότι οἱ μὲν καταλέγουσιν αὐτὸν μετὰ τὸν Ἀνίκητον, οἱ δὲ κατατάττουσιν αὐτὸν δέκατον μετὰ τὸν ἅγιον Πέτρον. Ἀλλ' ὁ Ἡγήσιππος, ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος, ὁ Τερτουλλιανὸς, ὁ Εὐσέβιος, ὁ Ἐπιφανής, οἱ δύο Νικηφόροι καὶ αἱ δύο ἐκκλησίαι καταλέγουσιν αὐτὸν πρὸ τοῦ Ἀνικήτου. Ἦτο Ἰταλὸς τὸ γένος, καὶ διετέλεσεν ἱεράρχης ἐπὶ δέκα ἔτη μέχρι τοῦ 167ου, καθ' ὃ ἀπέθανεν ἄδηλον ἂν μαρτυρήσας ἢ φυσικὸν θάνατον.

ΑΝΙΚΗΤΟΣ,

[ΔΩΔΕΚΑΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου καὶ Αἰλίου Οὐήρου αὐτοκρατόρων.]

Ἄγνωστος καὶ σκοτεινὸς ὁ βίος καὶ τοῦ ἐπισκόπου τούτου, ὅστις κατήγετο ἐκ Συρίας, καὶ ἐτελεύτησεν ἴσως τῷ 175ῳ ἔτει μ. Χ.

ΣΩΤΗΡ,

[ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου αὐτοκράτορος.]

Τὰ Μαρτυρολόγια ἀναφέρουσι μόνον περὶ αὐτοῦ ὅτι ἐμαρτύρησε κατὰ τὸ 179ον ἔτος.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ,

[ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Μάρκου Αὐρηλίου καὶ Κομμόδου αὐτοκρατόρων.]

Ὁ ἅγιος Ἐλευθέριος ἦτο Ἕλλην τὸ γένος καταγόμενος ἐκ Νικοπόλεως τῆς Ἠπείρου. Ἐπὶ τῆς ἱεραρχίας αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς Λούκιος, ὅστις ἐβασίλευσε μέρους τῆς μεγάλης Βρεταννίας, ἔπεμψε πρέσβεις πρὸς τὸν ἅγιον Ἐλευθέριον θέλων ἵν' ἀσπάσηται τὸν χριστιανισμόν. Ἀλλὰ κατὰ τὴν μαρτυρίαν ἀξιοπίστων ἱστορικῶν πρῶτος ὁ Γρηγόριος ἐπειράθη νὰ ἐπιστρέψῃ τοὺς Ἄγγλους εἰς τὸν χριστιανισμόν. Εἶναι δὲ πιθανώτερον ὅτι ὑπῆρχον ἤδη χριστιανοὶ ἐν τῇ μεγάλῃ Βρεταννίᾳ, καὶ ὅτι οὐδέποτε ὁ Ἐλευθέριος ἔπεμψεν εἰς αὐτὴν ἱεροκήρυκας κατὰ παράκλησιν βασιλέως τινός.

Ὁ Ἐλευθέριος, ἀφ' οὗ ἐκυβέρνησε τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης μετὰ μεγίστης φρονήσεως ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη καὶ εἰκοσιτρεῖς ἡμέρας, ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ τῷ 194ῳ ἔτει μ. Χ. καὶ ἐνεταφιάσθη ἐν τῷ Οὐατικανῷ. Ἀγνοοῦμεν δὲ διὰ τί τὸ νέον ῥωμαϊκὸν Μαρτυρολόγιον καταλέγει καὶ τοῦτον μεταξὺ τῶν μαρτύρων.

Τὸ σῶμα αὐτοῦ διασώζεται καθὰ λέγεται ἐν τῷ Οὐατικανῷ, ὅπου τιμᾶται ἐτησίως διὰ λαμπρῶν ἑορτῶν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἤκμασε Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, εἷς τῶν ἐνδοξοτάτων Ἑλλήνων Ἀπολογητῶν τοῦ δευτέρου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος. Ἐγεννήθη δὲ οὗτος ἐκ γονέων ἐθνικῶν, καὶ ἐγένετο τὸ πρῶτον πλατωνικὸς φιλόσοφος, ὕστερον δὲ ἐπεστράφη εἰς τὸν χριστιανισμὸν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Παντένου. Ὁ Πάντενος ἐγένετο πρῶτον μὲν πρύτανις τῆς χριστιανικῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας, ὕστερον δὲ ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Δημητρίου εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπόστολος τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν. Διέμεινε δὲ ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα ἔζησε μέχρι τοῦ 216 ἔτους. Τοῦτον διεδέξατο ὁ Κλήμης ὡς κατηχητὴς τῆς χριστινιακῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐπὶ τῶν διωγμῶν τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου ὁ Κλήμης ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὴν σχολὴν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπανῆλθε μετά τινων ἐτῶν ἐξορίαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου ἀπεβίωσε τῷ 217 ἔτει μ. Χ.

Ὁ Κλήμης συνήρμωσε τὰς ἀρχὰς τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας ταῖς τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, καὶ μετεχειρίσθη τὰς πρώτας οἱονεὶ εἰσαγωγὴν εἰς τὴν δευτέραν. Ἐναπολείπονται δὲ ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὁ Προτρεπτικὸς πρὸς Ἕλληνας· ὁ Παιδαγωγὸς, πραγματεία ἠθικὴ, καὶ βιβλίον τι ἐπιγραφόμενον Στρώματα, ἢ ἀπάνθισμα χριστιανικῶν ἰδεῶν καὶ φιλοσοφικῶν ἀρχῶν, ἀμεθόδως ὅμως συντεταγμένον[1].

Τὰ Στρώματα ἔγραφεν ὁ ἅγιος Κλήμης ἐπὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ ἱεραρχίας τοῦ Ἐλευθερίου. Ἓν τῶν ἀξιολογωτέρων κεφαλαίων τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ εἶναι τὸ πραγματευόμενον περὶ τοῦ γάμου. Καὶ πρῶτον ὁ ἅγιος Κλήμης ἀναφέρει τὰς περὶ γάμου διαφόρους γνώμας τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων. Ὁ Δημόκριτος καὶ ὁ Ἐπίκουρος, λέγει, ἐνόμιζον τὸν γάμον κυριωτάτην πηγὴν τῶν πόνων ἡμῶν. Οἱ στωϊκοὶ ἐξελάμβανον αὐτὸν πρᾶξιν ἀδιάφορον· οἱ δὲ περιπατητικοὶ ἐλάχιστον τῶν κακῶν. Ἀλλὰ πάντες οὗτοι οἱ φιλόσοφοι δὲν ἠδύναντο νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς περὶ τούτου, ὑποδουλωθέντες ταῖς ἡδοναῖς, καὶ ἐξασκοῦντες τὸν αἰσχρότατον σοδομισμόν. « Δημόκριτος δὲ γάμον καὶ παιδοποιΐαν παραιτεῖται διὰ τὰς πολλὰς ἐξ αὐτῶν ἀηδίας τε καὶ ἀφολκὰς ἀπὸ τῶν ἀναγκαιοτέρων. Συγκατάττεται δὲ αὐτῷ καὶ Ἐπίκουρος καὶ ὅσοι ἐν ἡδονῇ καὶ ἀναλγησίᾳ, ἔτι δὲ καὶ ἀλυπίᾳ, τἀγαθὸν τίθενται. Ἔτι κατὰ μὲν τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀδιάφορον ὅ τε γάμος, ἥ τε παιδοτροφία. Κατὰ δὲ τοὺς ἐκ τοῦ Περιπάτου ἀγαθόν. Συλλήβδην δ' οὗτοι μέχρι γλώττης ἀγαγόντες τὰ δόγματα, ἡδοναῖς ἐδουλώθησαν· οἱ μὲν παλακίσιν, οἱ δὲ ἑτέραις, μειρακίοις τε οἱ πλεῖστοι κεχρημένοι. » [Κλήμ. Στρώμ. Β΄. 23 κεφ.]

« Κατὰ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ὁ γάμος εἶναι νόμιμον θεόθεν διατεταγμένον κατὰ τὴν φυσικὴν διοργάνωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν· ὁ δὲ Δημιουργὸς εἶπεν· « Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε. » Ὁ γάμος εἶναι ἡ ῥίζα τῆς οἰκογενείας, ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τοῦ κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος· διό οἱ χριστιανοὶ ἱερεῖς ὀφείλουσι νὰ δίδωσιν ἑαυτοὺς παράδειγμα τοῖς ἄλλοις συνάπτοντες ἱερὸν γάμον. Γαμητέον οὖν πάντως καὶ τῆς πατρίδος ἕνεκα καὶ τῆς τῶν παίδων διαδοχῆς, καὶ τῆς τοῦ κόσμου τὸ ὅσον ἐφ' ἡμῖν συντελειώσεως. »

« Οἱ Νικολαΐται, οἱ μαθηταὶ τοῦ Καρποκράτους καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐπιφανοῦς ἐδίδαξαν τὴν κοινωνίαν τῶν γυναικῶν, ἢ τὴν πολυγαμίαν, μεγάλως ἁμαρτήσαντες. Ἀλλ' ὅμως εἶναι ἧττον ἔνοχοι τῶν Μαρκιονιτῶν, οἵτινες ἐτράπησαν πάντως εἰς τὴν ἐναντίαν ὁδόν, ἀπαγορεύοντες ἑαυτοῖς τὰς ἡδονὰς τοῦ γάμου, ὅπως μὴ αὐξήσωσι τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων. Ἐπιμέμφομαι δὲ καὶ τὸν Τατιανὸν λέγοντα ὅτι ἡ ὁμιλία τῶν γυναικῶν ἀποτρέπει τῆς προσευχῆς· ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Ἰούλιον Κασσιανὸν, ὅστις, ἀπεχθανόμενος τὴν γέννησιν, βεβαιοῖ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶχε μόνον τὸ πρόσχημα τῶν ἀνδρικῶν ὀργάνων τοῦ σώματος. »

« Ἅπαντες οὗτοι οἱ αἱρετικοὶ κατεμέμφθησαν ὁμοίως τοὺς ὀρθῶς λέγοντας ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ μεταχειρισθῇ τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ δοθεῖσαν αὐτῷ ἐξουσίαν τοῦ λαβεῖν γυναῖκα. Ἐπειδὴ οἱ μὲν αὐτῶν λέγουσιν ὅτι πᾶσαι αἱ ἡδυπάθειαι καὶ αὐτὸ τὸ παρὰ φύσιν ἁμάρτημα ἐπιτρέπονται τοῖς πιστοῖς· οἱ δὲ, πάντως τἀναντία φρονοῦντες, προβαίνουσιν εἰς τοσοῦτον ἐγκρατείας, ὥστε νομίζουσιν ἱεροσυλίαν πᾶσαν σαρκικὴν μίξιν καὶ καταμέμφονται καὶ αὐτὴν αὐτῶν τὴν καταγωγήν. Οἱ παράφρονες δὲ οὗτοι θέλουσι νὰ μιμηθῶσι τὸν Χριστόν, μὴ ἀναλογιζόμενοι ὅτι

1. Ἀρίστη τῶν ἐκδόσεων τῶν ἔργων τοῦ Κλήμεντος εἶναι ἡ τοῦ J. Potter ἑλληνικὴ καὶ λατινικὴ ἐν Ὀξφόρτῃ τῷ 1715 ἐκδοθεῖσα ἐν δυσὶ τόμοις εἰς φύλλον.

ὁ Ἰησοῦς δὲν ἦτο ὁ τυχὼν ἄνθρωπος, καὶ δὲν θέλουσι κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μιμηθῶσι τοὺς ἀποστόλους ἅγιον Πέτρον καὶ ἅγιον Φίλιππον, οἵτινες ἦσαν ἔγγαμοι καὶ πατέρες πολλῶν τέκνων... « Πέτρος μὲν γὰρ καὶ Φίλιππος ἐπαιδοποιήσαντο, Φίλιππος δὲ καὶ τὰς θυγατέρας ἀνδράσιν ἐξέδωκεν. Τῶν γὰρ ἄντικρυς διαβόλῳ προσαπτόντων τὴν τοῦ γάμου εὕρεσιν ἀθέων ἀνθρώπων ἐπίνοιαν κατηγορεῖ καὶ κινδυνεύει βλασφημεῖσθαι ὁ νομοθέτης. Τατιανὸν οἶμαι τὸν Σύρον τὰ τοιαῦτα τολμᾶν δογματίζειν... Μία δέ τις ἁμαρτία, οὐχ' ὁ γάμος, ἀλλ' ἡ πορνεία. Ἐπεὶ ἢ τὴν γένεσιν εἰπάτωσαν ἁμαρτίαν καὶ τὸν τῆς γενέσεως κτίστην... »

Σύγχρονος καὶ ἐνάμιλλος τούτου κατὰ τὴν εὐρυμάθειαν καὶ δεινότητα τοῦ λόγου ἐγένετο καὶ ὁ Ἀπολογητὴς Ὠριγένης. Ἐγεννήθη δὲ καὶ οὗτος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐν ἔτει 185 μ. Χριστόν, καὶ εἶδεν ἀποκεφαλιζόμενον τὸν χριστιανὸν αὐτοῦ πατέρα Λεωνίδην. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐξήσκησε τὸ ἐπάγγελμα γραμματικοῦ, ὕστερον δὲ ἀντικατεστάθη ἀντὶ τοῦ Κλήμεντος διευθυντὴς τῆς χριστιανικῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας. Διέπρεψε δὲ ἐπὶ μεγίστῃ αὐστηρότητι ἠθῶν, καὶ προέβη μέχρι τοῦ εὐνουχίσαι ἑαυτὸν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀπὸ τῆς σαρκὸς πειρασμῶν. Ἐδίδαξε δὲ δημοσίᾳ καὶ ἐν Συρίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐχειροτονήθη ἱερεὺς τῷ 230 ἔτει ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀλλ' ὁ τότε ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Δημήτριος, μὴ νομίζων τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ κανονικήν, συνήθροισε σύνοδον, ἀνεθεμάτισε καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν τῆς Ἀλεξανδρείας. Κατὰ δὲ τὴν ἐπὶ Δεκίου γενομένην μεγάλην καταδίωξιν τῶν χριστιανῶν (249) ὁ Ὠριγένης ἐφυλακίσθη καὶ ὑπέστη μεγάλας βασάνους, ἐξ ὧν ἀπέθανε τῷ 253 ἔτει μ. Χ.

Ὁ Ὠριγένης κατέλιπε πλῆθος ἑλληνιστὶ γεγραμμένων συγγραμμάτων, ἐν οἷς διαπρέπουσιν αἱ ἑρμηνεῖαι εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν (Ἔκδ. Huet ἐν Ῥουὰν τῆς Γαλλίας, 1668, 2 τόμ. εἰς ὄγδοον, ἡ ἀρίστη). Τὰ ἑξαπλᾶ, ἔκδοσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐν ἓξ στήλαις, αἵτινες περιέχουσι μετὰ τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου τὰς διαφόρους ἐν χρήσει τότε ἑλληνικὰς τῆς Γραφῆς μεταφράσεις (Ἔκδοσις Montfaucon, ἐν Παρισίοις, 1713, 2 τόμ. εἰς φύλλον, ἡ ἀρίστη, καὶ Bahrdt, ἐν Λειψίᾳ, 1768-70, 2 τόμ. εἰς 8ον.)· ὀκτὼ βιβλία κατὰ Κέλσου (Ἔκδοσις Spencer, Κανταβριγία, 1658, εἰς 4ον.). Ἀρίστη ἔκδοσις τῶν ἁπάντων τοῦ Ὠριγένους εἶναι ἡ ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ Delarue, 1733-1759, ἐν 4 τόμ. εἰς φύλλον δημοσιευθεῖσα, καὶ ἡ ἐν Βιρστζβούργῃ, 1776-1749.

Ἀλλ' εἰ καὶ ἐπεδείξατο μέγαν πρὸς τὸν χριστιανισμὸν ζῆλον ὁ Ὠριγένης κατεδικάσθη ὡς αἱρετικὸς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ἐδίδασκε μυστικόν τι δόγμα παραπλήσιον τῷ τῶν Γνωστικῶν. Ἐπρέσβευε δὲ ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων προϋπάρχουσιν ἔν τινι ἀνωτέρᾳ σφαίρᾳ, ἐξ ἧς κατέρχονται ὅπως ἐμψυχώσωσι τὰ γήϊνα σώματα. Δύνανται δὲ κατὰ τὴν ζωὴν νὰ ἀρθῶσιν εἰς τὴν ὑψίστην εὐδαιμονίαν διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ θεωρίας. Πρὸς τούτοις δ' ἐπρέσβευεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι υἱὸς εἰσποίητος τοῦ Θεοῦ· ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἡμάρτησε πρὶν ἢ ἐνσαρκωθῇ· ὅτι αἱ τιμωρίαι τῆς κολάσεως δὲν εἶναι αἰώνιαι, κ. λ. π. Εὑρίσκονται δὲ τὰ δόγματα ταῦτα ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν Ἀρχῶν, ἅτινα μετεφράσθησαν εἰς τὴν λατινικὴν ὑπὸ τοῦ Ῥουφίνου, καὶ ἅτινα ἀνῃρέθησαν καὶ κατεδικάσθηαν ἐν ἔτει 325 ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου. Ἀλλὰ πλὴν τούτων ἀποδίδουσιν αὐτῷ τινὲς καὶ τὰ Φιλοσοφούμενα, ἀναίρεσιν τῶν αἱρέσεων ἐν δέκα βιβλίοις, ὧν τὸ μέγιστον μέρος εὑρέθη πρό τινων ἐτῶν ἐν τῷ Ἄθωνι. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς δοκιμωτέρους θεολόγους τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἶναι μᾶλλον ἔργον τοῦ Ἁγίου Ἱππολύτου, μαθητοῦ τοῦ Εἰρηναίου, ἐπισκόπου τῆς ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως Portae Romae, μαρτυρήσαντος τῷ 235 μ. Χ. Ἐξεδόθησαν δὲ τὰ Φιλοσοφούμενα τὸ πρῶτον ἐν Ὀξφόρτῃ (1851), καὶ ἐν Λονδίνῳ (1852) ὑπὸ τοῦ Bunsen.

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ὠριγένους, οἱ ὠριγενισταί, ἦσαν μᾶλλον διεσπαρμένοι ἐν Νουβίᾳ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ. Αἱ πλάναι αὐτῶν ἀνῃρέθησαν καὶ κατεδικάσθησαν ἐν Νικαίᾳ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, δεύτερον δὲ κατὰ τὴν ἐν ἔτει 553 γενομένην ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον, ἥτις ἀπηγόρευσε τοῖς πιστοῖς καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἔργων τοῦ Ὠριγένους.

ΑΓΙΟΣ ΒΙΚΤΩΡ,

[ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Περτίνακος καὶ Σεβήρου αὐτοκρατόρων.]

Ὁ Βίκτωρ ἦτο Ἀφρικανός. Ἐπὶ τούτου ὁ ἀποστάτης Θεόδωτος, μόλις ἐπανελθὼν εἰς τὸν κόλπον τῆς ἐκκλησίας, ἐγένετο ἀρχηγὸς νέας αἱρέσεως, πρεσβεύων ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο ἄνθρωπος τὴν φύσιν. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐκήρυξαν ὅτι καὶ ὁ ἐπίσκοπος Βίκτωρ ἐπρέσβευε τὰ τῆς αἱρέσεως ταύτης. Ἀλλ' οὗτος καταψεύδων τὴν συκοφαντίαν, ἀνεθεμάτισε τὸν Θεόδωτον μετὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἀρτεμάνου.

Ἐπὶ τούτου ἀνεφύη καὶ ἡ περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων μεγάλη ἔρις. Καὶ μέχρι μὲν τοῦδε ἡ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐπισκοπῶν περὶ ταύτης διαφορὰ δὲν ἦτο τοιαύτη, ὥστε νὰ καταστρέψῃ ὁλοσχερῶς τὴν μεταξὺ αὐτῶν ὁμόνοιαν. Ἀλλ' ὁ Βίκτωρ, ἀντιποιούμενος παράλογον ὑπεροχὴν, ἔγραψε πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς χριστιανοὺς ἐπισκόπους ἐπιστολὰς σφοδρὰς καὶ ἀνοικείους, καὶ ἠπείλησεν ἵν' ἀναθεματίσῃ τοὺς πιστοὺς, ὅσοι δὲν συνεμορφοῦντο πρὸς τὰ παραγγέλματα τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης.

Πρὸς τὴν ἀνοίκειον καὶ παράλογον ταύτην διαγωγὴν καὶ ἀξίωσιν τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης ἐξανέστησαν οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι, ἀποκρινόμενοι δι' ἐπιστολῶν δριμέων καὶ ὑπερηφάνων, αἵτινες ἐπανήγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν χριστιανικὴν ταπείνωσιν. Ἀπέθανε δὲ τῷ 202 ἔτει μ. Χ., ἄδηλον ἂν μαρτυρήσας ἢ ὄχι.

ΤΡΙΤΟΣ ΑΙΩΝ.

ΖΕΦΥΡΙΝΟΣ,

[ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΚΤΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Σεπτημίου Σεβήρου, Καρακάλλα, Μακρίνου καὶ Ἡλιογαβάλου αὐτοκρατόρων.]

Οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ῥώμης ἤρξαντο, ὡς εἴδομεν, περὶ τὰ τέλη τῆς δευτέρας ἑκατονταετηρίδος μετὰ Χριστὸν ἵν' ἀπονέμωσιν ἑαυτοῖς δικαιώματα, ἅτινα δὲν ἔλαβον παρὰ τῶν ἀποστόλων, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ ἑκατονταετηρίδι ἄρχονται ἵν' ἀποσκιρτῶσι τῶν παρὰ τοῦ Ἰησοῦ διδαχθεισῶν ταπεινῶν ἀρχῶν. Εἷς τούτων ὁ Βίκτωρ προπαρεσκεύασε τὴν ὁδὸν τῆς δεσποτείας τῶν παππῶν, οἱ δὲ διάδοχοι αὐτοῦ δὲν ἠμέλησαν οὐδενὸς ὅπως αὐξήσωσι καὶ κραταιώσωσιν αὐτήν.

Ὁ Ζεφυρῖνος, ὅστις ἐκυβέρνησε τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης μετὰ τὸν ἅγιον Βίκτωρα, ἦτο Ῥωμαῖος καὶ υἱὸς τοῦ Ἀβουνδίου. Ἐπὶ τούτου λέγεται ἐδεινώθησαν μὲν οἱ τῶν χριστιανῶν διωγμοὶ, αὐτὸς δὲ ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὴν Ῥώμην ὅπως ἀποφύγῃ τὸ μαρτύριον. Ἀλλὰ, κατευνασθέντος τοῦ κλύδωνος, ὁ ποντίφης ἐπανῆλθεν εἰς Ῥώμην, καὶ, θέλων ἵνα ἐπισκιάσῃ τὴν ἀνανδρίαν αὐτοῦ ἐκείνην, ἐξεμάνη πρὸς τοὺς αἱρετικοὺς, καὶ ἀνεθεμάτισε τοὺς μοντανιστὰς καὶ τὸν περίφημον Ἀπολογητὴν καὶ συγγραφέα Τερτουλλιανόν, ὅστις ἠσπάσατο τὴν αἵρεσιν ταύτην.

Ὁ Τερτουλλιανὸς (Septimius Florens Teatullianus) ἐγεννήθη ἐν ἔτει 160 ἐν Καρχηδόνι ἐκ γονέων ἐθνικῶν, ἠσπάσατο δὲ τὸν χριστιανισμὸν, θαυμάσας τὴν ἡρωϊκὴν καρτερίαν τῶν μαρτύρων, καὶ παρέσχεν ἑαυτὸν παράδειγμα χριστιανικῆς ἀρετῆς. Ἐν ἔτει 204 ἦλθεν εἰς Ῥώμην, ἀλλ' ἀπήρεσε τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῷ ἀρχιερεῖ ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐστηρότητος τῶν ἠθῶν αὐτοῦ. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ἠσπάσατο τὴν αἵρεσιν τῶν μοντανιστῶν, ἧς αἱρεσιάρχης ἐγένετο ὁ ἐκ Φρυγίας Μοντανὸς, ὅστις ἐκήρυξεν ἑαυτὸν προφήτην, καὶ διὰ τῶν προφητειῶν, τῶν θεραπειῶν καὶ ψευδῶν θαυμάτων, εἵλκυσε πλῆθος ὀπαδῶν, ἐν οἷς καὶ τὸν περίφημον Τερτουλλιανόν. Οἱ μοντανισταὶ ἦσαν αὐστηρότατοι τὰ ἤθη, καὶ δὲν ἐπέτρεπον τὴν κοινωνίαν τῶν ἀχράντων μυστηρίων οὐδενὶ ἁμαρτωλῷ, κατεδίκαζον δὲ τοὺς δευτέρους γάμους καὶ καθυπέβαλλον ἑαυτοὺς εἰς μακρὰς νηστείας καὶ ταλαιπωρίας.

Ὁ Τερτουλλιανὸς ἀπείπατο μὲν ταχέως τὸν μοντανισμὸν, ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας, ἐθεμελίωσε νέαν αἵρεσιν. Ἀπέθανε δὲ τῷ 245 ἔτει μ. Χ.

Ὁ λόγος τοῦ Τερτουλλιανοῦ εἶναι τραχὺς, βάρβαρος, βρίθων ἀφρικανικῶν ἐκφράσεων, ἀλλὰ λαμπρὸς, διάπυρος καὶ ἐναργής. Τὰ κυριώτατα τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ εἶναι τὸ Ἀπολογητικὸν, ἡ Πραγματεία κατὰ τῶν θεαμάτων, ἡ Πραγματεία κατὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἡ περὶ τῆς ψυχῆς· πρὸς δὲ πέντε βιβλία Κατὰ Μαρκίονος [1]. Ἦτο δὲ ὁ Μαρκίων οὗτος αἱρεσιάρχης τοῦ δευτέρου αἰῶνος, γεννηθεὶς ἐν Σινώπῃ. Χειροτονηθεὶς ἱερεὺς, καὶ φθείρας παρθένον τινὰ, ἐξεδιώχθη τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἤρξατο νὰ δογματίζῃ ὅτι ὑπάρχουσι δύο ἀρχαὶ, ἡ μὲν ἀγαθοποιὸς, ἡ δὲ κακοποιὸς, ἡ μὲν γεννήσασα τὸν νέον ἡ δὲ τὸν παλαιὸν νόμον. Ἀπέῤῥιπτε δὲ τὸ μέγιστον μέρος τῆς Νέας Διαθήκης καὶ τὰς ἐπιστολὰς νοῦ ἁγίου Παύλου, καὶ ἔσχεν ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Συρίᾳ καὶ ἐν Περσίᾳ πολλοὺς φανατικοὺς ὀπαδοὺς, τοὺς λεγομένους μαρκιωνιστάς.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ ὁρίσωμεν οὐ μόνον τὴν ἡμέραν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ Ζεφιρίνου. Εἰ δὲ καὶ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἀποδίδει αὐτῷ τιμὰς ἁγίου καὶ μάρτυρος, οὐδὲν ἧττον ἀμφιβάλλουσι πολλοὶ ἂν ἐμαρτύρησεν. Κατὰ τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ἀπέθανε τῷ 221 μ. Χ.

ΚΑΛΙΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

[ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ τοῦ Ἡλιογαβάλου καὶ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου αὐτοκρατόρων.]

Ὁ Κάλλιστος ἢ ὁ Καλλιξτος ἦτο Ῥωμαῖος καὶ ἀνηγορεύθη ἐπίσκοπος Ῥώμης κατὰ τὴν ἡσυχίαν, ἧς ἀπήλαυσεν ἡ ἐκκλησία ἐπὶ τοῦ Ἡλιογαβάλου. Ἐπὶ δὲ τοῦ διαδόχου τούτου Σεβήρου οἱ πιστοὶ ἤρξαντο τέλος ἵνα ἐξασκῶσι δημοσίᾳ τὴν θρησκείαν αὐτῶν. Ἐπειδὴ ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος, ὢν Σύριος τὴν καταγωγὴν καὶ ἰουδαΐζων, ἠγάπησε τὴν εὐταξίαν καὶ πειθαρχίαν τῶν χριστιανῶν, καὶ ἐγένενο ὀπαδὸς τινῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ.

Σπουδαιότατον ἔργον τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ ἐπισκόπου τούτου ἐγένετο ἡ ἵδρυσις κοιμητηριου ἐν Ῥώμῃ ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν, ὅπερ φέρει μέχρι τοῦδε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἐν ᾧ λέγεται ὑπὸ τῶν ἱερέων ὅτι ἐνεταφιάσθησαν 174,000 μαρτύρων καὶ τεσσαράκοντα ἓξ πάππαι.

1. Ἀρίστη ἔκδοσις τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι ἡ τοῦ Rigault ἐν Παρισίοις τῷ 1628 ἐκδοθεῖσα, καὶ ἡ τῆς Βενετίας, 1746 εἰς φύλλον.

Ὑποτίθεται δὲ ὅτι ἐκυβέρνησε τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ πέντε ἔτη καὶ ἀπέθανε τῷ 226 ἔτει μ. Χ., μαρτυρήσας ἐπὶ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου, ὅστις ὅμως κατ' ἄλλους οὐ μόνον δὲν κατεδίωξεν, ὡς εἴπομεν, τοὺς χριστιανοὺς, ἀλλὰ καὶ ἐπροστάτευσεν αὐτοὺς καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς τὴν ἵδρυσιν τῆς πρώτης χριστιανικῆς ἐκκλησίας ἐν Ῥώμῃ. Κατὰ δὲ τὸν Ὠριγένην ἡ μήτηρ τοῦ αὐτοκράτορος Μαμμαία ἦτο χριστιανή.

ΟΥΡΒΑΝΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

[ΔΕΚΑΤΟΣ ΟΓΔΟΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.]

[Ἐπὶ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου αὐτοκράτορος.]

Ὁ Οὐρβανὸς ἦτο Ῥωμαῖος. Δὲν γνωρίζομεν οὔτε τὴν ἀρχὴν, οὔτε τὸ τέλος, οὔτε τὴν διάρκειαν τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς ἱεραρχίας αὐτοῦ ἔπαυσαν οἱ καταδιωγμοὶ τῶν χριστιανῶν. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Σεβῆρος ἐπροστάτευσε τὸν χριστιανισμὸν, ὑπείκων ταῖς προτροπαῖς τῆς μητρὸς Μαμμαίας, ἔθηκε τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ, σεβόμενος αὐτὸν ὡς ἕνα τῶν ἐξοχωτάτων ἀνθρώπων, καὶ ἐβουλεύετο ἵνα καταλέξῃ αὐτὸν μεταξὺ τῶν θεῶν τῆς αὐτοκρατορίας. Ὠφελούμενος ἐκ τῆς ἀγαθῆς ταύτης τοῦ ἡγεμόνος προαιρέσεως, ὁ Οὐρβανὸς ἐπέστρεψε πολλοὺς ἐπισήμους Ῥωμαίους εἰς τὸν χριστιανισμὸν, ὧν πολλοὶ ἦσαν ἐν τοῖς βασιλείοις. Ἀλλ' ὁ δήμαρχος τῆς Ῥώμης καὶ ὁμώνυμος αὐτῷ Οὐρβανὸς, ὢν ἐχθρὸς ἄσπονδος τοῦ χριστιανισμοῦ, προσεκάλεσε τὸν Οὐρβανὸν ἐνώπιον δικαστηρίου, καὶ ἐπέταξεν αὐτῷ ἵνα προσενέγκῃ θυμίαμα εἰς τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ Ἄρεος. Ἀλλ' ὁ ἱεράρχης ἔθραυσε τὸ θυμιατήριον κατὰ κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος, καὶ ἔπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ. Ὁ δήμαρχος κατεδίκασεν αὐτὸν εὐθὺς εἰς τὰς βασάνους, ἐν αἷς ἀπέθανε μετὰ πολλῶν ἄλλων μαρτύρων. Ἀλλ' αἱ πράξεις, ἐξ ὧν ἐρανιζόμεθα τὴν διήγησιν ταύτην, εἶναι μεσταὶ ἀντιλογιῶν καὶ ψευδῶν. Διὸ πιστεύεται μᾶλλον ὅτι ἀπέθανε καὶ οὗτος ἡσύχως κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου.

[Ἀκολουθεῖ.]

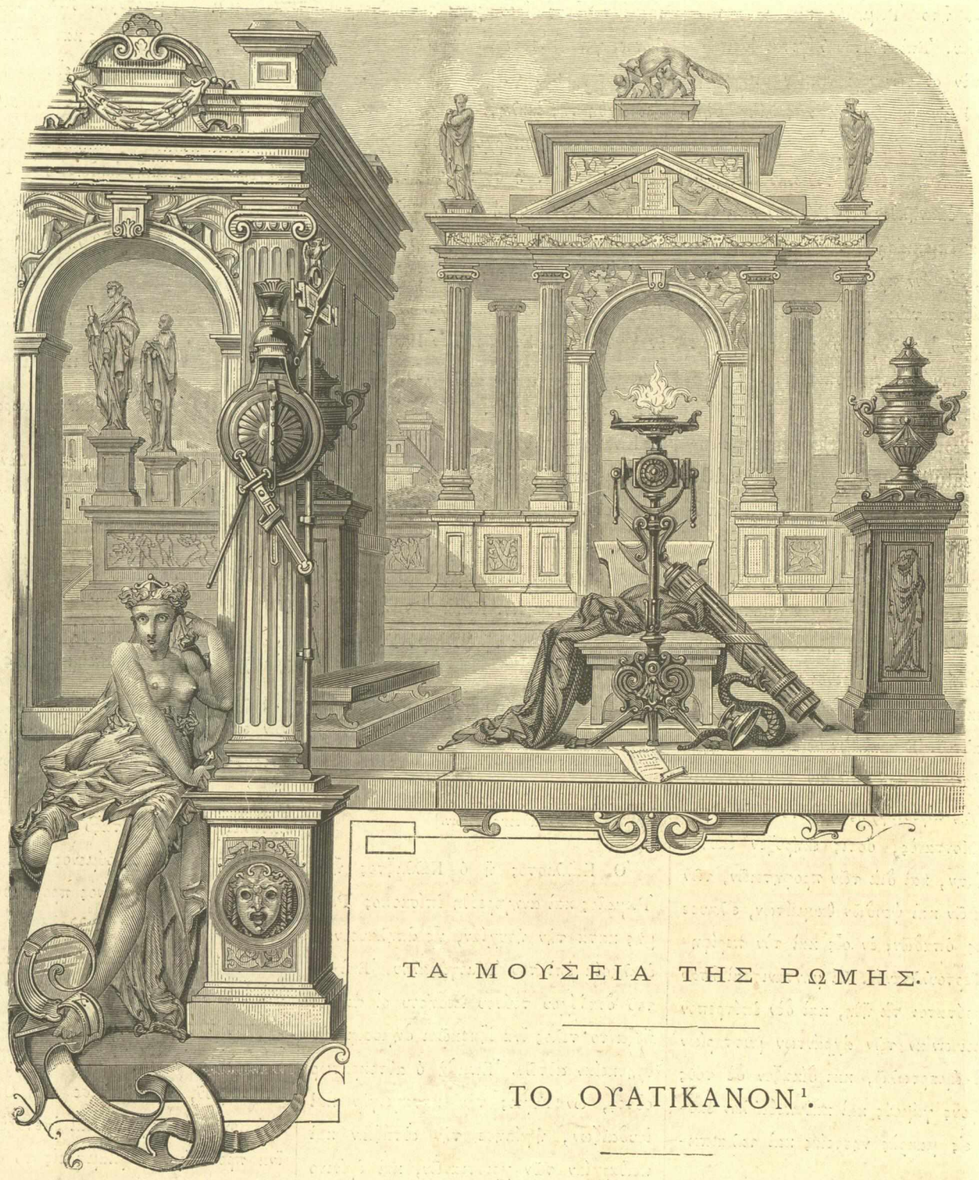

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ.

ΤΟ ΟΥΑΤΙΚΑΝΟΝ[1].

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης, ἥτις, ὡς εἴπομεν, προηγεῖται τῆς αὐλῆς τοῦ Βελβεδέρε, ἵσταται ὁ Μελέαγρος ἀντικρὺ τοῦ Ἀντινόου, ἄγαλμα ἐξειργασμένον ἐξ ὑμηττείου μαρμάρου, ὅπερ, εὑρεθὲν παρὰ τὸν Τίβεριν, κατετέθη ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ πάππα Κλήμεντος τοῦ δεκάτου τετάρτου.

Ὁ υἱὸς τοῦ Οἰνέως καὶ τῆς Ἀλθαίας, ὁ ξανθὸς κυνηγὸς, ὡς ὀνομάζει αὐτὸν ὁ Ὅμηρος, ἐφόνευσεν ἤδη τὸν φοβερὸν Σύαγρον ἡ Καλυδώνιον κάπρον, ὃν ἔπεμψεν ἡ Ἄρτεμις πρὸς τιμωρίαν τοῦ Οἰνέως, βασιλέως τῆς αἰτωλικῆς Καλυδῶνος. Φαίνεται δὲ ὅτι ἠρείδετο ἐπὶ λόγχης, ἥστινος ὑπολείπονται ἔτι ἴχνη τινὰ, ἀλλ' ἡ αὐτὴν κρατοῦσα ῥωμαλέα χεὶρ ἀπώλετο. Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος δὲν ἐτόλμησε νὰ παλινορθώσῃ αὐτήν! Ὁ νέος Μελέαγρος κατέθηκε παρ' αὐτῷ τὴν δορὰν τοῦ φονευθέντος κάπρου, τρόπαιον ἀποτεταγμένον εἰς τὴν ἡρωϊκὴν Ἀταλάντην, ἥτις συνεξελθοῦσα εἰς τὴν θήραν, αὐτὴ πρώτη ἐτόξευσε τὸ θηρίον. Παρ' αὐτῷ δὲ ἵσταται ὁ κύων, ἀρωγὸς καὶ συναντιλήπτωρ τοῦ κατορθώματος, οὗτινος ἡ ἀτημέλητος ἐργασία ἠδύνατο νὰ ἐμβάλῃ ἡμῖν τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ σύμπλεγμα ἐξετελέσθη ὑπὸ δύο διαφόρων γλυπτῶν, ἐὰν μὴ ἐγνωρίζομεν ὅτι οἱ μεγάλοι Ἕλληνες τεχνῖται μετεχειρίσθησαν πολλάκις τοιαῦτά τινα τεχνάσματα ὅπως καταστήσωσι καταφανέστερα τὰ κυριώτατα μέρη τῶν ἔργων αὐτῶν. Κρατύνει δὲ τὴν εἰκασίαν ταύτην καὶ ἡ ἐργασία τῶν κνημῶν, αἵτινες εἶναι ἧττον ἐπιμεμελημέναι τοῦ λοιποῦ σώματος, ὅπερ εἶναι ἀληθῶς ἀξιοθαύμαστον τὴν χάριν καὶ τὴν ἐνάργειαν. Ἄλλως τε οὐδὲν χαριέστερον τῆς στάσεως τοῦ ἀγάλματος τούτου, ὅπερ ἐπερειδόμενον κατὰ τὸν Κανόνα τοῦ Πολυκλείτου ἐπὶ τὸν ἕνα πόδα, φαίνεται ἔμπνουν καὶ διανοούμενον.

Ἡ ἐν σελίδι 230 ἐπισυνημμένη εἰκὼν 3, ἀντιγεγραμμένη ἔκ τινος ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ἀναγλύφου τοῦ Καπιτωλίου, παριστᾷ θαυμασίως ὑποτετυπωμένα τὰ καθ' ἕκαστα τῆς λαμπρᾶς ταύτης θήρας. Διαπρέπουσι δὲ μάλιστα ἐν ταύτῃ ἐπὶ ἐναργείᾳ καὶ ὡραιότητι δύο πρόσωπα, τὸ τοῦ Μελεάγρου, πλήττοντος τὸ θηρίον ὄπισθεν διὰ τῆς λόγχης, καὶ τὸ τῆς Ἀταλάντης, ἥτις κατέφερεν ἤδη τὴν πρώτην πληγήν.

Ἐν τῷ δευτέρῳ ᾄσματι τῆς Αἰνιάδος ὁ Βιργίλιος ἔψαλε τὸν θάνατον τοῦ Λαοκόοντος, τὸ δὲ ἐπεισόδιον τοῦτο τοῦ ποιητοῦ ὑπετύπωσαν ἐν τῷ μαρμάρῳ τρεῖς Ῥόδιοι τεχνῖται ὁ Ἀγήσανδρος, ὁ Πολύδωρος καὶ ὁ Ἀθηνόδωρος, οἵτινες ἔζησαν ἐπὶ τῶν πρώτων Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων. Τίς ἀγνοεῖ τὸν περὶ τοῦ Λαοκόοντος μῦθον; — Βεβαρυμένοι τὴν μακροχρόνιον τοῦ Ἰλίου πολιορκίαν, οἱ Ἕλληνες ἔκριναν ἵνα κυριεύσωσι τέλος αὐτοῦ διὰ δόλου, καὶ, κατασκευάσαντες τὸν Δούρειον ἵππον, ἔκρυψαν ἐν αὐτῷ τοὺς ἀρίστους τῶν μαχητῶν· προσποιηθέντες δὲ ὅτι ἀπέπλεον, ἀφῆκαν τὸν ξύλινον ἵππον παρὰ τὴν πολιορκουμένην πόλιν. Ὁ Λαοκόων, ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Ποσειδῶνος, ἑλ-

1. Συνέχ. ἀπὸ σελ. 205.

ΕΙΚ. 1. — ΤΟ ΟΥΑΤΙΚΑΝΟΝ. — Η ΝΕΑ ΠΤΕΡΥΞ.

κων τὸ γένος ἐκ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου, ὑποπτεύσας τὸν δόλον, ἐπειράθη παντὶ σθένει ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν εἴσοδον τοῦ ἵππου τούτου εἰς τὴν Τροίαν, καὶ ἐτόλμησεν ἵν' ἀκοντίσῃ τὴν μηχανήν. Ἀλλ' οἱ φιλέλληνες θεοὶ ἐξοργισθέντες, ἔπεμψαν δύο μεγίστους ὄφεις, οἵτινες ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν θυσιάζοντα ἐπὶ τῆς παραλίας εἰς τὸν Ποσειδῶνα μετὰ τῶν δύο αὐτοῦ παίδων.

Τοὶ δὲ φέροντο, δεινὸν λιχμώοντες
Θίγοντες βλοσυροῖσι γενείασι λοιγὸν ὀδόντων.
[Κοΐντου μετάφρασις.]

Μάτην τὰ τρία θύματα τῆς θείας ὀργῆς παλαίουσι πρὸς τοὺς δύο δράκοντας, οἵτινες συσφίγγουσι καὶ κατασυντρίβουσι τὰ μέλη αὐτῶν, περισπειρώμενοι δὶς ἀνεξελίκτους σπειράσεις, καὶ δάκνοντες αὐτοὺς διὰ τῶν ἰοβόλων αὐτῶν γνάθων. Μάρτυς ἀσθενὴς τοῦ ὀδυνηροῦ τῶν παίδων θανάτου, ὁ πατὴρ, οὗτινος εἷς δράκων περιελίσσεται κατὰ τὸ νῶτα καὶ προσανέρπει τῷ τραχήλῳ, πίπτει πρῶτος ἐκλελυμένος καὶ ἀγωνιῶν ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ βωμοῦ, ἐπιμαρτυρόμενος τοὺς θεοὺς, ἐν ᾧ οἱ παριστάμενοι Τρῶες φεύγουσιν ἔντρομοι πρὸς τὴν πόλιν. [Ἰδ. εἰκ. 4.]

Τοιαύτη εἶναι ἡ παθητικωτάτη σκηνὴ, ἣν ὑπετύπωσαν οἱ τρεῖς Ῥόδιοι τεχνῖται.

Τὸ σύμπλεγμα τοῦτο παριστᾷ οὕτως εἰπεῖν τραγῳδίαν ἐν τρισὶ πράξεσι μεγίστην παρεχομένην ἑνότητα. Ἐξεικονίζει δὲ ὡς οὐδὲν ἄλλο ἀρχαῖον ἔργον, μηδ' αὐτῶν τῶν Νιοβιδῶν καὶ τῶν παλαιστῶν τοῦ Κηφισοδότου ἐξῃρημένων, τὴν ὀδύνην καὶ τὸ ἄλγος, τὸν φυσικὸν δηλαδὴ καὶ τὸν ἠθικὸν πόνον, καταστελλόμενον ὑπὸ τῆς μεγαλοθυμίας τοῦ πάσχοντος.

Καὶ ὅμως ὁ Γερμανὸς Λέσσιγγ ἐτόλμησε νὰ διϊσχυρισθῇ ἐν τῷ περὶ Λαοκόοντος ἰδίῳ αὐτοῦ συγγράμματι ὅτι τὸ σύμπλεγμα τοῦτο δὲν εἶναι ἔργον γνησίας ἑλληνικῆς τέχνης, ἀλλὰ προϊὸν ῥωμαϊκοῦ τινος ἐργαστηρίου.

Ἐπειδὴ οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀναφέρει τι περὶ αὐτοῦ πρὸ τοῦ Πλινίου, ὅστις εἶδεν αὐτὸ πρῶτος ἐν τοῖς βασιλείοις τοῦ Τίτου. Κατεσκευάσθη ἄρα κατ' αὐτὸν πιθανώτατα ἐν Ῥώμῃ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 79 καὶ 81 μ. Χ., ἀλλ' οὐχὶ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Βιργιλίου (19 π. Χ.), ὅτε δηλαδὴ ἐδημοσιεύθη ἡ Αἰνιάς. Κατ' ἄλλους δὲ ἐπλάσθη κατὰ παραγγελίαν Ἀσινίου τοῦ Πολίωνος, τοῦ φίλου τοῦ Βιργιλίου ὑπὸ τεχνιτῶν Ῥοδίων ἢ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν, καταφυγόντων εἰς τὴν Ῥώμην πρὸς εὕρεσιν ἐργασίας ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Κασσίου ἐν ἔτει 45 π. Χ. ἁλώσεως τῆς Ῥόδου. Κατ' ἄλλους δὲ τὸ ἔργον εἶναι ἀντίγραφον, ἐξεργασθὲν ἐν Ῥώμῃ, κατὰ τὸ ῥόδιον ἢ ἄλλο τι ἀρχαιότερον καὶ βεβαίως ὡραιότερον σύμπλεγμα.

ΕΙΚ. 2. — Ο ΦΑΡΝΕΣΙΟΣ ΤΑΥΡΟΣ.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἕκαστον ἔργον πρέπει νὰ κρίνηται ἐκ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, οὐδὲν δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἔργων ἀμιλλᾶται πρὸς τὸ προκείμενον, πιθανώτερον νομίζομεν ὅτι τὸ ἀριστούργημα τοῦτο, ἔργον τοῦ ἐν Ῥόδῳ ἀκμάσαντος περιφήμου ἐργαστηρίου, μετεκομίσθη εἰς Ῥώμην ἐπὶ τῆς πορθήσεως τῆς Ῥόδου, ἐν ᾗ φαίνεται ὅτι κατελείφθη καὶ τὸ βάθρον, ἐφ' οὗ ἵστατο τὸ σύμπλεγμα καὶ ἐφ' οὗ ἦσαν τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν Ῥοδίων γλυπτῶν· διὸ καὶ τὸ ἐν Ῥώμῃ εὑρέθη ἄνευ ἐπιγραφῆς. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Βιργίλιος, ὅστις ἔζη ἐπὶ τῆς ἁλώσεως τῆς Ῥόδου, ἰδὼν τὸ σύμπλεγμα μεταξὺ τοῦ 45 καὶ 19 ἔτους π. Χ., ἐνεπνεύσθη ἐξ αὐτοῦ εἰς συγγραφὴν τοῦ ἐπεισοδίου τοῦ δευτέρου ᾄσματος τῆς Αἰνιάδος.

Ἐπιῤῥωννύει δὲ τὴν εἰκασίαν ταύτην καὶ ἕτερόν τι ἔργον τοῦ ἐργαστηρίου τούτου συγγενέστατον κατὰ τὴν ἀντίληψιν καὶ κατὰ τὴν ἐργασίαν πρὸς τὸν Λαοκόοντα, ὅπερ εἶναι γνωστὸν ὅτι μετεκομίσθη ἐκ Ῥόδου.

Εἶναι δὲ τοῦτο ὁ λεγόμενος Φαρνέσιος Ταῦρος, περὶ οὗ λέγει ὁ Πλίνιος ὅτι « δύο τεχνῖται, ὁ Ἀπολλώνιος καὶ ὁ Ταυρίσκος, ἐποίησαν ὁμοῦ τὸν Ζῆθον καὶ τὸν Ἀμφίονα καὶ τὴν Δίρκην καὶ τὴν Ἀντιόπην καὶ τὸν ταῦρον καὶ τὸ σχοινίον ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου, ἔργον ὅπερ μετεκομίσθη ἐκ Ῥόδου εἰς Ῥώμην. » Αἰνίττεται δὲ ὁ Πλίνιος τὸν μῦθον τοῦ Ἀπολλοδώρου, καθ' ὃν ἡ Δίρκη, ἡ δευτέρα γυνὴ Λύκου τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν κατακλείσασα ἐτυράννει ἐκ ζηλοτυπίας τὴν πρώτην τοῦ Λύκου γυναῖκα καὶ ἀνεψιὰν Ἀντιόπην. Ἀλλ' οἱ ἐκ τοῦ Διὸς υἱοὶ τῆς Ἀντιόπης Ἀμφίων καὶ Ζῆθος συλλαβόντες τὴν Δίρκην ἐν μέσῳ βακχικῆς ἑορτῆς ἐπὶ τοῦ Κιθαιρῶνος, προσέδεσαν αὐτὴν εἰς τὰ κέρατα ταύρου ἀγρίου, καὶ φονεύσαντες ἔῤῥιψαν αὐτὴν εἴς τινα περὶ τὰς Θήβας πηγὴν, ἐπονομασθεῖσαν ἐκ ταύτης πηγὴν Ἀντιόπης.

ΕΙΚ. 3. — Η ΘΗΡΑ ΤΟΥ ΜΕΛΕΑΓΡΟΥ.

Τὸ σύμπλεγμα τοῦτο εὑρέθη ἐπὶ τοῦ πάππα Παύλου τοῦ τρίτου (1234) ἐν Ῥώμῃ κατὰ τοὺς λουτρῶνας τοῦ Καρακάλλα. Μετενεχθὲν δὲ εἰς Νεάπολιν, εὑρίσκεται ἤδη ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ αὐτῆς Μουσείῳ. Εἶναι δὲ τὸ ἔργον δραματικώτατον καὶ ἐμφαντικώτατον. Ἐπί τινος εὐρείας βάσεως παριστώσης τὸν βραχώδη Κιθαιρῶνα, (ἐφ' οὗ κεῖνται διεσπαρμένα σύμβολα βακχικῆς ἑορτῆς, καὶ βακχικῶς ἐστεμμένος μικρὸς ποιμὴν, ὅστις γίνεται θεατὴς ἀπαθὴς τῆς βαρβάρου ποινῆς,) ὁ Ἀμφίων κατέχει τῶν κεράτων τὸν ταῦρον, ἡ δὲ Δίρκη, συρομένη ἐκ τῆς κόμης ὑπὸ τοῦ Ζήθου, προσβλέπει ἱκετεύουσα τὸν ποιητὴν Ἀμφίονα. Ὄπισθεν δὲ τοῦ Ἀμφίονος ἵσταται ἡ Ἀντιόπη αὐστηρὰ καὶ ἀπαθὴς μάρτυς τῆς ἐκδικήσεως αὐτῆς. [Ἰδ. εἰκ. 2.]

Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τὸν Λαοκόοντα. Τὸ σύμπλεγμα ἦτο ἀποτεταγμένον ἵνα σταθῇ ἔν τινι σηκῷ, ἐπειδὴ τὰ ὀπίσθια αὐτοῦ εἶναι ἀμελέστερον ἐξειργασμένα. Ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν κνημῶν ἀνισότης ἀποδεικνύει ὅτι τὰ ἄγαλμα ἦτο ἀποτεταγμένον ἵνα βλέπηται κάτωθεν, καὶ ὅτι ὁ τεχνίτης συνήρμοσεν ἐμπείρως τὸ ἑκούσιον τοῦτο ἐλάττωμα πρὸς τὴν ὀπτικὴν ἀπάτην.

Ὁ Λαοκόων σύγκειται ἐκ πέντε τμημάτων, ἅτινα τὸ κατ' ἀρχὰς συνηρμόσθησαν οὕτως ἐπιτηδείως ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν, ὥστε ὁ Πλίνιος ἐνόμισε τὸ ἀριστευχὲς ἔργον μονόλιθον καὶ ἀναφέρει αὐτὸ μεταξὺ τῶν μονολίθων συμπλεγμάτων (ex uno lapidae). Τὰ πέντε ταῦτα τμήματα ἐπεσκευάσθησαν ἐνιαχοῦ ὑπὸ τοῦ Γορνακκίνου, γλύπτου φλωρεντινοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Ἀγγέλου τοῦ Μοντορσόλου, μαθητοῦ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, μάλιστα κατὰ τὸν δεξιὸν βραχίονα τοῦ Λαοκόοντος, ὅστις ἤδη ἀπεργάζεται τὸ πυραμιδοειδὲς τοῦ συμπλέγματος· κατὰ δέ τινας συγγραφεῖς ὁ βραχίων οὗτος ἦτο κατ' ἀρχὰς ἐστηριγμένος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὅπου ἀφῆκεν ἔχνη τινά. Τέλος δὲ ἀνακαλύπτομεν ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος τῶν θεσπεσίων τούτων μαρμάρων ἴχνη ξυστήρων, ἅτινα ἀποδοτέον εἰς τὴν ἄγνοιαν τῶν νεωτέρων καθαριστῶν, οὐχὶ δὲ εἰς τὴν γλυφίδα τῶν Ῥοδίων γλυπτῶν. Ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες ἐξειργάζοντο πάντοτε ἐντελέστατα καὶ ἐστίλβουν τὰ ἀγάλματα αὐτῶν μέχρι τοῦ ὄνυχος κατὰ τὸν Ὠράτιον.

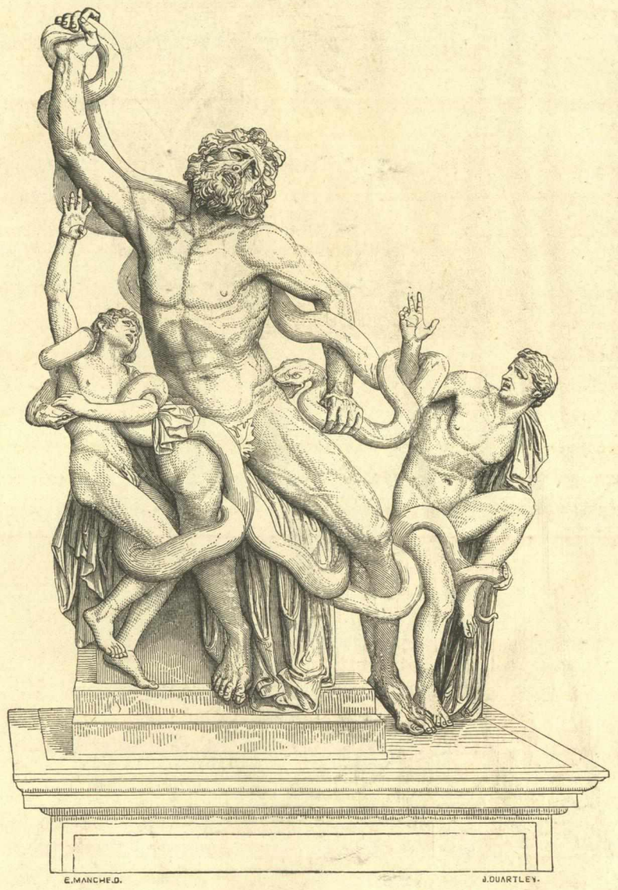

ΕΙΚ. 4. — Ο ΛΑΟΚΟΩΝ ΤΟΥ ΟΥΑΤΙΚΑΝΟΥ.

Καθ' ἣν ἐποχὴν καὶ αὐτοὶ οἱ μονομάχοι ἐμάνθανον καὶ ἐφιλοτιμοῦντο ἵν' ἀποθνήσκωσι μετὰ χάριτος καὶ ἀξιοπρεπείας, ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος δὲν ἠδύνατο βεβαίως ν' ἀποθάνῃ, ἀφίνων φωνὰς ἀπελπισμοῦ, αἰτίνες ἀντηχοῦσιν ἐν τοῖς στίχοις τοῦ ποιητοῦ (clamores horrendos). Διὸ τὸ φρίττον τοῦ Λαοκόοντος στόμα φαίνεται ἀποπνέον ἕνα μόνον στεναγμόν. Τὸ δ' ἀμαυρὸν τῶν ὀμμάτων, ἡ κίνησις τῶν ὀφρύων, καὶ ἡ τοῦ κάτω χείλους ἐξοχὴ, καταδεικνύουσιν ὑπερισχύουσαν μᾶλλον τοῦ ἰδίου φυσικοῦ πόνου τὴν πρὸς τὰ ταλαιπωρούμενα τέκνα συμπάθειαν. Ἀλλὰ τὸν στεναγμὸν τοῦτον, ὅστις ἄλλως ἔπρεπε νὰ κατασταλῇ ἀξιοπρεπῶς ἐν τῷ στήθει τοῦ ἀποθνήσκοντος ἥρωος, ἐπιτρέπει ἡ πατρικὴ στοργή. Ὁ δράκων περιελίττεται κατὰ τὴν γαστέρα αὐτοῦ καὶ προσανέρπει πρὸς τὸν τράχηλον. Αἱ δὲ ἐπὶ τῶν μηρῶν ἕρπουσαι φλέβες, αἵτινες ἐξογκοῦνται ἐφ' ὅσον πλησιάζουσι πρὸς τὸν λαιμὸν, συμβάλλονται εἰς τὴν ῥρίκην, ἣν ἐμποιεῖ ἡμῖν ἡ θέα τοῦ ταλαιπωρουμένου τούτου σώματος. Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ αἴσθημα τοῦ πόνου εἶναι ἐντονώτερον ὑποτετυπωμένον ἐν τοῖς κάτω μέρεσιν, ἐν τοῖς ποσὶ λ.χ., οἵτινες συστέλλονται καὶ κάμπτονται σπασμωδικῶς, ἢ ἐν τοῖς ἄνω, ἐν οἷς ἡ ἀγωνία φαίνεται καταστελλομένη καὶ πνιγομένη ὑπὸ τῆς ὑπερηφάνου ψυχῆς τοῦ ἥρωος.

« Ὡς, λέγει ὁ ὑπὲρ τοῦ συμπλέγματος τούτου ἐνθουσιῶν Βίγκελμαν, ἡ θάλασσα, δεινῶς σαλευομένη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, διατελεῖ ἤρεμος ἐν τῷ πυθμένι αὐτῆς, οὕτως ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ἔργοις τὸ πρόσωπον, πρὸς οὐδὲν ἐκταρασσόμενον πάθος, ἀγγέλλει ἐν τῷ μέσῳ τῶν βιαιοτάτων ἀλγηδόνων ψυχὴν μεγάλην καὶ ἤρεμον. Τοιαύτη ὑποτυποῦται ἐνταῦθα ἡ ψυχὴ τοῦ Λαοκόοντος καὶ ὑφισταμένου ἀφορήτους ὀδύνας. Ὁ ἐπὶ τῶν φρικιώντων μυώνων καὶ τενόντων φαινόμενος πόνος,

ΕΙΚ. 5. — ΟΥΑΤΙΚΑΝΟΝ. — Η ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΧΙΑΡΑΜΟΝΤΗ.

καὶ ἡ ὑπὸ τῆς ὀδύνης στροφὴ ἑνὸς μέρους τοῦ σώματος, δὲν διατρανοῦται δι' οὐδεμιᾶς ἐκφράσεως παραφόρου μανίας ἐπὶ τοῦ προσώπου ἢ ἐπὶ τῆς καθόλου στάσεως. Ἐνταῦθα δὲν ἀκούομεν τὰς δεινὰς κραυγὰς τοῦ Λαοκόοντος τοῦ Βιργιλίου. Ἐπειδὴ ἡ μικρὰ ἄνοιξις τοῦ στόματος δεικνύει μᾶλλον στεναγμὸν καταστελλομένης συμπαθείας ἢ ὀλολυγμοῦ. Ἡ βαρεῖα ὀδύνη τοῦ σώματος καὶ τὸ ἄλγος τῆς ψυχῆς διασκεδάννυνται μετὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως ἐπὶ πᾶσαν τὴν μορφὴν καὶ ἀντισταθμίζονται. Βεβαίως ὁ τεχνίτης ἤσθετο ἐν ἑαυτῷ τὴν ψυχικὴν ταύτην δύναμιν, ἣν ὑπετύπωσεν ἐν τῷ μαρμάρῳ. Ἐπειδὴ ἡ Ἑλλὰς εἶδε πολλάκις τὸν φιλόσοφον καὶ τὸν τεχνίτην ἐν

ΕΙΚ. 6. — ΟΥΑΤΙΚΑΝΟΝ. — Η ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΠΙΕΙΟΥ ΚΛΗΜΕΝΤΙΝΕΙΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ.

τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἔσχε πλείονας Μητροδώρους. Ἡ φιλοσοφία παρ' αὐτῇ ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὴν τέχνην, καὶ ἐνεφύσα εἰς τὰ ἔργα αὐτῆς ψυχὰς ἐξόχους, οἵαν παρίστησιν ὁ τεχνίτης τὴν τοῦ Λαοκόοντος. »

Ἀπὸ τῆς 120ῆς Ὀλυμπιάδος, ἤτοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς κατακτήσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, ἤρξατο ἡ ἐν Ἑλλάδι παρακμὴ τῆς τέχνης, τὰ δὲ παλαιὰ αὐτῆς ἐργαστήρια ἀπεσβέσθησαν. Ἡ τέχνη κατέφυγε τότε πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἧς αἱ πόλεις ὑφ' Ἑλλήνων κυβερνώμεναι ἤδη βασιλέων προήχθησαν διαφερόντως εἰς πλοῦτον καὶ φιλοκαλίαν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ῥόδον, ἥτις μετὰ τὴν ἀποτυχίαν Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ,

ἀνήχθη εἰς μεγίστην δύναμιν « ὠχυρωμένη ὡς φρούριον καὶ κεκοσμημένη ὡς βασιλικὸς οἶκος » κατὰ τὸν Ἀριστείδην τὸν σοφιστήν. Διὸ ὅτε ὁ Κάσσιος ἐπόρθησεν αὐτὴν τῷ 32 ἔτει π. Χ. εὗρεν ἐν αὐτῇ 3,500 ἀγάλματα, καὶ θησαυρὸν πεντήκοντα ἑκατομμυρίων.

Ἀρχηγὸς τῆς ῥοδίας γλυπτικῆς τέχνης μεταφυτευθείσης εἰς αὐτὴν ἐκ Σικυῶνος ἐγένετο ὁ Λίνδιος Χάρης. Ἐν Ῥόδῳ ὑπῆρχον ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν κολοσσοὺς τοῦ Ἡλίου, ἐν οἷς διέπρεπεν ὁ ὑπὸ τοῦ Χάρητος μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς πολιορκίας τοῦ Δημητρίου χωνευθεὶς ἐκ τοῦ χαλκοῦ τῆς κατακτηθείσης Ἑλεπόλιδος, μηχανῆς, δι' ἧς ὁ Δημήτριος ἐπειράθη νὰ ἐκπολιορκήσῃ τὴν Ῥόδον. Ὁ κολοσσὸς ἦτο ἑβδομηκοντάπηχυς, τὸ δὲ ἔργον ἀπέβη ἐπὶ 12 ἔτη τοσοῦτον πολυδάπανον, ὥστε λέγεται ὅτι ὁ Χάρης, ἀπελπίσας ἵνα τελειώσῃ αὐτό, ηὐτοχειριάσθη. Ὁ Πλίνιος, ὅστις εἶδε τὸν κολοσσὸν ἐρριμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπὸ σεισμοῦ καὶ συντετριμμένον παρὰ τὸν λιμένα, παρ' ᾧ ἐστάθη ἐπὶ πεντήκοντα ἔξ ἔτη, διηγεῖται ὅτι τὸ ἄγαλμα ἦτο ἓν τῶν θαυμάτων τῆς ὑφηλίου, ὅτι οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ ἦσαν μείζονες ἀγαλμάτων, τὰ δὲ τεθλασμένα αὐτοῦ μέλη παρείχοντο χάσματα, ἐν οἷς ὑπῆρχον βράχοι μεγάλοι στηρίζοντες αὐτὸν διὰ τοῦ τεραστίου αὐτῶν βάρους.

Καταπεσόντος δ' αὐτοῦ καὶ θλασθέντος ἐκ τῶν γονάτων ὑπὸ μεγάλου σεισμοῦ, οἱ Ῥόδιοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀναστήσωσιν αὐτὸν δι' ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων χρημάτων. Τότε δὲ πολλαὶ ἑλληνίδες πόλεις καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ἐφιλοτιμήθησαν ἵν' ἀποστείλωσι πολλὰ χρήματα τοῖς Ῥοδίοις πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ κολοσσοῦ. Ἀλλ' οὗτοι ἐξεκαρπώσαντο ἐπὶ μακρὸν τὴν φιλοκαλίαν ταύτην τῶν συγχρόνων, ἀναβάλλοντες ἐπ' ἄπειρον τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ μνημείου, ἀποτρεπόμενοι, ὡς ἔλεγον, ὑπὸ χρησμοῦ. Τὰ λείψανα ταῦτα διέμειναν ἐν Ῥόδῳ μέχρι τοῦ 653 ἔτους, ὅτε ἐπωλήθησαν ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν εἰς ἔμπορον Ἰουδαῖον, ὅστις ἀπεκόμισεν αὐτὰ ἐπὶ 1000 καμήλων. Ἀλλὰ τὰ περὶ τῆς περιβάδην στάσεως τοῦ κολοσσοῦ τούτου ἐπὶ τῆς τοῦ λιμένος εἰσόδου, καὶ περὶ τῆς διὰ τῶν σκελῶν διαβάσεως τῶν πλοίων· πρὸς δὲ τὰ περὶ τοῦ φάρου, ὃν ἐκράτει διὰ τῆς δεξιᾶς, καὶ περὶ τῆς κλίμακος, ἥτις ἔφερε δῆθεν εἰς τὴν κεφαλὴν, ταῦτα πάντα εἶναι ἀποκυήματα μυθώδη τῆς φαντασίας τῶν ἀρχαιολόγων τοῦ 16ου αἰῶνος Vigenaire καὶ Choul.

[Ἀκολουθεῖ.]

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΣΛΑΒΟΙ.

Ὑπὸ τὸν τίτλον « Ἕλληνες καὶ Σλάβοι » ὁ Νέος ἐλεύθερος Τύπος δημοσιεύει τὸ κάτωθι ἄρθρον.

« Ἅμ' ἀντήχησαν οἱ πρῶτοι ἐν Ἐρζεγοβίνᾳ πυροβολισμοὶ καὶ ἐξεδηλώθησαν τὰ πρῶτα συμπτώματα τοῦ ἐν Σερβίᾳ καὶ Μαυροβουνίῳ ἐρεθισμοῦ, πάντες ἠρώτησαν πῶς θὰ πολιτευθῇ ἡ Ἑλλὰς, ἢ μᾶλλον πῶς θὰ πολιτευθῶσιν οἱ Ἕλληνες πρὸς τὸ νέον κίνημα; Οἱ θιασῶται τῆς ἐπαναστάσεως ἀπήντων ἀνενδοιάστως. Περὶ τούτου οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη ὑφίσταται ἀμφιβολία. Πάντες οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς συνδέονται διὰ κοινῶν δεσμῶν. Ἐν ᾧ δὲ οἱ ἐν Ἐρζεγοβίνᾳ ἀδελφοὶ αἱμάσσουσι καὶ προσπαθοῦσι ν' ἀποσείωσι τὸν τουρκικὸν ζυγὸν, οἱ Ἕλληνες δὲν θὰ μείνωσιν ἀπαθεῖς θεαταί. Οὐ μόνον ἡ κοινὴ πίστις καὶ ἡ φυσικὴ συμπάθεια, ἀλλὰ καὶ ἡ μεταξὺ Σερβίας καὶ Ἑλλάδος μυστικὴ συνθήκη, ἡ συνομολογηθεῖσα ἐν ἔτει 1867, θὰ βιάσῃ τους Ἕλληνας νὰ συμμετάσχωσι τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος ». Τοιαῦται αἱ ἀπερίσκεπτοι διαβεβαιώσεις τῶν Σλάβων. Ἀλλὰ τὸ ἀνυπόστατον αὐτῶν καταφαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως, διότι ἡ Σερβία δὲν πρόκειται νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας· οὕτω δὲ λείπει ὁ ἀναγκαῖος ὅρος τῆς ἑλληνοσερβικῆς συνθήκης. Οὐχ ἧττον τὸ δημόσιον ἠτένιζε πρὸς τὴν Ἑλλάδα μετά τινος ἀνησυχίας. Τὸ μικρὸν ἐκεῖνο κράτος, καίπερ ἀκίνδυνον λόγῳ δυνάμεως, περιέχει στοιχεῖα ἐμπαθῆ καὶ εὔφλεκτα· αἱ δὲ γείτονες ἐπαρχίαι τῆς Τουρκίας ἔχουσιν ἑλληνικὸν πληθυσμόν. Πρὸ δεκαετίας πᾶς Ἕλλην ἦτο λάτρης τῆς Ῥωσσίας καὶ φανατικὸς ἐχθρὸς τῶν Τούρκων· ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δὲ δὲν ἐγένετο ἔτι καλῶς γνωστὴ ἡ ῥιζικὴ μεταβολὴ τοῦ φρονήματος τῶν Ἑλλήνων, καίτοι λίαν εὐνόητος μετὰ τὴν διαγωγὴν τῆς Ῥωσσίας ἐπὶ τῆς κρητικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐν τῷ βουλγαρικῷ ζητήματι. Τούτου ἕνεκεν πολλοὶ δημοσιογράφοι φαντάζονται ἔτι καὶ σήμερον ὅτι τὴν ἑλληνικὴν πολιτικὴν διέπουσι πάντοτε αἱ παλαιαὶ ἰδέαι τοῦ παλικαρισμοῦ. Ἡ κατὰ τῆς Ῥωσσίας ὀργὴ τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἀποτέλεσμα περιφρονηθείσης ἀγάπης, καρπὸς τῆς « ῥωσσικῆς ἀχαριστίας ». Οἱ Ἕλληνες δὲν δύνανται νὰ λησμονήσωσιν ὅτι ἡ Ῥωσσία δὲν ἔθεσεν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῶν τὴν Κρήτην καὶ ὅτι ὁ Τσάρος ὑπέθαλψε τὸν χωρισμὸν τῶν Βουλγάρων· ἡ δὲ ἐκ τῆς ἀπογοητεύσεως ἐκείνης πικρία ἔθραυσεν ὅλως τὴν ῥωσσικὴν ἐν Ἑλλάδι ἐπιρροήν. Ταυτοχρόνως ἐξηλείφθη καὶ πᾶσα συμπάθεια πρὸς τοὺς νοτίους Σλάβους, καὶ οἱ « ἀδελφοὶ » ἐκεῖνοι εἶναι μὲν πάντοτε ἕτοιμοι νὰ πληρώσωσι τὰ θυλάκια τοῦ ἑλληνικοῦ χρυσίου, οὐδόλως ὅμως διανοοῦνται νὰ παράσχωσιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον οἱανδήποτε ἀρωγήν. Τὸ ὅτι μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν τῆς Κρήτης οὐδεὶς ἐπολέμησε νότιος Σλάβος, ἐν ᾧ ἄλλοι λαοὶ ἀπέστειλαν εἰς τὴν νῆσον ἐκεῖνην πληθὺν ὅλην ὑστεροτόκων φιλελλήνων συνετέλεσεν οὐ μικρὸν ὅπως διασκεδάσῃ τὰς περὶ τῶν νοτιοσλαβικῶν πραγμάτων προλήψεις. Ἔκτοτε ἀντὶ τοῦ προτέρου ἐνθουσιασμοῦ, ἐπεκράτησεν ἐν Ἑλλάδι ἡ συνετὴ περὶ τῶν ἰδίων συμφερόντων μέριμνα· ἐπειδὴ δ' οἱ Ἕλληνες εἶναι ἄριστοι λογισταὶ, δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἡ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν νοτίων Σλάβων ἀλληλεγγύη εἶναι ἐπιζημιωτάτη δοσοληψία. Οὐδόλως παράδοξον ἐφάνη λοιπὸν ἡμῖν ὅτι ὁ ἑλληνικὸς τύπος ἐπραγματεύθη τὴν ἐν Ἐρζεγοβίνᾳ ἐπανάστασιν μετὰ μείζονος, ἢ ὄργανά τινα τοῦ αὐστριακοῦ τύπου, ἀδιαφορίας, καὶ ὅτι ἐν Ἀθήναις οὐδεμία ὑψώθη φωνὴ πειρωμένη ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ὀφείλει νὰ ταχθῇ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ μεγάλου Λουβοβράτιτε. Τὰ σλαβικὰ ὅμως φύλλα ἐξεπλάγησαν ἐπὶ τῇ ψυχρότητι ταύτῃ καὶ ὅπως μειώσωσι τὴν ἐξ αὐτῆς ἐντύπωσιν, ἤρξαντο διαδίδοντα τὰς ἄνωθι μνησθείσας ψευδολογίας. Ἀλλ' ἡ ἑλληνικὴ ἐφημεριδογραφία δὲν παύει κρίνουσα τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐρζεγοβίνας κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ κηρύττουσα ἐντόνως ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν πρέπει ν' ἀποδυθῇ εἰς τὴν ἀπεγνωσμένην πάλην, ὅπως συντελέσῃ εἰς τὴν χειραφέτειαν τῶν νοτίων Σλάβων. Ὁ τελευταῖος

ἀριθμὸς τοῦ « Ἀθηναϊκοῦ Ταχυδρόμου », τοῦ σπουδαιοτάτου ἡμιεπισήμου ὀργάνου τῆς ἑλληνικῆς πρωτευούσης, περιέχει ἄρθρον, ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς διάρρηξις τοῦ μετὰ τῶν νοτίων Σλάβων συμβολαίου. (Ἕπονται περικοπαί). Ἔτι ἐντονωτέρα εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει « Νεολόγου », λέγοντος ὅτι οἱ Σλάβοι ἀπατῶνται ἐὰν πιστεύωσιν ὅτι ὁ ἑλληνισμὸς εἶναι ὁ φυσικὸς αὐτῶν σύμμαχος. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς οὐ μόνον δὲν ἐνθουσιᾷ ὑπὲρ τῶν Ἐρζεγοβινίων, ἀλλ' εἶναι πρόθυμος, ἐάν ποτε ἀπειληθῇ ἡ ὕπαρξις τῆς Τουρκίας, καὶ ν' ἀγωνισθῇ ὑπὲρ αὐτῆς ». Ἡ τελευταία διαβεβαίωσις εἶναι βεβαίως ὀλίγον ὑπερβολική· ὁ δὲ « Νεολόγος », καθὰ ἐκδιδόμενος παρὰ τὸν Κεράτιον Κόλπον, ἔχει ἴσως τὸ στόμα πλῆρες διαβεβαιώσεων ἀφοσιώσεως. Ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἡ γλῶσσα αὕτη εἶναι χαρακτηριστικωτάτη, συμφωνοῦσα δὲ μετὰ τοῦ ἄρθρου τοῦ « Ἀθηναϊκοῦ Ταχυδρόμου » στερεῖ τοὺς Σλάβους πάσης ἐλπίδος συνδρομῆς ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων. Φαίνεται ὅτι οἱ Ἕλληνες, οἵτινες ἐνασμενίζουσιν ἀναπολοῦντες τὰς μεγάλας ἀναμνήσεις τῆς πατρίδος αὐτῶν καὶ καυχῶνται ὅτι εἶναι κληρονόμοι καὶ ἀπόγονοι τοῦ φιλοκάλου ἐκείνου λαοῦ, ὅστις ἐγέννησε τὸν Φειδίαν καὶ τὸν Πραξιτέλην, ἀγωνίζονται δὲ καὶ νῦν μετὰ ζήλου, ὅπως ἀναδείξωσι τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν ἀνταξίαν τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, δὲν νομίζουσι τοὺς παρὰ Ναρένταν καὶ τὸν Δρίνην ἥρωας ἀξίους αὐτῶν συντρόφους ».

ΤΑ ΑΕΡΟΠΟΡΑ ΣΦΑΙΡΩΜΑΤΑ[1].

Χάρρις, ἀξιωματικὸς τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ, ἐγένετο ἐκ τῶν περιφημοτάτων Ἄγγλων ἀεροναυτῶν, ἐπιχειρήσας ἀπὸ κοινοῦ μετ' ἄλλου τινὸς ὀνομαστοῦ ἀεροναύτου πολλὰς δημοσίας ἀναβάσεις εἰς τὸν ἀέρα. Κατεσκεύασε δὲ ἀερόστατον, εἰς ὃ ἠξίου ὅτι ἐπήνεγκε πολλὰς βελτιώσεις, ὧν τινων ὅμως ἐκτελεσθεισῶν κακῶς ἀπέβαλε τὴν ζωὴν κατὰ τὰς δραματικὰς περιστάσεις, ἃς προτιθέμεθα νὰ διηγηθῶμεν ἐνταῦθα.

Τῇ 8ῃ μαΐου τοῦ 1824ου ἔτους ὁ Χάρρις ἀνῆλθεν εἰς τὰ οὐράνια ἐκ Waux-hall τοῦ Λονδίνου, μετά τινος γυναικὸς, ἣν ἠγάπα περιπαθέστατα. Φθάσας εἰς ὕψος τριῶν χιλιάδων μέτρων, καὶ θελήσας νὰ καταβῇ πάλιν ἐπὶ τῆς γῆς, καθείλκυσε τὸ εἰς τὴν βαλβῖδα προσδεδεμένον σχοινίον, ὅπως, καταλείπων δι' αὐτῆς ἐλευθέραν ἔξοδον εἰς τὸ ὑδρογόνον τοῦ σφαιρώματος, δυνηθῇ νὰ καταβῇ ἡσύχως καὶ ἀκινδύνως. Ἀλλὰ δυστυχῶς φαίνεται ὅτι ἐν τῷ μηχανισμῷ τῆς βαλβῖδός ὑπῆρχε σπουδαῖόν τι ἐλάττωμα· διότι ἅπαξ ἀνοιχθεῖσα δὲν ἠδυνήθη νὰ καταπέσῃ πάλιν καὶ νὰ κλείσῃ τὴν θυρίδα τοῦ σφαιρώματος, ὥστε τὸ μὲν ὑδρογόνον διετέλει διεκφεῦγον ἀδιαλείπτως, τὸ δὲ σφαίρωμα, καθιστάμενον βαρύτερον τοῦ ἀέρος, ἤρξατο νὰ καταβαίνῃ ταχέως. Ὁ Χάρρις, εἰ καὶ ἐπειράθη παντοιοτρόπως, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναβῇ μέχρι τῆς βαλβῖδος, τὸ δὲ ἀερόστατον κατεκρημνίζετο μετὰ φρικώδους ταχύτητος πρὸς τὴν γῆν.

Ὁ Χάρρις ἤρξατο τότε νὰ ῥίπτῃ ἔξω τοῦ σκαφιδίου τοὺς σάκκους τοῦ ἔρματος καὶ πᾶν ὅ, τι ἐκριπτόμενον ἠδύνατο ν' ἀνακουφίσῃ τὸ σφαίρωμα. Ἀλλὰ τοῦτο διετέλει κατακρημνιζόμενον τάχιστα. Ὁ Χάρρις ἔρριψε τότε καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ· ἀλλ' οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ κατάσχῃ τὴν δεινὴν πτῶσιν καὶ ἔβλεπον ἀμφότεροι ὅτι μετ' ὀλίγον ἔμελλον νὰ συντριβῶσι πρὸς τὴν γῆν.

Ἐὰν τὸ σφαίρωμα ἔφερεν ἕνα μόνον ἐπιβάτην, βεβαίως ἐσώζετο οὗτος. Τότε ὁ ἡρωϊσμὸς τοῦ ἔρωτος ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Χάρριν ὑπερτάτην θυσίαν, καὶ ἀσπασάμενος τὴν συνοδοιπόρον ἔρριψεν ἑαυτὸν ἐκ τῆς σκάφης εἰς τὴν ἄβυσσον.

Καὶ τότε ἡ νέα γυνὴ εἶδεν αὐτὸν φρίττουσα περιστρεφόμενον ἐν τῷ κενῷ ὡς ὄρνεον πεπληγωμένον ὑπὸ τῆς βαλάνου τοῦ κυνηγοῦ, καὶ ἔπεσε λιποθυμήσασα ἐν τῇ σκάφῃ.

Τὸ σφαίρωμα, ἀνακουφισθὲν ἐκ τοῦ βάρους τούτου, εἰ καὶ διετέλει ἀποβάλλον τὸ ὑδρογόνον, κατέβη τότε βραδύτερον, καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν γῆν, φέρον σώαν μὲν, ἀλλὰ λειποθυμοῦσαν τὴν ἐρωμένην τοῦ Χάρρις, ἥτις ἀνέλαβεν, ἰδοῦσα ἑαυτὴν περικεκυκλωμένην ὑπὸ πολλῶν χωρικῶν, προσδραμόντων εἰς βοήθειαν αὐτῆς. Ἡ ἀφοσίωσις τοῦ Χάρρις ἔσωσεν αὐτὴν ἐκ φρικώδους θανάτου.

Ἀλλ' ἡ διήγησις τῶν συμφορῶν τούτων δὲν πρέπει νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην ἰδέαν ψευδῆ περὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἀεροπορίων κινδύνων. Ἡ ἀπειρία, ἡ ἀβουλία καὶ ἡ ἀπονενοημένη τόλμη τῶν ἀεροναυτῶν ἐγένοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ μόνα αἴτια τῶν δυστυχημάτων τούτων, ὧν τὰ πλεῖστα συνέβησαν ἐκ τῶν λεγομένων μοντγολφιέρων, αἵτινες ἀπεδείχθησαν λίαν δύσχρηστοι καὶ ἐπικινδυνωδέστατοι. Ἐὰν δὲ ἀναλογισώμεθα τὸ πλῆθος τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἀεροπορίων ἀπὸ ἑξήκοντα ἤδη ἐτῶν, εὐκόλως κατανοήσομεν ὅτι αἱ διὰ τοῦ ἀέρος ὁδοιπορίαι δὲν εἶναι ἐπικινδυνωδέστεραι τῶν διὰ θαλάσσης καὶ τῶν διὰ τῶν σιδηροδρόμων. Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Κ. Δουπουὶ Δελκοὺρ δύο χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι ἀεροναῦται διεπέρασαν μέχρι τοῦδε πανταχόσε τὴν ἀτμοσφαῖραν τῆς Εὐρώπης, καί τινες αὐτῶν ἑκατοντάκις καὶ ἔτι πλέον. Ἐκ δὲ τῶν δύο χιλιάδων πεντακοσίων τούτων ἀεροναυτῶν μόνον δεκαπέντε ἀπέθανον ἐκ διαφόρων αἰτιῶν. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἀρκοῦσιν ὅπως καθησυχάσωσιν ἡμᾶς περὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἀεροπόρων ἐκδρομῶν κινδύνων. Ἀλλ' ὅμως ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἐν τῷ ἐπιτηδεύματι τούτῳ ἐκ τῆς ἐλαχίστης ἀμελείας δύνανται νὰ ἐπέλθωσι δειναὶ καταστροφαὶ, ὡς δεικνύουσι τὰ ἑπόμενα παραδείγματα.

Ὁ Γεώργιος Γάλης, ἀρχαῖος ἀξιωματικὸς τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἀγγλίας, ἐπεχείρησεν ἀπὸ κοινοῦ μετά τινος τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ Chiffart, ὅστις ἐκέκτητο λαμπρόν τι σφαίρωμα, πολλὰς ἀεροπορίας, καθ' ἃς ἀνυψοῦτο ἵππος εἰς τὰ αἰθέρια. Ὁ Γεώργιος Γάλης ἦτο συνειθισμένος νὰ παροξύνῃ ἑαυτὸν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀναβάσεως διὰ παντοίων ποτῶν. Κατά τινα ἐν Βουρδιγάλλοις ἐπιχειρηθεῖσαν τῇ 9ῃ σεπτεμβρίου τοῦ 1850 ἀνάβασιν κατεχράσθη τόσον αὐτὰ, ὥστε ὁ συνοδοιπόρος Κλιφῶρδ, φοβηθεὶς περὶ τῆς ζωῆς τοῦ φίλου, προέτεινεν ἵν' ἀναβῇ ἵππος ἀντ' ἐκείνου. Ἀλλ' ὁ Γάλης, ἀποκρουσάμενος τὴν πρότασιν, ἀπέπτη.

Ἡ ἀεροπορία διετέλεσε γινομένη ἡσύχως μέχρι τῆς ἑβδόμης ἑσπερινῆς ὥρας, ὅτε ὁ ἀεροναύτης ἤρξατο νὰ καταβαίνῃ εἰς τὴν κώμην τῶν Κεπτῶν. Χωρικοί τινες προσδραμόντες ἥρπασαν τὰ σχοινία τοῦ ἀεροστάτου καὶ ἀπέζωσαν τὸν ἵππον. Ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρότατος, τὸ δὲ σφαίρωμα, ἀνακουφισθὲν ἐκ τοῦ βάρους τοῦ ἵππου, ἐπειρᾶτο βιαίως ἵν' ἀνυψωθῇ πάλιν. Ὁ Γάλης, ἐναπολειφθεὶς ἐν τῇ σκάφῃ, ἐκραύγαζε πρὸς τοὺς χωρίτας πῶς ἔπρεπε νὰ κατέχωσι τὸ σφαίρωμα. Ἀλλὰ δυστυχῶς μετεχειρίζετο τὴν τῶν Ἄγγλων ἀκατανόητον αὐτοῖς γλῶσσαν· ὁ δὲ ἐκ τῆς μέθης ἐρεθισμὸς, καὶ ἡ φυσικὴ αὐτοῦ ἀγανάκτησις ἐτάραξαν

1. Συνέχ. ἀπὸ σελ, 179.

τόσον τοὺς χωρίτας, ὥστε τινὲς ἀφῆκαν πρὸ ὥρας τὰ σχοινία, καὶ εὐθὺς τὸ σφαίρωμα, ἀπολυθὲν, ὑψώθη σχεδὸν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰ οὐράνια, ἀπάγον τὸν ἀεροναύτην, ὅστις ὄρθιος ὢν, ἀνετράπη ἐν τῷ σκαφιδίῳ.

Τότε οἱ χωρικοὶ εἶδον τὴν κεφαλὴν τοῦ Γάλη ἐξερχομένην τῆς σκάφης καὶ φαινομένην νεκράν.

Οὐδεὶς γινώσκει τὰ μετὰ ταῦτα. Ἀλλὰ κατὰ τὴν 11ην ὥραν τῆς νυκτὸς τὸ σφαίρωμα, πεπληρωμένον ἔτι ἐξ ἡμισείας ὑδρογόνου, εὑρεθη ἐν μέσῳ πεδιάδος πέραν τῆς κώμης Croix-d'Hinx, οὐδόλως μὲν βεβλαμμένον, ἀλλ' ἔρημον τοῦ ἀεροναύτου, ὃν μάτην ζήτησαν ἐν τοῖς πέριξ.

Τῇ δ' ἐπαύριον περὶ τὸν ὄρθρον, βουκόλος τις, βόσκων τὰς βοῦς αὐτοῦ ἐν τοῖς πέριξ, παρετήρησεν ὅτι ἐν τῶν ζώων διεισδύετο εἴς τινα λόχμην μυρικῶν καὶ ὠσφραίνετο μετὰ ψόφου. Πλησιάσας εἶδεν ἄνθρωπον ἐκτάδην κείμενον ἐπὶ τῆς γῆς. Νομίσας δὲ αὐτὸν κοιμώμενον, προέβη καὶ ὡμίλει πρὸς αὐτὸν σιγηλῶς. Ἀλλὰ βλέπων αὐτὸν ἀναίσθητον, καὶ πλησιάσας ἔτι μᾶλλον, ἔφριξε πρὸς τὸ θέαμα. Τὸ μὲν πτῶμα τοῦ ἀτυχοῦς ἀεροναύτου ἔκειτο πρηνὲς, οἱ δὲ βραχίονες ἦσαν τεθραυσμένοι καὶ κεκαμμένοι ὑπὸ τὸ στῆθος. Ἡ κοιλία ἦτο κατεσχισμένη καὶ αἱ κνῆμαι συντετριμμέναι πολλαχοῦ. Ἡ κεφαλὴ οὐδὲν εἶχεν ἀνθρώπινον, καὶ ἦτο ἤδη ἐξ ἡμισείας καταβεβρωμένη ὑπὸ τῶν κυνῶν.

Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου καιρὸν (1845) συνέβη ἐν Nantes παραδοξότατόν τι κατὰ τὴν ἀνάβασιν, ἣν ἡτοίμαζεν ἀεροναύτης τις τὸ ἐπιτήδευμα, ὀνομαζόμενος Kirsch. Τὸ πλῆθος τῶν παρισταμένων ἦτο ἀναρίθμητον, τὸ δὲ σφαίρωμα πλῆρες καὶ ἕτοιμον εἰς ἀναγωγὴν, ὅτε ἐν τῶν σχοινίων τῶν ἐξαρτώντων αὐτὸ ἔκ τινος πασσάλου θραύεται, καὶ τὸ σφαίρωμα ἐκφεύγει, ἐφελκόμενον τὸ σκάφος, ὅπερ, προσδεδεμένον εἰς τὸ σφαίρωμα μόνον ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄκρου, ἀντὶ ὁριζοντίου ἐγένετο κάθετον καὶ κατέληγεν εἰς ἄγκυραν σιδηρᾶν κρεμαμένην ἐκ σχοινίου.

Η ΑΦΟΣΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΡΙΣ.

Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ ἀερόστατον, ὠθούμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ ὑψωμένον τριάκοντα ὡς ἔγγιστα μέτρα ὑπὲρ τοῦ ἐδάφους, σύρον ἐπὶ τῆς πλατείας, ἣν σαρόνει, πρῶτον μὲν τὸ κρεμάμενον ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω σκαφίδιον, δεύτερον δὲ τὴν ἄγκυραν, ἥτις σύρεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν παιδίον τι δωδεκαετὲς, ὀνομαζόμενον Guerin, ἐκάθητο ἡσύχως μετὰ τῶν ὁμηλίκων αὐτοῦ καὶ φίλων εἴς τινα ἐξώστην, ἀναμένον τὴν ἀνάβασιν τοῦ σφαιρώματος. Ἡ ἄγκυρα τοῦ σφαιρώματος ἁρπάζει τὰς βράκας τοῦ μικροῦ θεατοῦ, σχίζει αὐτὰς μέχρι τοῦ ἰσχίου, καὶ, λαμβάνουσα τοῦ ζωστῆρος, ἀποφέρει τὸν δυστυχῆ νεανίσκον εἰς τὰ οὐράνια. Καὶ τότε εἶδον φρίττοντες οἱ παριστάμενοι τὸ ἀερόστατον ὑψούμενον ὑπὲρ τὰ χίλια μετρα, φέρον ἀνάρπαστον τὸν παῖδα. Ἡ καταστροφὴ ἐφαίνετο ἀνέκφευκτος.

Ὁ νέος Guérin, ἀφιεὶς φωνὰς ἀπελπισίας, ἔφθασεν ἐν ἀκαρεῖ εἰς τοσοῦτον ὕψος, ὥστε τὸ μὲν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως συνελθὸν πλῆθος ἐφαίνετο αὐτῷ σωρὸς μυρμήκων, αἱ δὲ οἰκίαι μικραὶ, ὡς ὁ δάκτυλος αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ᾐσθάνετο ὅτι ὁ ξωστὴρ, ἐξ οὗ ἦτο προσηρτημένη ἡ ἄγκυρα, ἔμελλε νὰ ἐνδώσῃ καὶ ῥίψῃ αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐδράξατο διὰ τῶν δύο χειρῶν τοῦ σχοινίου τῆς ἀγκύρας. Ἐν τοιαύτῃ δεινῇ καταστάσει ὁ ἄθλιος παῖς περιεφέρετο ἐπὶ δύο ὥρας εἰς τὰ οὐράνια.

Εὐτυχῶς περὶ τὴν ἑσπέραν εἶδεν ὅτι τὸ σφαίρωμα ἤρξατο νὰ καταβαίνῃ καὶ ἀνεθάρρησεν ὁπωσοῦν. Ἀλλὰ τὸ σχοινίον τῆς ἀγκύρας περιεστρέφετο μετ' αὐτοῦ οὕτως, ὥστε ὁ ταλαίπωρος ἀκούσιος ἀεροναύτης ἔβλεπεν ἰλιγγιῶν τὰ ὑπ' αὐτὸν ἀντικείμενα χορεύοντα καὶ στροβιλούμενα διαβολικῶς. Τέλος δὲ κατέβαινε βραδέως περί τινα ἔπαυλιν κειμένην οὐ μακρὰν τῆς πόλεως.

Ἀλλ' ὁ τρόμος κατέλαβεν αὐτὸν ἐκ νέου, ὅτε ἐπλησίασε πρὸς τὴν γῆν, καὶ ἠρώτα ἑαυτὸν πῶς ὑποστήσεται τὴν πρόσκρουσιν τοῦ ἐδάφους. Ἀλλὰ τότε ἤκουσε φωνὰς ἐρχομένας κάτωθεν.

— Ἐδῶ, ἐδῶ, φίλοι μου, σώσατέ με ἐκραύγαζε.

— Μὴ φοβοῦ, ἐσώθης! ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ προσδραμόντες.

Καὶ τὸ παιδίον ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἥτις μέχρι τοῦδε διέτρεχεν ὡς μαινομένη τὰς ὁδοὺς, κλαίουσα τὸν ἀπρόοπτον θάνατον τοῦ μονογενοῦς αὐτῆς τέκνου.

Ἕτερος Ἄγγλος ἀεροναύτης, ὁ περίφημος Γρὴν, εἶδε τὸν θάνατον ἐκ τοῦ πλησίον, ὡς ὁ νέος Guérin, ἀλλὰ κατ' ἄλλας περιστάσεις.

Ἐξ ἁπάντων τῶν ἀεροναυτῶν ὁ Κ. Γρὴν ἐποίησε τὰς πλείστας εἰς τὸν ἀέρα ἐκδρομάς. Ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε ἀριθμεῖ χιλίας διακοσίας. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἀνάβασις, ἣν προτιθέμεθα νὰ διηγηθῶμεν παρ' ὀλίγον ἐγένετο ἡ τελευταία.

Ὁ Κ. Γρὴν ἦτο συνειθισμένος νὰ παραλαμβάνῃ εἰς τὸ σκαφίδιον πάντα ἐραστὴν τῆς ἀεροναυτικῆς τέχνης προπληρώνοντα τὴν θέσιν αὐτοῦ. Ἡμέραν τινὰ ἀνεχώρησεν ἐκ Vauxhall τοῦ Λονδίνου, παραλαβὼν κύριόν τινα ἄγνωστον αὐτῷ, ὅστις προκατέβαλε γενναίως τὴν τιμὴν τοῦ ἐναερίου ναύλου, ἤτοι 3,000 φράγκων.

Ὁ ἐραστὴς οὗτος τῆς ἀεροπορίας ἐκάθισε μετὰ ραστῶνης ἐν τῷ σκαφιδίῳ, καὶ ἐφαίνετο ὑπερχαίρων ἐπὶ τῇ προκειμένῃ ἐκδρομῇ.

Αἴφνης, ἅμ' ἀναβάντος τοῦ σφαιρώματος εἰς ὕψος πεντακοσίων ποδῶν, ὁ ἄγνωστος ἐπιβάτης, ὅστις μέχρι τοῦδε ἐφαίνετο λίαν εὔθυμος, ἐξάγει ἐκ τοῦ θυλακίου αὐτοῦ μαχαίριον καὶ ἄρχεται νὰ κόπτῃ ἐπαλλήλως τὰ σχοινία, τὰ ἀναρτῶντα τὸ σκαφίδιον ἐκ τοῦ σφαιρώματος.

Ὁ Κ. Γρὴν, ὁρμῶν ἐπ' αὐτὸν, ἁρπάζει τὸ μαχαίριον καὶ ῥίπτει αὐτὸ ἔξω τοῦ σκάφους· ἐρωτᾷ δὲ περίτρομος αὐτὸν τί παθὼν πράττει οὕτως ἀπονενοημένην πρᾶξιν. Ἀλλ' οὗτος, ἀντὶ νὰ ἀποκοιθῇ, ἀνίσταται καὶ ἑτοιμάζεται νὰ ῥίψῃ ἑαυτὸν ἐκ τῆς σκάφης εἰς τὸ κενόν.

Τότε ὁ Κ. Γρὴν ἐνενόησεν ὅτι ὁ ἄγνωστος αὐτοῦ συνοδοιπόρος ἦτο φρενοβλαβής. Ἐὰν δὲ ἐπέτρεπεν αὐτῷ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ βούλευμά του, ἤτοι νὰ ῥίψῃ ἑαυτὸν ἔξω τοῦ σκάφους, ὁ Κ. Γρὴν ἀπώλετο. Ἐπειδὴ τότε τὸ σφαίρωμα, ἀνακουφιζόμενον ἐκ τοῦ βάρους ἑνὸς ἀνθρώπου, ἔμελλε νὰ ἀπαγάγῃ αὐτὸν μετὰ δεινῆς ταχύτητος εἰς ὕψος, ὅπου βεβαίως ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ. Ἀλλὰ, μὴ διαταραχθεὶς, λέγει μετὰ μεγίστης φαινομένης ἀπαθείας πρὸς τὸν συνοδοιπόρον·

— Θέλετε νὰ πηδήσητε ἔξω τοῦ σκάφους, κύριε; Ἔχει καλῶς. Τὸ αὐτὸ ἐπιθυμῶ νὰ πράξω καὶ ἐγώ· κατατρύχομαι δὲ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ κατακρημνισθῶ εἰς τὴν γῆν. Ἀλλὰ μὴ σπεύδωμεν. Εἴμεθα ἔτι λίαν χαμηλά. Πρέπει ν' ἀναβῶμεν ἔτι ὑψηλότερον ὅπως δυνηθῶμεν ν' ἀπολαύσωμεν κάλλιον τοῦ θεάματος κατὰ τὴν πρῶσιν. Ἄφετέ με νὰ πράξω τὰ δέοντα, ὅπως ἐπιταχύνω τὴν ἀνάβασιν.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Γρὴν, ἁρπάζει τὸ σχοινίον τῆς βαλβίδος καὶ καθέλκει αὐτὸ ἀπονενοημένως καὶ ὁρμητικῶς. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἐπικίνδυνος συνοδοιπόρος μετέβαλε γνώμην. Ἐπειδὴ φθάσας εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐκπηδήσας ἔξω τοῦ σκάφους, ἔφυγε μηδὲν εἰπών. Ἦτο δὲ οὗτος παράφρων τις, δραπετεύσας αὐθημερὸν ἐκ τοῦ φρενοκομείου τοῦ Bedlam.

Ἔκτοτε ὁ Κ. Γρὴν, πρὶν ἢ παραλάβῃ ἄγνωστόν τινα συνοδοιπόρον, νομίζει φρόνιμον νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν κάλλιον. Ἀλλὰ τῇ ἐπαύριον ἐφρόντισεν ὅπως ἀνεύρῃ καὶ ὁδηγήσῃ τὸν ἐκ τοῦ φρενοκομείου ἀποδράντα εἰς τὸ ἄσυλον αὐτοῦ.

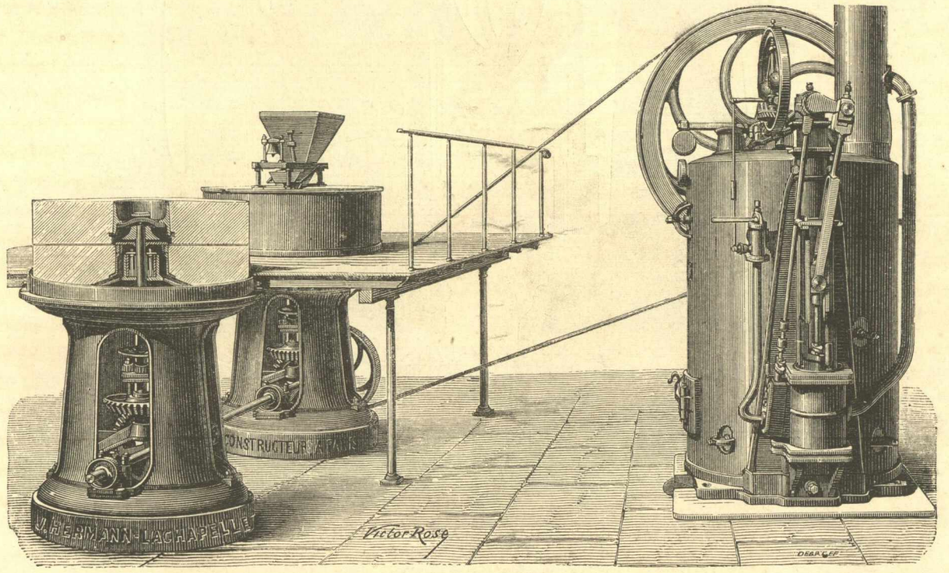

ΜΥΛΟΙ ΕΠΙ ΠΥΡΓΟΥ ΣΙΔΗΡΟΥ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟΙ ΥΠ' ΑΤΜΟΜΗΧΑΝΗΣ ΚΑΘΕΤΟΥ.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΑΤΜΟΜΥΛΩΝ.

Ἡ καθημερινὴ πεῖρα ἀπέδειξεν ἤδη ἀρκούντως ἐν Εὐρώπῃ τὴν μεγάλην ὠφέλειαν, ἣν παρέχεται τοῖς μυλωθροῖς ἡ κίνησις τῶν μύλων διὰ τοῦ ἀτμοῦ, ὅστις μόνος δύναται νὰ περιποιῇ αὐτοῖς δύναμιν ἀδιαλείπτως ἴσην, εὐπειθῆ, βεβαίαν καὶ κανονικήν. Ἡ δύναμις αὕτη ἐπιτρέπει τῷ μυλωθρῷ ἵνα ἐργάζηται νυχθήμερον καὶ κατὰ πάσας τοῦ ἔτους τὰς ὥρας, ἵν' ἁρμόζῃ πάντοτε τὴν δύναμιν πρὸς τὰς μηχανὰς, ἃς πρόκειται νὰ κινήσῃ, καὶ πρὸς τὴν προκειμένην ἐργάσιαν· ἵνα παράγῃ ταχέως, ἀδιαλείπτως καὶ καλῶς· ἵνα ὠφελῆται ἐκ πασῶν τῶν περιστάσεων ἀφθόνου καὶ καλῆς ἐργασίας· ἵνα παράγῃ ἀναλόγως τῶν κατεπειγουσῶν ἀναγκῶν τῶν κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ συνέπειαν τῆς σιτοδείας ἢ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν συγκομιδῶν, τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου, τῶν ἀρτοπωλείων καὶ τῶν σιδηροδρόμων· καὶ τέλος ἵνα μεταβαίνῃ κατὰ βούλησιν ὅπου ἂν ἡ παραγωγὴ καὶ ἡ κατανάλωσις φαίνωνται αὐτῷ συμφερώτατα, μὴ φροντίζων μήτε περὶ ὕδατος μήτε περὶ ἀνέμων.

Οἱ ὑπὸ τοῦ ἀτμοῦ κινούμενοι μύλοι πολλαπλασιάζονται ὁσημέραι πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης. Εὐχῆς δ' ἔργον ἦτο ἂν διεδίδοντο καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ ὑπὸ τῆς ἀτμομύλης παραγόμενον

ποσὸν ἀλεύρου ἐξαρτᾶται ἐν μέρει ἐκ τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ἀλέσματος, ὃν ἕκαστος μυλωθρὸς παραδέχεται.

Ζεῦγος γαλλικῶν μύλων 1 μ. 30, περιστρεφομένων 120 φορὰς ἀνὰ ἕκαστον λεπτὸν, καταναλίσκει μετὰ τῆς ἀλευρωτήσεως καὶ τῶν παρέργων πέντε ἵππων δύναμιν. Παράγει δὲ 80-100 χιλιόγραμμα ἀλεύρου ἀνὰ πᾶσαν ὥραν. Ἡ τιμὴ τοῦ περιστροφέως, τῶν παραρτημάτων, τῆς ἀτμομηχανῆς καὶ τῆς καταστάσεως τῆς μύλης δὲν ὑπερβαίνει τὰς 8,000 φράγκων. Ἡ ἀτμομηχανὴ καίει καθ' ὥραν καὶ καθ' ἵππον 3-4 χιλιόγραμμα ἄνθρακος.

Ἡ ἡμερησία ἄρα δαπάνη ἑνὸς ἀτμομύλου, σχολάζοντος 65 ἡμέρας τὸ ἔτος καὶ ἐργαζομένου ἐπὶ 300 ἡμέρας καὶ 12 ὥρας κατὰ μέσον ὅρον, ἔσται·

Τόκος τοῦ κεφαλαίου καὶ κατάλυσις αὐτοῦ ἐν δέκα ἔτεσι.	3 δρ.
Ἐνοίκιον, διατήρησις καὶ γενικὰ ἔξοδα	3 »
Ὑπηρέτης.	3 »
Γαιάνθρακες (200 χιλιόγραμμα) περίπου.	6 »
Τὸ ὅλον. . . .	15 δρ.

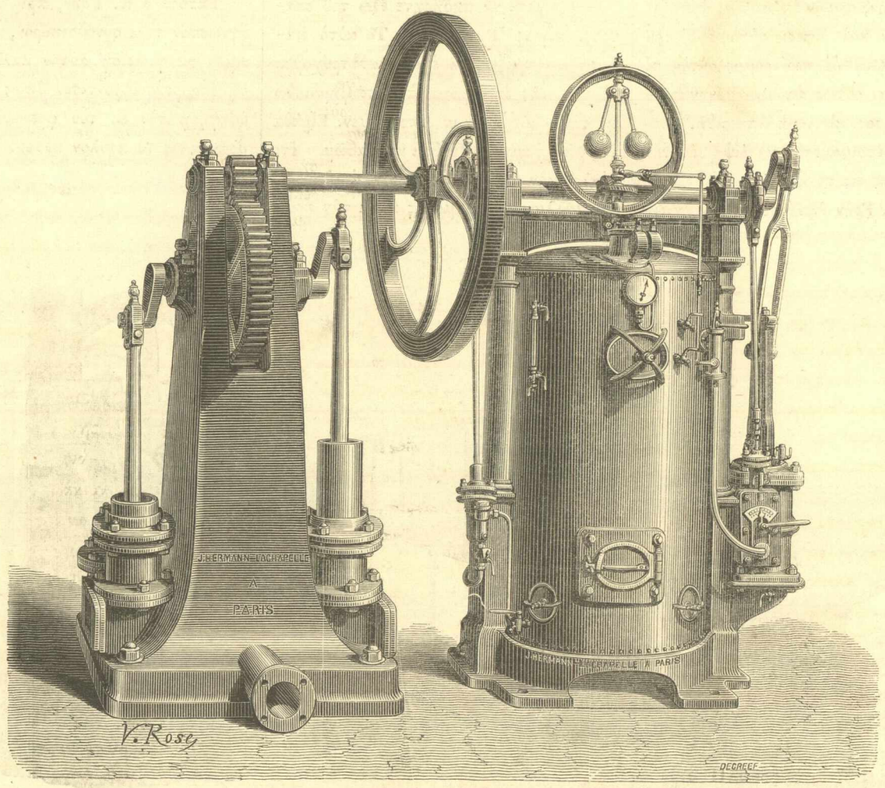

ΑΝΤΛΙΑΙ ΚΙΝΟΥΜΕΝΑΙ ΥΠ' ΑΤΜΟΜΗΧΑΝΗΣ ΟΡΘΙΑΣ.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος μύλος, οὗτινος ἐπισυνάπτομεν τὴν εἰκόνα, καὶ ὃν νομίζομεν καταλληλότατον διὰ τὴν Ἑλλάδα, δίδει ἐντὸς 12 ὡρῶν τοὐλάχιστον 1,000 χιλιόγραμμα ἀλέσματος, ἀντιστοιχοῦντος πρὸς 13 ἑκατόλιτρα σίτου. Ἐὰν δὲ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ μυλωθρὸς λαμβάνει μόνον τὸ ἐκ συνηθείας παραδεδεγμένον δέκατον, τοῦ ἑκατολίτρου τιμωμένου πρὸς 25 φρ., τὸ ἐξαγόμενον τῆς ἡμερησίας ἐργασίας τοῦ ἀτμομύλου ἔσται φρ. 32 καὶ 50 ἑκατοστὰ, τὸ δὲ καθαρὸν κέρδος, ἀφαιρουμένων τῶν ἐξόδων, ἔσεται 17 φρ. καὶ 50. Ἤτοι ἑνὸς ἔτους ἐργασία ἀρκεῖ ὅπως ἀνταποδώσῃ αὐτῷ τὰ ἔξοδα τῆς ἀγορᾶς τῆς μηχανῆς καὶ πάσας τὰς πρὸς κατάστασιν αὐτῆς γενομένας δαπάνας.

Ἀρκείτωσαν τὰ ὀλίγα ταῦτα πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀτμοῦ εἰς τὴν βιομηχανίαν ὠφελειῶν, καὶ τῶν αἰτιῶν, ὧν ἕνεκα ἡμεῖς μὲν πενητεύομεν ἐν Ἑλλάδι, ἡ δὲ Εὐρώπη εἶναι ἐμπεπλησμένη χρυσίου.

Τὸ ἰκρίωμα, ἐφ' οὗ ἵσταται ὁ νεώτερος μύλος τῶν Κ. Κ. Hermann-Lachapelle καὶ ὁ μηχανισμὸς αὐτοῦ, οὗτινος παραθέτομεν τὴν εἰκόνα, εἶναι ὁλοσίδηρον καὶ ἔχει σχῆμα στήλης ἢ πύργου κοίλου τετρυπημένου τετραχῶς πλαγίως. Ὁ μηχανισμὸς τοῦ μύλου εἶναι ὁλόκληρος ἐντὸς τῆς κοίλης ταύτης στήλης. Ἡ βάσις φέρει τὰ διαζώματα (paliers) τοῦ περιστρεφομένου μοχλοῦ. Αἱ μύλαι εἶναι ἐν τῷ ἐπιστυλίῳ (entablement), ὅπερ ὑποβαστάζει καὶ τὸ λεγόμενον ὁροπέδιον τῆς ὑπηρεσίας (plate-forme de service).

Τὸ ἰκρίωμα ἢ ἡ κοίλη αὕτη στήλη ἀποστέλλεται πάντως κατηρτισμένη καὶ δύναται νὰ τεθῇ εὐθὺς ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτῆς. Ἀφ' οὗ δὲ θέσωμεν τὴν μὲν ὑποκειμένην μύλην ἐν τῷ ἐπιστυλίῳ, τὴν δὲ περιστρεφομένην ἐν τῷ ἄξονι αὐτῆς, τὴν δὲ κινητήριον τροχαλίαν ἐπὶ τοῦ ὁριζοντείου μοχλοῦ, ἐφαρμόσωμεν δὲ τὸν ὠμοβοΐνον ἱμάντα, τὰ πάντα ἔχουσι καλῶς. Ὁ μύλος δύναται νὰ περιστρέφηται καὶ ἀλέθῃ νυχθήμερον, μὴ ἐμποδιζόμενος μήτε ὑπὸ τῆς νηνεμίας μήτε ὑπὸ τῆς ἀνυδρίας.

Τὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα παρέχονται ἡμῖν αἱ ἀτμοκίνητοι ἀντλίαι. Ἀλλὰ περὶ τούτων προσεχῶς.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΚΑΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ.

ΗΤΟΙ Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΥΠΑΛΔΟΥ.

Ι.

Μεταξὺ τῶν περιεργοτάτων διαθηκῶν, αἵτινες ὑπνώττουσιν ἐν τῷ κονιορτῷ τῶν ἀρχείων τῆς Γαλλίας διαπρέπει διαθήκη τις γεγραμμένη ἐν ἔτει 1654 ὑπό τινος Ἰωάννου Θιερρῦ ἐπὶ περγαμηνῆς, ὑπογεγραμμένη δὲ καὶ ἐσφραγισμένη ὑπὸ τοῦ Κὺρ Σανταμίδα, δημοσίου συμβολαιογράφου τῆς Κερκύρας καὶ τοῦ Βενετικοῦ κράτους, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Ἑπτάννησος ἦτο ὑπὸ τοὺς Βενετούς.

Ἡ ἐῤῥακωμένη αὕτη περγαμηνὴ ἀξίζει ἐν τῷ παρόντι σχεδὸν ἑκατὸν ἑκατομμύρια φράγκων.

Τὸ πρῶτον τμῆμα τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου τοῦ Σηκουάνα προσκληθὲν ἵν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἀξίας τῶν ἀπαιτήσεων, ἣν ἐγείρει πανταχόθεν τῆς Γαλλίας ἡ λαμπρὰ αὕτη κληρονομία, ἀπεκήρυξεν ἑαυτὸ ἀναρμόδιον τῇ 8ῃ τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου.

Ἴδωμεν τίς ἡ ἱστορία τοῦ μυθώδους τούτου ἑλληνικοῦ θησαυροῦ.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἰωάννης Θιερρῦ ἐγεννήθη ἐκ γονέων πτωχοτάτων. Οὐδεμία μοῖρα ἀπεφήνατο παρὰ τὴν κοιτίδα αὐτοῦ ὅτι ἔσεταί ποτε πλουσιώτατος. Εἰσῆλθεν ἄρα εἰς τὸν βίον διὰ τῆς στενωτάτης τῆς πενίας θύρας. Ὁ πατήρ του ἦτο ὑποδηματοποιός. Βλέπων δὲ πόσον ὁ πορισμὸς τῶν πρὸς ζωὴν ἀναγκαίων ἦτο δύσκολος ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ὁ Ἰωάννης Θιερρῦ κατέλιπε δεκαπενταετὴς τὸν πατρικὸν οἶκον, ὅπου ἐλάμβανε πλείονας ῥαβδισμοὺς ἢ δεῖπνα, καὶ τὴν πόλιν Château-Thierry, ὅπου ἐγεννήθη. Ἦτο μέγας τὸ ἀνάστημα καὶ ῥωμαλέος, ἀμαθὴς μὲν ἀλλ' εὐφυέστατος, ἐπίμονος καὶ ἱλαρώτατος. Οὕτω παρεσκευασμένος ἔφθασεν εἰς Μασσαλίαν, ὅπου γνωρίσας τὸν ναύκληρον ἐμπορικοῦ πλοίου, ἀπέπλευσε μετ' αὐτοῦ ὡς ναυτοκάπηλος, καὶ διετέλεσε πλέων μεταξὺ Μασσαλίας καὶ τῶν πόλεων τῆς Ἀδριατικῆς, μέχρις οὗ, ναυαγήσαντος τοῦ πλοίου παρὰ τὴν Ἀγκώναν, ἐσώθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ὅπου διέμεινε καὶ ἔμαθε τὴν Ἰταλικήν. Ἐπεχείρησε δὲ ἐκδρομάς τινας εἰς Ἰταλίαν, ἐξ ὧν φαίνεται ὅτι δὲν ὠφελήθη χρηματικῶς μεγάλως· ἐπειδὴ βλέπομεν πάλιν αὐτὸν μετ' ὀλίγον ἁπλοῦν ὑπηρέτην ἐν Βρεσκίᾳ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ della Torre κατὰ τὸ ἔτος 1606. Ἦγε δὲ τότε τὸ εἰκοστὸν ἕβδομον ἔτος.

ΙΙ.

Ἐνταῦθα ἄρχεται τὸ μυθῶδες καὶ τὸ περίεργον τῆς ἱστορίας.

Μεταξὺ τῶν πελατῶν τοῦ ξενοδοχείου τοῦ Πύργου διέπρεπε πλουσιώτατός τις Ἕλλην ἔμπορος, ὀνομαζόμενος Γεώργιος Τυπάλδος, ὅστις ἐμπορεύετο μετὰ τῆς Ἰταλίας κατὰ τὴν τότε συνήθειαν, ἐπιβαίνων τῶν πλοίων αὐτοῦ.

Γνωρίσας ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τὸν Γάλλον ὑπηρέτην, ἠγάπησε καὶ μετήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πλοίου εἰς τὴν πατρίδα του Κέρκυραν.

Ὁ Ἰωάννης Θιερρῦς, ὅστις οὐδέποτε ὠνειρεύθη καλλιτέραν τύχην, προσηνέχθη πιστῶς καὶ τιμίως πρὸς τὸν νέον αὐτοῦ κύριον ἐπὶ τριάκοντα ὅλα ἔτη, συμμετέχων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἐπιμελούμενος τῶν συμφερόντων, καὶ παρ' οὐδὲν τιθέμενος τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς τοῦ δεσπότου, ὃν ναυαγήσαντα ἔσωσέ ποτε, αὐτὸς κινδυνεύσας ἵνα πνιγῇ.

Ἡ Μεσόγειος ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μεστὴ τολμηροτάτων Ἀλγερινῶν καὶ Τουνεσίων πειρατῶν, οἵτινες, εἰ καὶ κατεδιώκοντο ὑπὸ τῶν Μελιταίων ἱπποτῶν καὶ τῶν Βενετῶν, ἔπραττον τὰ τολμηρότατα κακουργήματα ἀτιμωρητὶ, μέχρις οὗ τεσσαράκοντα μετὰ ταῦτα ἔτη ὁ Duquesne, προστάξαντος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου δεκάτου τετάρτου, ἐξεστράτευσε κατ' αὐτῶν μετὰ στολίσκου, καὶ ἀπήλλαξε τὴν ναυτιλίαν τῆς Μεσογείου τῆς τυραννίας τῶν πειρατῶν τούτων, οἵτινες κατέστησαν σχεδὸν κύριοι αὐτῆς.

Ὁ Ἰωάννης Θιερρῦ ἐγένετο ἄρα χρησιμώτατος τῷ Τυπάλδῳ οὐ μόνον διότι ἔσωσε τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι συνεβάλετο εἰς τὴν αὔξησιν τῆς περιουσίας τοῦ κυρίου. Διὸ οὗτος εὐγνωμονῶν πρὸς αὐτὸν, προτιθέμενος δὲ νὰ παραιτηθῇ πάσης τοῦ λοιποῦ ἐμπορίας καὶ ναυτιλίας, μὴ ἔχων δὲ μηδένα συγγενῆ, ἔκρινε νὰ καταστήσῃ τὸν Γάλλον τοῦτον γενικὸν αὐτοῦ κληρονόμον.

Ὁ Κὺρ Σανταμίδας, ὁ τότε πολὺς καὶ μέγας συμβολαιογράφος ἐν Κερκύρᾳ, παρέλαβε καὶ ὑπετύπωσεν ἐν διαθήκῃ τὰ τελευταῖα βουλεύματα τοῦ Ἕλληνος ἐμπόρου.

Ἡ διαθήκη ἐγράφη τῇ 1ῃ αὐγούστου τοῦ 1636 ἔτους. Τὸ προσχεδίασμα τῆς διαθήκης ταύτης, ἰταλιστὶ γεγραμμένον, ὑπογεγραμμένον δὲ ἑλληνιστὶ διὰ χειρὸς τοῦ Τυπάλδου, μετεκομίσθη ἤδη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς Γαλλίαν καὶ κατετέθη παρὰ τῷ Κ. Acloque συμβολαιογράφῳ ἐν Παρισίοις, ὅπου εἴδομεν αὐτό.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τυπάλδου ὁ Ἰωάννης Θιερρῦ κατέλαβε λοιπὸν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν κολοσσαίαν περιουσίαν, συμποσουμένην εἰς 30 περίπου ἑκατομμύρια, καὶ διετέλεσεν ἐμπορευόμενος καὶ αὐξάνων αὐτὴν, μέχρις οὗ κατὰ τὸ ἔτος 1654, ἐπανελθὼν εἰς Κέρκυραν, καὶ αἰσθανόμενος ἑαυτὸν παρὰ τὸ τέλος τοῦ βίου, προσῆλθε καὶ οὗτος πρὸς τὸν συμβολαιογράφον Κὺρ Σανταμίδαν καὶ ὑπηγόρευσεν αὐτῷ τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἔχουσαν οὕτως.

« ... Ἡ οἰκογένειά μου κατάγεται ἐκ Λωβράίνης καὶ διαιρεῖται εἰς τρεῖς κλάδους, ὧν ὁ μὲν ζῇ ἐν τῇ πόλει Basles, ὁ δὲ ἐν Λωβράίνῃ, ὁ δὲ τρίτος, ἐξ οὗ κατάγομαι ἐν Καμπανίᾳ.

« Ὁ προπάππος μου, ὁπλοφόρος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, ὀνομαζόμενος Ῥοβέρτος Θιερρῦ, ἔσχε δύο υἱοὺς, ὧν ὁ μὲν εἷς ὠνομάζετο Πέτρος, ὁ δ' ἕτερος Κλαύδιος. Ἐγὼ ὁ Ἰωάννης εἶμαι ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ Κλαυδίου. Ἡ μήτηρ μου ὠνομάζετο Φραγκίσκα Brice. »

« Καθιστῶ κληρονόμους μου τοὺς Θιερρῦ τῆς Καμπανίας, ἤτοι τοὺς υἱοὺς τοῦ πατρός μου, ὀνομαζομένου Κλαυδίου Θιερρῦ, καὶ τῆς μητρός μου Φραγκίσκης Brice, ὅτοι ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου, ἐξ οὗ καὶ ἐγὼ, κ. τ. λ. »

Πλὴν δὲ τῶν πολυαρίθμων κτημάτων, ἅτινα εἶχεν ἐν Κερκύρᾳ, ἐν Βενετίᾳ καὶ τοῖς πέριξ, ἡ κληρονομία ἀπετελεῖτο, ὡς εἴπομεν, ἐκ πολλῶν ἑκατομμυρίων χρυσῶν σκούδων κατατεθειμένων ἐν τῷ νομισματοκοπείῳ τῆς Βενετίας, καὶ ἅτινα τὸ κατάστημα τοῦτο ἐφύλαξεν ἐν τοῖς κιβωτίοις αὐτοῦ ἀνέπαφα μέχρι τοῦ ἔτους 1797, εἰ καὶ πολλοὶ τολμηροὶ τυχοδιῶκται ἐπειράθησαν ἐπανειλημμένως νὰ σφετερισθῶσι τὴν κολοσσιαίαν ταύτην περιουσίαν.

Ἐν ἔτει 1675, τοῦ γερουσιαστοῦ Μόρα ἐπιμελητοῦ τῆς διαθήκης τοῦ Ἰωάννου Θιερρῦ, ζητήσαντος ἐκ Γαλλίας πληροφορίας περὶ τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ ταύτῃ τοῦ Θιερρῦ ἀναφερομένων κληρονόμων, τρεῖς ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν ὁ Bourgeoin, ὁ Ruelle καὶ ὁ Cossier, παρέστησαν ὡς συγγενεῖς καὶ κληρονόμοι τοῦ Θιερρῦ, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς νομίμου αὐτῶν ἀπαιτήσεως ἐπλαστογράφησαν τὰ ἔγγραφα τῆς γεννήσεως αὐτῶν. Ἀλλ' ὅτε ἡ ἀπάτη ἀνεκαλύφθη, οἱ ψευδοκληρονόμοι ἤδη προφθάσαντες, ὑπεξαίρεσαν προκαταβολὴν ὀκτακοσίων χιλιάδων φράγκων, καὶ ἔφυγον εἰς τὴν Ἀμερικήν.

Μετ' οὐ πολὺ ἀνεφύησαν εὐθὺς πλεῖστοι ἄλλοι κληρονόμοι. Ἀλλ' ἡ βενετικὴ κυβέρνησις, ἀπατηθεῖσα ἅπαξ, ἀπεδέχθη τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν μετὰ μεγίστης δυσπιστίας καὶ ἀνέβαλε τὴν παράδοσιν τοῦ θησαυροῦ.

Ἐν ἔτει 1782 ἐπιτροπή τις ἐπίτηδες συσταθεῖσα ἐν Γαλλίᾳ ἀπέῤῥιψε τὰς ἀπαιτήσεις 364 κληρονόμων, ὀνομαζομένων Θιερρῦ, ἢ καταγομένων ἐκ τοῦ Château-Thierry. Κατὰ δὲ τὸ 1791 ἡ συνέλευσις ἐψηφίσατο ἵνα οἱ τελευταῖοι καὶ μᾶλλον δεδικαιολογημένοι κληρονόμοι ἀποταθῶσιν εἰς τὰ δικαστήρια τῶν Παρισίων. Βραδύτερον δὲ τὸ συμβούλιον τῶν πεντακοσίων

ἀπέπεμψεν αὐτοὺς ἔμπροσθεν τοῦ ἐφετείου, ὅπερ ἀπέσχετο πάσης ἀποφάσεως.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπῆλθεν ὁ πόλεμος τῆς Ἰταλίας. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1797 ὁ Βοναπάρτης ἐτύγχανεν ἐν Γρᾶτζ ἀπορῶν χρημάτων, ἐνδυμάτων καὶ ζωοτροφιῶν ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ. Διὸ ἐπέταξε τῇ γερουσίᾳ τῆς Βενετίας ἵνα παραδῷ αὐτῷ τὴν κληρονομίαν Θιερῆ.

Δὲν εἶναι βέβαιον ἂν ἡ βενετικὴ κυβέρνησις ἔσπευσε τότε νὰ καταθέσῃ τὸν μέγαν θησαυρὸν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ νέου στρατηγοῦ. Ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οἱ Βενετοί, φοβηθέντες τότε τὴν αὔξουσαν δύναμιν αὐτοῦ, ἀπέστειλαν τέλος αὐτὸν εἰς τὸν Βοναπάρτην. Ἀλλὰ τὰ γαλλικὰ δικαστήρια, μὴ φωτισθέντα ἀρκούντως περὶ τῆς τύχης τῶν χρημάτων τούτων, ἔκριναν ἔκτοτε ὅτι ἡ Γαλλία δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὑπεύθυνος τῶν ἑκατομμυρίων τοῦ Θιερῆ ἀπέναντι τῶν κληρονόμων αὐτοῦ.

Αἴφνης μετὰ παρέλευσιν τοσούτων ἐτῶν κυρία τις, Rosalie Cotton ὀνομαζομένη, ἀξιοῦσα ὅτι κατάγεται ἐκ τοῦ Καμπανικοῦ κλάδου τῶν Θιερῆ, κατέδειξε μὲν ἐσχάτως τὰ δίκαια αὐτῆς, ἀλλ' ἡ αἴτησις αὐτῆς ἀπεβλήθη, καὶ ἀνετέθη εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἐφετείου. Ἐὰν δὲ τὸ ἐφετεῖον κρίνῃ ἑαυτὸ ἀναρμόδιον, ἡ κληρονόμος διεκήρυξεν ὅτι θὰ ἀναθέσῃ τὴν αἴτησιν αὐτῆς εἰς τὴν κρίσιν τῆς Ἐθνικῆς συνελεύσεως καὶ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους. Οἱ τόκοι μετὰ τοῦ κεφαλαίου ἀνέβησαν ἤδη εἰς ἑκατὸν περίπου ἑκατομμύρια φράγκων.

Ἡ σκηνὴ παρίσταται ἐν Λονδίνῳ ἐν τῷ ἱστορικῷ Μουσείῳ τῆς κυρίας Tussaud. Ἄγγλος τις ὑποχονδριακὸς, θηρεύων σφοδρὰς συγκινήσεις, εἰσέρχεται εἰς τὴν λεγομένην Αἴθουσαν τῆς Φρίκης. Ἐν αὐτῇ ἵσταται πρὸς τοῖς ἄλλοις μία λαιμητόμος μεθ' ὅλων αὐτῆς τῶν παραρτημάτων, μηδ' αὐτῆς τῆς ἐπικρεμαμένης βαρείας μαχαίρας ἐξῃρημένης. Ἡ λαιμητόμος αὕτη κατὰ τὸν κατάλογον τοῦ μουσείου εἶναι αὐτὴ ἐκείνη, ἥτις ἀπεκεφάλισε Λουδοβῖκον τὸν δέκατον ἕκτον. Ὁ περίεργος Ἄγγλος πλησιάζει, ἀνέρχεται ἐπαλλήλως καὶ ἡσύχως τὰς βαθμίδας, ἵσταται ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος καὶ παρατηρεῖ λεπτομερῶς τὸ ἀπαίσιον μηχάνημα. Τέλος δὲ, μὴ βλέπων ἐν τῇ αἰθούσῃ μηδένα, ὠφελεῖται ἐκ τῆς ἀπομονώσεως ταύτης, καὶ θέτει τὸ μὲν σῶμα ἐπὶ τοῦ κηλωνίου (bascule) τὴν δὲ κεφαλὴν ἐν τῇ τομῇ τοῦ λαιμοῦ, θέλων ἵνα ἴδῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πλανωμένην ὑπὲρ τοῦ κοφίνου, ὅπου καταπίπτουσιν αἱ κεφαλαὶ τῶν καταδίδων.

... Ἄφνης, ὦ φρίκη! κλονισθέντος τοῦ μηχανισμοῦ, ἐξέρχεται ἐλατήριόν τι, καὶ κράκ! ἰδοὺ ὁ ἐραστὴς τῶν σφοδρῶν συγκινήσεων συλλαμβάνεται καὶ συσφίγγεται περὶ τὸν τράχηλον οὕτως, ὥστε δὲν δύναται μήτε νὰ κινηθῇ μήτε νὰ ἀναπνεύσῃ ἐλευθέρως.

Μάτην πειρᾶται νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν τράχηλον αὐτοῦ τοῦ συσφίγγοντος αὐτὸν φοβεροῦ κρίκου. Ἄλλως ἡ ἐλαχίστη κίνησις, ἡ ἐλαχίστη προσπάθεια δύναται νὰ ἐπενέγκῃ τὴν πτῶσιν τῆς μαχαίρας, ἥτις αἰωρεῖται φοβερὰ καὶ ἑτοιμόρροπος ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.

Μάτην πειρᾶται ν' κραυγάσῃ. Ἐπειδὴ ὁ τὸν τράχηλον συσφίγγων ἐφιάλτης πνίγει τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἐν τῷ λάρυγγι. Ἄλλως τε ἡ αἴθουσα εἶναι κενὴ, καὶ οὐδεὶς θόρυβος ἀγγέλλει αὐτῷ τὴν παρουσίαν τοῦ χιλίου ἐνασχολοῦνται περὶ τὴν ἐξόρυξιν αὐτοῦ. Οἱ μέγιστοι τῶν λίθων ἔχουσι μῆκος ἑνὸς ποδός. Ἀποστέλλεται δὲ τὸ ὀρυκτὸν εἰς Γερμανίαν, Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν πρὸς κατασκευὴν πιπῶν.

ΑΓΡΙΟΙ ΑΦΡΙΚΑΝΟΙ ΜΕΤΑΚΟΜΙΖΟΝΤΕΣ ΤΟΝ ΝΕΚΡΟΝ ΤΟΥ ΛΙΒΙΓΚΣΤΩΝΟΣ. [Ἰδ. σελ. 230.]

— Οἱ Ἄγγλοι περιηγηταὶ, οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὰς Ἀθήναις, ἐπιστέλλουσι συχνὰ εἰς τὰς ἐφημερίδας τοῦ Λονδίνου μακρὰς ἀνταποκρίσεις περὶ τῶν αὐτόθι πραγμάτων, αἵ τινες εἶναι τοσούτῳ μᾶλλον ἄξιαι σημειώσεως ὅσῳ ἑκάστη τούτων φέρει ἐνυπόγραφον τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιστέλλοντος. Οὕτω, πρὸ μικροῦ, ὁ καθηγητὴς Κ. Μαχάφυ καὶ ὁ αἰδέσιμος Σκὼτ ἐδημοσίευσαν σπουδαίας ἐπιστολὰς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν πραγματευομένας ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα, ἀλλὰ παρεχούσας καί τινας νύξεις περὶ τοῦ πολιτικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ φιλολογικοῦ βίου τῶν νῦν Ἑλλήνων. Ὁ Κ. Σκὼτ ἐξαίρει τὰς ἀνενδότους προσπαθείας τῶν ἑταίρων τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, περιγράφει δὲ διὰ μακρῶν τὰ κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, περὶ ὧν ὅμως ἀποφαίνεται οὐχὶ εὐμενέστατα. Λέγει ὅτι οἱ μαθηταὶ τῶν ἀγγλικῶν σχολείων εἶναι περὶ τοὺς ἀθλητικοὺς ἀγῶνας ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ δοκιμώτεροι τῶν κατὰ τὴν τρίτην Ὀλυμπιάδα ἀριστευσάντων Ἑλλήνων. Μετὰ λύπης δὲ παρατηρεῖ ὅτι οἱ Ἑλληνόπαιδες ὀλίγον ἢ οὐδαμῶς ἀσχολοῦνται περὶ τὴν σωμασκίαν, ἀλλ' εἶναι ψυχῇ τε καὶ σώματι ἐπιδεδομένοι εἰς τὴν δουλικὴν ἀπομίμησιν τῶν ἐθίμων, τῶν τρόπων καὶ τῆς ἐπιπολαίου φιλολογίας τῶν Γάλλων.

ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΜΕΓΑΛΟΔΩΡΙΑΙ.

Ὁ ὁμογενὴς βαρῶνος Ἀμβρόσιος Στεφάνου Ῥάλλης, εἰς οὗ τὴν φιλάνθρωπον διάθεσιν ὀφείλει ἡ Τεργέστη καὶ ἄλλα ἀγαθοεργὰ ἱδρύματα, προσήνεγκεν εἰς τὴν πόλιν ποσὸν δεκακισχιλίων φλωρινίων, ὅπως ἐκ τῶν τόκων αὐτοῦ προικίζωνται κατ' ἔτος πτωχαὶ νεάνιδες. Δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ὡρίσθη ὅτι τὸ ἵδρυμα τοῦτο θὰ φέρῃ τὸ σεπτὸν ὄνομα τῆς αὐτοκρατείρας Ἐλισσάβεθ.

Le gérant responsable P. LAGIER.